Når livet kalder

Seniorers uformelle omsorgsforpligtelser og konsekvenserne for deres arbejdsudbud

Julian Christensen, Lasse Qvistgaard Andersen, Nicoline Josephine Bach,
Eva Elvira Bundgaard-Raundal, Katrine Svendsen og Mette Verner

VIDENSCENTER
FOR FASTHOLDELSE
AF SENIORER
PÅ ARBEJDSMARKEDET

Når livet kalder
– Seniorers uformelle omsorgsforpligtelser og konsekvenserne for deres arbejdsudbud

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-640-7
Arkivfoto: Mathilde Bech/VIVE
Projekt: 303171
Finansiering: Videnscenter for Fastholdelse af Seniorer på Arbejdsmarkedet

VIVE
Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

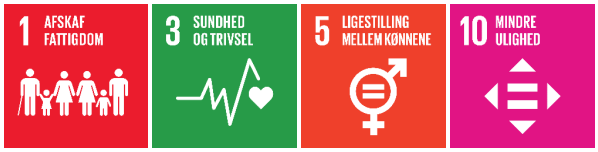

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Denne rapport belyser konsekvenserne af uformelle omsorgsforpligtelser for arbejdsudbuddet blandt seniorer i Danmark. Rapporten henvender sig til politikere, embedsmænd, arbejdsmarkedets parter, forskere og andre med interesse for området.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker Julian Christensen, analytiker Lasse Qvistgaard Andersen, specialkonsulent Nicoline Josephine Bach (i dag ansat ved De Økonomiske Råd), studentermedhjælper Eva Elvira Bundgaard-Raundal, datamanager Katrine Svendsen og seniorforsker Mette Verner. Projektledelsen har været delt mellem Mette Verner og Julian Christensen. Ud over rapportens forfattere har også studentermedhjælper Jonas Stenkjær Kristensen bidraget til arbejdet med rapportens undersøgelse.

Rapporten er finansieret af Videnscenter for Fastholdelse af Seniorer på Arbejdsmarkedet og har været gennemlæst og kommenteret af to reviewere, som takkes for værdifulde kommentarer.

Kræn Blume Jensen
Forsknings- og analysechef for
VIVE Sociale forhold og Arbejdsmarked

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater			6
Afrapportering			10
1		Indledning	11
	1.1	Læsevejledning	13
2		En introduktion til seniorernes arbejdsudbud og familieliv	15
	2.1	Arbejdsudbud	15
	2.2	Familieliv	22
3		Hvordan hænger seniorers arbejdsudbud sammen med uformelle omsorgsforpligtelser?	34
	3.1	Eksisterende litteratur om arbejdsudbudskonsekvenser af uformelle omsorgsforpligtelser	34
	3.2	Sammenhæng mellem arbejdsudbud og omsorgsforpligtelser	36
	3.3	Opsamling	47
4		Hvilken rolle spiller arbejdspladsforhold?	49
	4.1	Eksisterende litteratur om arbejdspladsforholds betydning for arbejdsudbud og omsorgsforpligtelser	50
	4.2	Varierer seniorernes reaktioner på uformelle omsorgsforpligtelser afhængigt af arbejdspladsforhold?	51
	4.3	Opsamling	57
5		Hvilken rolle spiller seniorernes tillid til velfærdsstatens formelle omsorgstilbud?	58
	5.1	Hvad siger den eksisterende litteratur om formelle omsorgstilbuds betydning for uformelle omsorgsgivere?	58
	5.2	Varierer seniorernes reaktioner på uformelle omsorgsforpligtelser afhængigt af deres tillid til velfærdsstatens formelle omsorgstilbud?	61
	5.3	Hvad sker der, når tilliden til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud påvirkes af ny information?	67

5.4 Opsamling 79

Dokumentation 80

6 Metode 81

6.1 Undersøgelsens spørgeskema 81

6.2 Dataindsamling og repræsentativitet af indsamlede data 84

6.3 Databearbejdning 87

6.4 Dataanalyse 94

Litteratur 97

Bilag 1 Arbejdsudbudsmodeller 103

Bilag 2 Supplerende analyser relateret til Kapitel 2 109

Bilag 3 Supplerende analyser relateret til Kapitel 4 117

Bilag 4 Supplerende analyser relateret til Kapitel 5 119

Hovedresultater

Uformelle omsorgsforpligtelser spiller en væsentlig rolle i mange familiers hverdag. De kan opstå som følge af glædelige livsomstændigheder (som når en familieforøgelse skaber behov for børnepasning), uforudsete og uønskede situationer (som når nærtstående rammes af sygdom og får brug for støtte eller hjælp) eller naturlige, livsfasebestemte omstændigheder (som når aldersrelateret svækkelse gør det svært for ældre nærtstående at klare dagligdagens gøremål på egen hånd). Sandsynligheden for at have sådanne intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser (i det følgende blot benævnt 'uformelle omsorgsforpligtelser') er særligt høj for seniorer i deres sene faser af arbejdslivet, idet mange her både har yngre og ældre familiemedlemmer, der har brug for støtte eller hjælp i hverdagen.

I denne rapport undersøger vi, hvordan uformelle omsorgsforpligtelser – defineret som tilstedeværelsen af omsorgsbehov blandt yngre og/eller ældre familiemedlemmer – hænger sammen med, om og i givet fald hvor meget seniorer i Danmark arbejder. Fokus er på de seniorer, der arbejder som lønmodtagere eller var lønmodtagere i deres seneste job. Derudover undersøger vi, om arbejdspladsforhold og tillid til kvalitet i velfærdsstaten gør en forskel i denne sammenhæng.

I undersøgelsen ser vi på tre konkrete former for uformelle omsorgsforpligtelser, nemlig tilstedeværelsen af:

- børnebørn i forskellige aldersgrupper
- helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande
- støttebehov hos nulevende forældre og/eller svigerforældre.

Undersøgelsen tegner samlet set et nuanceret billede af, hvordan uformelle omsorgsforpligtelser hænger sammen med seniorernes arbejdsudbud i dagens Danmark. I det følgende præsenteres undersøgelsens hovedresultater.

Uformelle omsorgsforpligtelser er tidskrævende – særligt for kvinder

Undersøgelsens resultater viser, at forskellige former for uformelle omsorgsforpligtelser hænger forskelligt sammen med seniorernes tidsforbrug på at hjælpe til i deres yngre og ældre familiemedlemmers husstande.

Størst tidsforbrug på at hjælpe til i børns husstande, når der er børnebørn

Seniorer, der har udeboende børn, oplyser, at de i gennemsnit bruger 2,5 timer om ugen på at hjælpe til i børnenes husstande. Det kan fx være med pasning af børnebørn, hjælp med huslige og praktiske opgaver og lignende. Seniorernes tidsforbrug på hjælp til deres børns husstande varierer dog i høj grad, afhængigt af om der er børnebørn og/eller helbredsrelaterede støttebehov (fx som følge af sygdom, skade eller handicap) til stede i disse husstande. For eksempel bruger seniorer, der har børnebørn, i gennemsnit 2,6 timer mere om ugen på at hjælpe til i deres børns husstande, end seniorer, der har udeboende børn, men ingen børnebørn. Helbredsrelaterede støttebehov er i gennemsnit forbundet med et ekstra ugentligt tidsforbrug på 1,7 timer.

Især hjælp til støttekrævende (sviger)forældre

Seniorer, der har nulevende forældre og/eller svigerforældre, oplyser, at de i gennemsnit bruger halvanden time om ugen på at hjælpe til i disses husstande. Seniorer med *støttekrævende* (sviger)forældre bruger i gennemsnit 1,3 timer mere herpå end seniorer, hvis (sviger)forældre ikke er afhængige af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen.

Kvinder bruger mere tid end mænd på uformelle omsorgsforpligtelser

Kvinder og mænd er generelt set ca. lige tilbøjelige til at være involveret i at hjælpe til i deres yngre og ældre familiemedlemmers husstande. De kvindelige seniorer bruger dog i gennemsnit mere tid på hjælpen end de mandlige seniorer. Det gælder særligt, når der er børnebørn og/eller helbredsrelaterede støttebehov til stede.

Ingen entydig sammenhæng mellem seniorernes arbejdsudbud og forekomsten af uformelle omsorgsforpligtelser

Som udgangspunkt var forventningen, at seniorer, der har uformelle omsorgsforpligtelser, ville være mindre tilbøjelige til at være i arbejde, og at de ville arbejde færre timer, hvis de var i arbejde. Resultaterne viser imidlertid ikke en entydig sammenhæng mellem tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser og et lavere arbejdsudbud blandt seniorerne. I stedet varierer sammenhængene, afhængigt af hvilke typer af omsorgsforpligtelser der er tale om, om der ses på kvinder eller mænd, og om der fokuseres på, hvorvidt seniorerne arbejder, eller hvor mange timer de i givet fald arbejder pr. uge.

Kvinders arbejdsudbud er lavere, jo flere børnebørn i alderen 6-10 år de har

Kvinder er mindre tilbøjelige til at være i arbejde, jo flere 6-10-årige børnebørn de har. Blandt kvinder, der ér i arbejde, er antallet af 6-10-årige børnebørn ligeledes forbundet med en lavere ugentlig arbejdstid. Disse sammenhænge findes ikke blandt mænd. Hverken kvindernes eller mændenes arbejdsudbud hænger sammen med antallet af børnebørn i alderen 0-5 år eller i alderen 11 år og derover.

Kvinder er mindre tilbøjelige til at arbejde, hvis der er helbredsrelaterede støttebehov i deres voksne børns husstande

Kvindelige seniorers sandsynlighed for at være i arbejde hænger ligeledes negativt sammen med tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande. Sandsynligheden for, at kvinder er i arbejde, er således 2,7 procentpoint mindre, når sådanne støttebehov er til stede, mens en sådan sammenhæng ikke findes blandt mænd. Denne sammenhæng ses især, når støttebehovene vedrører seniorernes egne børn, og når støttebehovene skyldes psykiske/kognitive helbredsudfordringer eller uafklarede/ikke-diagnosticerede helbredsudfordringer.

Kun begrænset sammenhæng mellem seniorers arbejdsudbud og støttebehov i forældregenerationen

Undersøgelsen viser, at tilstedeværelsen af støttebehov hos forældre og/eller svigerforældre kun i meget begrænset grad hænger sammen med arbejdsudbuddet blandt undersøgelsens seniorer. I det eneste tilfælde, hvor der findes en sammenhæng, er den mod forventning positiv. For kvinder, der er i arbejde, findes der således en positiv sammenhæng mellem at have en støttekrævende *far* og antallet af ugentlige arbejdstimer.

Forhold på arbejdspladsen gør ikke en nævneværdig forskel

Det er også undersøgt, om sammenhængen mellem tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser og seniorernes ugentlige arbejdstid varierer afhængigt af forhold på arbejdspladsen. Fokus er her på seniorernes oplevede adgang til fleksibilitet (i arbejdstid og arbejdssted) samt organisatorisk støtte og opbakning (fra kollegaer og nærmeste leder). Som udgangspunkt var forventningen, at sådanne arbejdsforhold ville kunne bidrage til at fastholde et højt arbejdsudbud trods tilstedeværelse af uformelle omsorgsforpligtelser.

Der er kun et enkelt eksempel på, at de undersøgte sammenhænge varierer med forhold på arbejdspladsen. For kvinder, men ikke mænd, er sammenhængen mellem antallet af børnebørn på 11 år og derover og den ugentlige arbejdstid mod forventning mere *negativ*, jo større fleksibilitet der er i arbejdet. En mulig forklaring på dette kan være, at fleksibilitet i arbejdet ikke alene gør det lettere at fastholde arbejdstiden trods omsorgsforpligtelser, men også kan give bedre mulighed for at skrue ned for arbejdet for at prioritere tid til familien.

Tillid til kvalitet i velfærdsstaten gør heller ikke en nævneværdig forskel

Det er også undersøgt, om sammenhængene mellem tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser og seniorernes arbejdsudbud varierer afhængigt af seniorernes tillid til, at velfærdsstaten stiller velfungerende formelle omsorgstilbud (dagtilbud og tilbud om ældrepleje) til rådighed. Som udgangspunkt var forventningen, at højere tillid er forbundet med en mindre negativ sammenhæng mellem omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud.

Der findes i enkelte tilfælde indikationer på, at seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud *kan* have betydning for sammenhængene mellem uformelle omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud. Resultaterne viser imidlertid ikke et entydigt mønster.

Der er endvidere testet for kausale effekter af information om kvaliteten af velfærdsstatens tilbud på seniorernes tillid samt på deres arbejdsudbudsønsker (ønsket tilbagetrækningsalder eller ønsket arbejdstid). Resultaterne viser, at information om kvalitet *rykker* ved seniorernes tillid uden dog at have en umiddelbar effekt på seniorernes arbejdsudbudsønsker.

Fakta om undersøgelsen

Rapportens undersøgelse er baseret på en kombination af spørgeskema- og registerdata vedrørende ca. 25.000 respondenter, der blev rekrutteret blandt en tilfældig stikprøve af alle, der pr. 1. maj 2025 var mellem 55 og 69 år gamle, havde bopæl i Danmark og havde et dansk CPR-nummer.

Samlet set giver analyserne altså ikke grundlag for at konkludere, at højere tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud generelt bidrager til at fastholde seniorernes arbejdsudbud, når der opstår omsorgsbehov i familien.

Afrapportering

1 Indledning

Mød Hanne. Hanne er 62 år og har de seneste mange år arbejdet i en lokal, mellemstor virksomhed. Privat har hun et rigt familieliv med det meste af familien samlet i kort køreafstand fra hendes hjem. Om tirsdagen og torsdagen henter og passer hun sine to børnebørn, så forældrene kan få lidt tid til sig selv, og om fredagen besøger hun sine forældre. Her tager de gerne et slag yatzy, inden hun hjælper med nogle af de flere og flere gøremål, som forældrene med alderen har fået svært ved selv at klare. Næste uge må hun også træde til om mandagen, for hendes far skal til lægen og har brug for en, der kan huske, hvad der bliver sagt. Hun er glad for at kunne hjælpe, men det giver udfordringer på arbejdet. Lægetiden på mandag falder sammen med et vigtigt møde, og det er langt fra første gang, at yngre eller ældre familiemedlemmers behov for støtte gør det nødvendigt at gå tidligt fra arbejdet.

Hanne er ikke en virkelig person, men det kunne hun lige så godt have været. Historien om Hanne illustrerer, hvordan uformelle omsorgsforpligtelser kan opstå ud af meget forskellige anledninger og livsomstændigheder. Det kan være glædelige begivenheder, som når en familieforøgelse skaber behov for børnepasning, uforudsete og uønskede situationer, som når nærtstående rammes af sygdom og får brug for støtte eller hjælp, eller naturlige, livsfasebestemte omstændigheder, som når aldersrelateret svækkelse gør det svært for ældre nærtstående at klare dagligdagens gøremål på egen hånd.

Sandsynligheden for at have uformelle omsorgsforpligtelser er særligt høj for seniorer i deres sene faser af arbejdslivet. Personer i 50'erne og 60'erne omtales sommetider som "nutidens sandwichgeneration", fordi mange i denne aldersgruppe, som Hanne ovenfor, både har yngre og ældre familiemedlemmer, der har brug for støtte eller hjælp i hverdagen (Søgaard, 2024). Eksisterende undersøgelser har således også påvist en overrepræsentation af personer i denne aldersgruppe blandt dem, der yder uformel omsorg til nærtstående (Madsen et al., 2025; Opinion, 2021; Socialstyrelsen, 2014).

Formålet med undersøgelsen i denne rapport er at bidrage til en nuanceret forståelse af, hvilken sammenhæng der er mellem, om eller hvor meget seniorer arbejder, og de uformelle omsorgsforpligtelser de måtte have over for yngre og ældre familiemedlemmer. I rapporten omtaler vi denne type forpligtelser som "intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser" (jf. definitionen i Boks 1.1). Vi søger konkret svar på følgende tre forskningsspørgsmål:

1. Hvordan hænger seniorers tilbøjelighed til at være i arbejde (arbejdsudbuddet på den ekstensive margin) sammen med intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser? Og for de der arbejder, hvordan hænger antallet af ugentlige arbejdstimer (arbejdsudbuddet på den intensive margin) sammen med intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser?
2. Varierer sammenhængene mellem, hvor meget seniorerne arbejder og intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser afhængigt af forhold på arbejdspladsen, herunder fleksibilitet i arbejdet samt støtte og opbakning fra kollegaer og ledelse?
3. Hvilken rolle spiller seniorernes tillid til velfærdsstatens formelle omsorgstilbud for, hvor meget de arbejder, når de står over for intergenerationelle omsorgsforpligtelser?

Rapportens undersøgelse er baseret på en kombination af spørgeskema- og registerdata vedrørende ca. 25.000 respondenter rekrutteret blandt et tilfældigt udtræk af alle, der pr. 1. maj 2025 var mellem 55 og 69 år, havde bopæl i Danmark og havde dansk CPR-nummer. Spørgeskemadataene belyser bl.a. omsorgsbehov hos og omsorgsgivning til yngre og ældre nærtstående, arbejdsudbud, arbejdspladsforhold og tillid til kvaliteten af velfærdsstatens omsorgstilbud. Registerdataene bidrager med oplysninger om deltagernes demografi, familierelationer, helbred og socioøkonomiske baggrund.

Rapporten og dens omfattende datamateriale giver samlet set et indblik i, hvilken rolle intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser spiller i seniorers liv i dagens Danmark, særligt med fokus på arbejdslivet. Der er dog samtidig nogle metodiske forbehold, som det er relevant at holde sig for øje ved læsning af rapportens analyser. For det første er undersøgelsen for en stor dels vedkommende baseret på selvrapporterede spørgeskemadata. Sådanne spørgeskemadata er hyppigt anvendt, herunder også til undersøgelser med fokus på arbejdsliv (fx Andersen et al., 2026), folkesundhed (fx Jensen et al., 2026) og uformel omsorgsgivning (fx Madsen et al., 2025). Det selvrapporterede spørgeskemaformat gør det muligt at måle forhold, der ikke er synlige i fx registerdata,[1] men er samtidig forbundet med en risiko for fx over- eller undervurderinger af tid brugt på arbejde og/eller uformelle omsorgsforpligtelser.

For det andet er undersøgelsen af rapportens forskningsspørgsmål primært baseret på deskriptive analyser og test af statistiske sammenhænge (korrelationer) i observationelle data. Det gør det nødvendigt at være varsom, når det kommer til kausale

[1] Det gælder fx i forhold til seniorernes arbejdstid, hvor der kan spørges ind til folks *faktiske* arbejdstid (inkl. afvigelser fra, hvad der er aftalt i de ansættelseskontrakter og lignende, som man med registerdata ville være afhængig af). Det gælder ligeledes i forhold til uformelle omsorgsforpligtelser, hvor der med spørgeskemaet kan identificeres omsorgsbehov blandt nærtstående, der ikke er synlige i fx registerdata vedr. hospitalskontakter og -diagnoser.

konklusioner, idet der godt kan være sammenhænge mellem to forhold, uden at det ene er årsag til det andet, ligesom der kan være sammenhænge, hvor det er uklart, hvilken vej sammenhængen går.[2] Vi henviser til Kapitel 6 for en mere uddybet diskussion heraf, ligesom der også løbende vil blive taget forbehold for dette i forbindelse med rapportens resultater.

1.1 Læsevejledning

Rapporten er bygget op som følger:

I Kapitel 2 giver vi en introduktion til seniorernes arbejdsliv og (intergenerationelle) familieliv og altså de domæner af seniorernes liv, som vi i efterfølgende kapitler vil undersøge samspillet mellem. I kapitlet beskriver vi konkret seniorernes arbejdsudbud og arbejdsliv samt deres involvering i at hjælpe til i hhv. udeboende børns og nulevende (sviger)forældres husstande. Vi undersøger endvidere, i hvilken grad seniorernes involvering i at hjælpe til i disse familiemedlemmers husstande varierer afhængigt af tilstedeværelsen af forskellige former for omsorgsbehov.

I kapitlerne 3, 4 og 5 retter vi blikket mod de ovenstående forskningsspørgsmål. I Kapitel 3 undersøger vi således, hvordan intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser hænger sammen med den intensive og ekstensive margin af seniorernes arbejdsudbud, når der samtidig tages højde for en bred vifte af personlige baggrundsforhold. Ud over at se individuelt på forskellige former for/anledninger til omsorgsforpligtelser, undersøger vi her også, hvorvidt seniorer, der har samtidige forpligtelser for både yngre og ældre familiemedlemmer, har særligt lavt arbejdsudbud. I kapitel 4 undersøger vi videre, om sammenhængene mellem intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser og seniorers arbejdsudbud varierer afhængigt af forhold på arbejdspladsen (adgang til fleksibilitet og organisatorisk støtte og opbakning), mens vi i kapitel 5 undersøger betydningen af seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens omsorgstilbud.

Endelig beskriver vi i Kapitel 6, hvordan undersøgelsen er designet og gennemført. Her præsenterer vi undersøgelsens spørgeskema og beskriver, hvordan stikprøven til undersøgelsen er udtrukket og data er indsamlet blandt respondenterne. Vi beskriver ligeledes, hvordan de indsamlede spørgeskemadata er koblet med registerdata fra Danmarks Statistik, og hvordan dataene er bearbejdet med henblik på rapportens analyser.

[2] En vigtig undtagelse herfra findes i Kapitel 5, hvor anvendelsen af eksperimentelle metoder gør det muligt at fortolke resultater kausalt.

Boks 1.1 Centrale begreber

Intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser

Med intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser menes tilstedeværelsen af omsorgsbehov blandt yngre og/eller ældre familiemedlemmer. Rapporten beskæftiger sig konkret med:

- Tilstedeværelsen af børnebørn i forskellige aldersgrupper
- Tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande (fx pga. sygdom eller handicap)
- Tilstedeværelsen af støttebehov hos nulevende forældre og/eller svigerforældre

Arbejdsudbuddets ekstensive og intensive margin

Med arbejdsudbuddets ekstensive margin menes seniorernes tilbøjelighed til at være (eller ikke være) i arbejde. Med arbejdsudbuddets intensive margin menes, hvor meget de, der ér i arbejde, arbejder (i rapporten målt i antal timer pr. uge).

2 En introduktion til seniorernes arbejdsudbud og familieliv

Vi vil i dette kapitel introducere undersøgelsens seniorer og dermed populationen, blandt hvem rapportens forskningsspørgsmål vil blive undersøgt. Der vil i kapitlet være fokus på at beskrive de domæner af seniorernes arbejds- og privatliv, som vi efterfølgende kommer til at undersøge samspillet mellem. I afsnit 2.1 afrapporterer vi således svar på en række af spørgeskemaets spørgsmål vedrørende seniorernes arbejdsudbud. I afsnit 2.2 retter vi dernæst blikket mod seniorernes involvering i at hjælpe til i udeboende børns samt nulevende forældres og svigerforældres husstande, og vi undersøger, i hvilken grad involveringen heri varierer afhængigt af forskellige former for omsorgsbehov.

2.1 Arbejdsudbud

Vi lægger ud med at belyse seniorernes arbejdsudbud, idet vi i afsnit 2.1.1 ser på seniorernes overordnede arbejdsmarkedsdeltagelse (arbejdsudbuddets ekstensive margin), mens vi i afsnit 2.1.2 ser på, hvor mange timer de, der *er* i arbejde, arbejder (arbejdsudbuddets intensive margin). Endelig ser vi i afsnit 2.1.3 på seniorernes fremtidsønsker, for så vidt angår arbejdstid og tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

2.1.1 Hvor mange af seniorerne er i arbejde?

Seniorernes arbejdsmarkedsdeltagelse belyses her med udgangspunkt i spørgeskemaspørgsmål stillet i begyndelsen af undersøgelsens spørgeskema. Alle respondenter blev her bedt om at oplyse deres primære beskæftigelse, og som det kan ses i Tabel 2.1, satte et flertal af seniorerne (58,2 %) kryds ved, at de er i arbejde. De, der satte kryds ved andre svarmuligheder end 'i arbejde', var i de fleste tilfælde seniorer i forskellige former for tilbagetrækningsordninger, idet 30 % satte kryds ved enten 'efterløn', 'førtidspension', 'seniorpension/seniorførtidspension', 'tidlig pension' eller 'folkepension'. Endelig satte 2 % kryds ved 'ledig', mens 1,7 % satte kryds ved 'på orlov eller langtidssygemeldt', og 8,1 % satte kryds ved 'andet' eller ved 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Tabel 2.1 Hvad er din primære beskæftigelse?

Hvad er din primære beskæftigelse?	
I arbejde	58,2 %
På orlov eller langtidssygemeldt	1,7 %
Ledig	2,0 %
På folkepension eller anden pension	15,9 %
På førtidspension	7,8 %
På seniorpension eller seniorførtidspension	2,9 %
På efterløn	2,3 %
På tidlig pension (Arne-pension)	1,1 %
Andet (uddyb gerne):	7,6 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	0,5 %
N	25.066

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablen 'Primær beskæftigelse', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Respondenter, der i spørgsmålet til Tabel 2.1 satte kryds ved en tilbagetrækningsordning ved 'ledig' eller ved 'andet', blev i opfølgende spørgsmål bedt om at oplyse, om de har et betalt arbejde. De blev her bedt om at medregne *alt* arbejde, der giver en indtægt, også selvom det blot drejer sig om 1 enkelt time en gang imellem. Respondenter, der oplyste, at de er på orlov eller er langtidssygemeldte, blev spurgt, om de har et arbejde, som de forventer at vende tilbage til. Endelig var der også nogle respondenter, der ikke svarede ja eller nej på spørgeskemaets (lukkede) spørgsmål om arbejdsmarkedstilknytning, men til gengæld brugte åbne tekstsvar til at oplyse, at de havde eller ikke havde et arbejde. I Tabel 2.2 rapporterer vi den samlede andel, der oplyser, at de har et arbejde.

Tabel 2.2 Beskæftigelsesfrekvens (andel i arbejde)

	Alle	Mænd	Kvinder
Har ikke et arbejde	32,3 %	25,7 %	38,8 %
Har et arbejde	67,7 %	74,3 %	61,2 %
N	24.743	10.479	14.264

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablen 'Har arbejde', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Respondenter er kodet som havende et arbejde, hvis de gennem lukkede spørgsmål eller åbne tekstfelter har oplyst, at de har et arbejde (enten som primær beskæftigelse eller bibeskæftigelse, og uanset hvor mange timer, der er tale om). Respondenter, der oplyser, at de er sygemeldte eller på orlov, men har et job at vende tilbage til, er ligeledes kodet som havende et arbejde.

N er lavere end i Tabel 2.1, idet nogle åbne tekstsvar (uddybninger af 'andet' i Tabel 2.1 ikke gjorde det muligt at afgøre, om respondenten havde et arbejde.

Kilde: VIVE (survey-data).

Som det kan ses i Tabel 2.2 oplyste 67,7 % af seniorerne (enten gennem kryds ved 'i arbejde' i Tabel 2.1, gennem opfølgende spørgsmål eller gennem åbne tekstfelter), at de har et arbejde, mens 32,3 % oplyste, at de ikke har det.[3] Det ses ligeledes, at andelen, der har et arbejde, er højere blandt mandlige (74,3 %) end blandt kvindelige (61,2 %) respondenter.

Endelig ses det i Figur 2.1 herunder, at forskellen mellem mænd og kvinder er begrænset blandt stikprøvens yngste medlemmer, men at forskellen mellem kønnene vokser med alderen, så der blandt de ældste stikprøvemedlemmer er mere end dobbelt så mange mænd som kvinder, der oplyser at være i arbejde.

[3] I registerdata fremgår 66,2 % af baggrundspopulationen som havende været aktive på arbejdsmarkedet i 2024 (defineret som, at de har modtaget lønindkomst i løbet af året). Den selvrapporterede erhvervsaktivitet ligger altså tæt på, hvad der også kan ses i registrene.

Figur 2.1 Beskæftigelsesfrekvens (andel i arbejde)

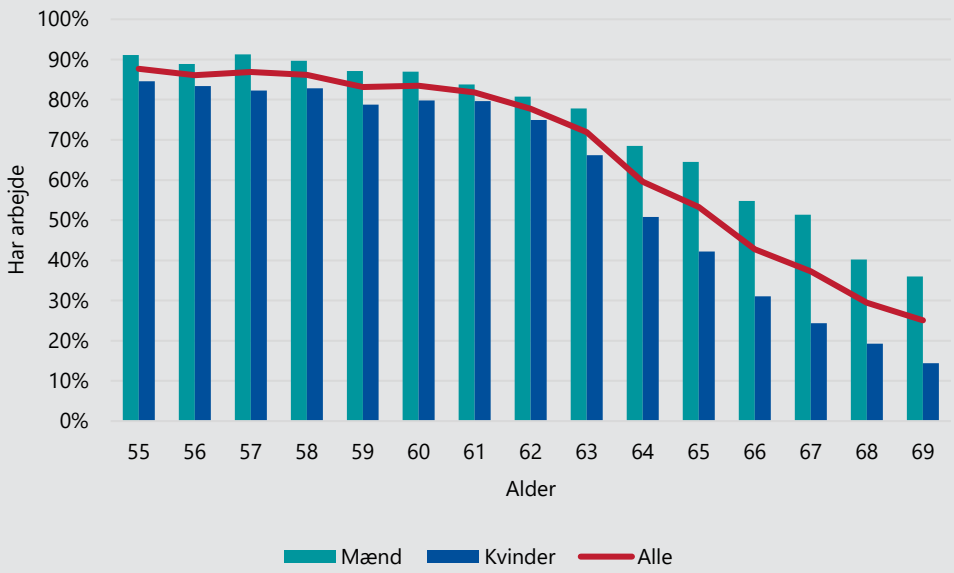

Anm.: Figurens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablen 'Har arbejde', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For afrapportering af figurens andele i tabelform, se bilagstabel 2.1.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data)

2.1.2 Hvor meget arbejder de, der er i arbejde?

Respondenter, der i spørgeskemaet oplyste, at de er i arbejde, blev efterfølgende bedt om at oplyse, hvor mange timer de i gennemsnit arbejder om ugen.[4] Respondenterne blev her bedt om at oplyse deres faktiske arbejdstid inkl. eventuelle afvigelser fra det i ansættelseskontrakt eller lignende aftalte (fx overarbejde). De blev bedt om at give deres bedste bud, også selvom spørgsmålet kan være svært at svare på.

Som det ses i Figur 2.2, er der her store forskelle i seniorernes svar, afhængigt af alder. Blandt gruppen af 65-69-årige oplyser 38,2 % således, at de arbejder mindre end 30 timer om ugen, mens det samme gør sig gældende for 9,6 % af de 55-59-årige og 13,1 % af de 60-64-årige. Ligeledes viser figuren, at de 55-59-årige og 60-64-årige er mere tilbøjelige end de, der er fyldt 65, til at arbejde fuldtid (defineret

[4] Nogle respondenter svarede (som nævnt i afsnit 2.1.1) ikke ja eller nej til spørgeskemaets lukkede spørgsmål om arbejdsmarkedstilknytning, men brugte i stedet åbne tekstsvar til at oplyse, at de havde eller ikke havde et arbejde. Disse respondenter er ikke blevet spurgt ind til arbejdstid, idet spørgsmål i forbindelse med dataindsamlingen blev filtreret så kun respondenter, der satte kryds ved, at de var i arbejde, fik stillet opfølgende spørgsmål herom. De indgår derfor kun i analyser heraf, i det omfang at deres åbne tekstsvar inkluderede oplysninger om, hvor mange timer om ugen (eller måneden eller året) de arbejder.

som 37 timer eller derover). Andelen, der oplyser at gøre dét, er således på 75,9 % blandt de 55-59-årige, 68,9 % blandt de 60-64-årige og 44,6 % blandt de 65-69-årige. For den samlede gruppe af seniorer i arbejde er den gennemsnitlige oplyste arbejdstid på 36,1 timer om ugen (34,1 blandt kvinder og 37,8 blandt mænd) (jf. Bilagstabel 2.3).

Figur 2.2 Faktisk arbejdstid fordelt på aldersgrupper

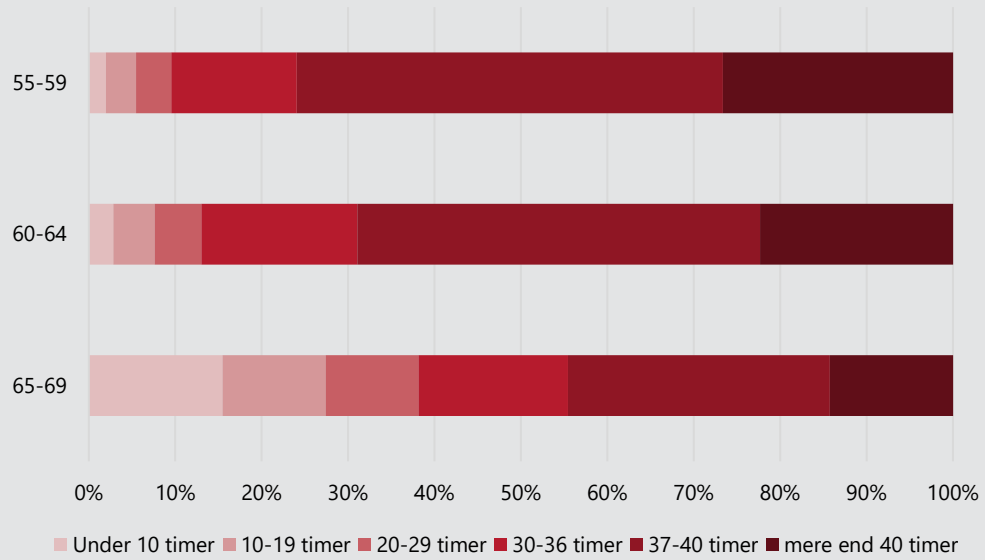

Anm.: Figurens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har et arbejde (variablen 'Faktisk ugentlig arbejdstid', jf afsnit 6.3.1). Andele er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til bagrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For figurens gennemsnit i tabelform, se Bilagstabel 2.2.

Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

2.1.3 Fremtidsønsker til arbejdslivet

Ud over de ovenfor belyste forhold vedrørende respondenternes aktuelle arbejdsliv inkluderede undersøgelsens spørgeskema også en række spørgsmål om respondenternes fremtidsønsker og -forventninger, når det kommer til arbejdsliv og tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Respondenter, der oplyste, at de er i arbejde, blev for det første spurgt ind til, hvor mange timer de gerne ville arbejde om ugen, hvis de frit kunne vælge, og timelønnen forblev den samme som i dag. I Figur 2.3 er svarene på dette spørgsmål holdt op mod respondenternes faktiske arbejdstid (jf. afsnit 2.1.2). Samlet set oplyser seniorerne, at de i gennemsnit arbejder 8 timer mere om ugen, end de gerne ville, hvis det stod til dem alene.

Forskellen mellem den faktiske og ønskede arbejdstid er en anelse højere blandt mænd sammenlignet med blandt kvinder, og den er lavere blandt de ældste respondenter. At forskellen mellem den faktiske og ønskede arbejdstid er mindre blandt de ældste respondenter er ikke overraskende, idet flere her ville kunne trække sig fra arbejdsmarkedet og gå på folkepension, hvis de ønskede det. Selv blandt de ældste af undersøgelsens seniorer er der dog stadig en tendens til (blandt de, der stadig er i arbejde), at de arbejder mere, end de ønsker.

Figur 2.3 Forskellen mellem faktisk og ønsket arbejdstid (timer pr. uge)

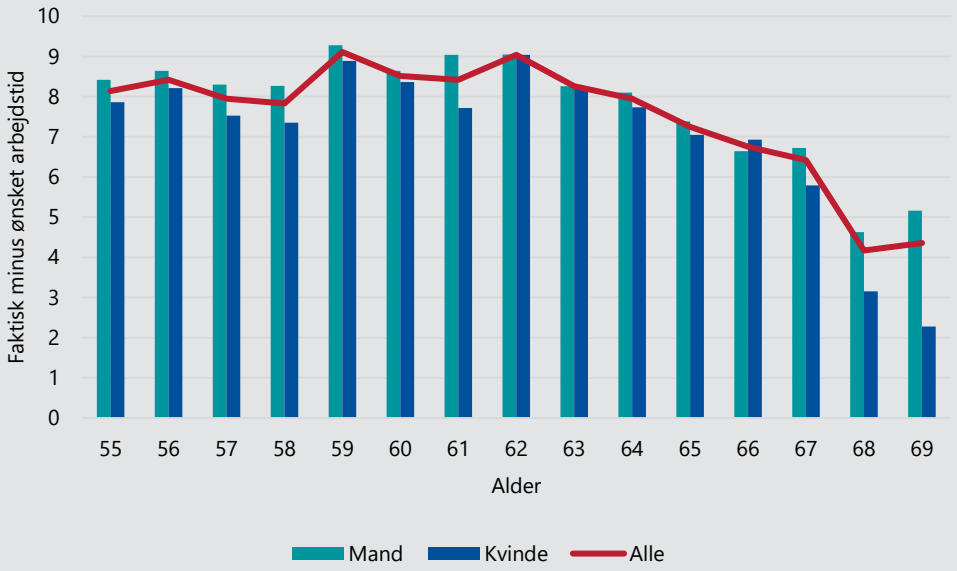

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har et arbejde (variablene 'Faktisk ugentlig arbejdstid' og 'Ønsket ugentlig arbejdstid', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For afrapportering af figurens gennemsnit i tabelform, se Bilagstabel 2.4.

Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Respondenter i arbejde blev ligeledes spurgt ind til, ved hvilken alder de hhv. ønsker og forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Tabel 2.3 viser, at seniorerne i gennemsnit *ønsker* at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet som 65,5-årige, men *forventer* at forlade arbejdsmarkedet som 67,9-årige. Den forventede tilbagetrækningsalder er altså i gennemsnit 2,4 år højere end ønsket. Den ønskede tilbagetrækningsalder er støt stigende med alderen på de adspurgte respondenter, hvilket er naturligt, givet at der er tale om personer, der stadig er erhvervsaktive ved besvarelsen af spørgeskemaet. Den forventede tilbagetrækningsalder er derimod

mere stabil – i hvert fald blandt dem, der ikke har nået folkepensionsalderen[5] – og differencen mellem den ønskede og forventede tilbagetrækningsalder er dermed markant størst blandt de yngste aldersgrupper. Uanset hvilken aldersgruppe, der ses på, er differencen mellem den ønskede og forventede tilbagetrækningsalder desuden større blandt kvinder end blandt mænd.

Tabel 2.3 Gennemsnitlig ønsket og forventet tilbagetrækningsalder fordelt på køn og aldersgruppe

		Ønsket tilbage-trækningsalder	Forventet tilbage-trækningsalder	Forventet minus ønsket
55-58-årige med ret til folkepension fra 69 år	Alle	64,0 år	67,8 år	3,7 år
	Mænd	64,5 år	68,0 år	3,5 år
	Kvinder	63,4 år	67,4 år	4,0 år
58-62-årige med ret til folkepension fra 68 år	Alle	64,9 år	67,4 år	2,4 år
	Mænd	65,4 år	67,7 år	2,3 år
	Kvinder	64,5 år	67,0 år	2,6 år
62-66-årige med ret til folkepension fra 67 år	Alle	66,5 år	67,8 år	1,3 år
	Mænd	67,1 år	68,3 år	1,2 år
	Kvinder	65,7 år	67,1 år	1,4 år
67-69-årige, der har nået folkepensionsalderen (66,5-67 år)	Alle	70,5 år	71,1 år	0,7 år
	Mænd	71,0 år	71,4 år	0,4 år
	Kvinder	69,3 år	70,6 år	1,3 år
Hele analysesamplen	Alle	65,5 år	67,9 år	2,4 år
	Mænd	66,1 år	68,3 år	2,1 år
	Kvinder	64,6 år	67,3 år	2,7 år

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har et arbejde (variablene 'Ønsket tilbagetrækningsalder' og 'Forventet tilbagetrækningsalder', jf. afsnit 6.3.1). Dette inkluderer i alt 7314 mænd og 8351 kvinder (heraf 1768 mænd og 2385 kvinder i gruppen af 55-58-årige med ret til folkepension fra 69 år, 2447 mænd og 3167 kvinder i gruppen af 58-62-årige med ret til folkepension fra 68 år, 2222 mænd og 2311 kvinder i gruppen af 62-66-årige med ret til folkepension fra 67 år og 877 mænd og 488 kvinder i gruppen af 67-69-årige der har nået folkepensionsalderen). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Afrundinger betyder, at tal i kolonnen 'Forventet minus ønsket' ikke altid er lig med 'Forventet tilbagetrækningsalder' minus 'ønsket tilbagetrækningsalder'-værdierne.

Kilde: VIVE (survey-data).

[5] Stabiliteten i den forventede tilbagetrækningsalder kan synes overraskende i lyset af, at folkepensionsalderen varierer afhængigt af, hvornår seniorerne er født. Svarene kan indikere, at ikke alle kender deres folkepensionsalder, om end undersøgelsens data ikke giver grundlag for konklusioner herom.

2.2 Familieliv

Hvor vi i afsnit 2 har beskæftiget os med seniorernes arbejdsliv, retter vi i dette afsnit blikket mod det andet af undersøgelsens domæner: Seniorernes familieliv, særligt med fokus på intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser. I afsnit 2.2.1 beskriver vi således seniorernes involvering i at hjælpe til i yngre familiemedlemmers (udeboende børns) husstande, og i hvilken grad involveringen varierer med tilstedeværelsen af hhv. børnebørn og/eller helbredsrelaterede støttebehov i børnenes husstande. I afsnit 2.2.2 beskriver vi seniorernes involvering i at hjælpe til i ældre familiemedlemmers (nulevende forældres og/eller svigerforældres) husstande, og vi undersøger i hvilken grad involveringen heri varierer afhængigt af tilstedeværelsen af støttebehov hos (sviger)forældrene.

2.2.1 Udeboende børns husstande

Startende med de yngre generationer oplyser ca. tre fjerdedele (73,6 %) af seniorerne, at de har et eller flere udeboende børn og/eller bonusbørn (af hensyn til læsbarhed blot henvist til som 'udeboende børn' i resten af rapporten). Alle, der i spørgeskemaet oplyste, at de *har* udeboende børn, blev efterfølgende bedt om at oplyse, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe til i børnenes husstande (fx med børnepasning, praktiske opgaver i hjemmet og lignende), samt hvor meget tid de normalvis bruger på dette.

Som det ses i Figur 2.4, svarer næsten 4 ud af 5, at de bruger tid på at hjælpe til i deres udeboende børns husstande, mens 21,6 % svarer, at de aldrig gør det. Kvinder og mænd er stort set lige lidt tilbøjelige til *aldrig* at hjælpe til i deres udeboende børns husstande, men kvinder er mere tilbøjelige til ofte at hjælpe til end mænd.

Figur 2.4 Hjælp til udeboende børns husstande (hyppighed)

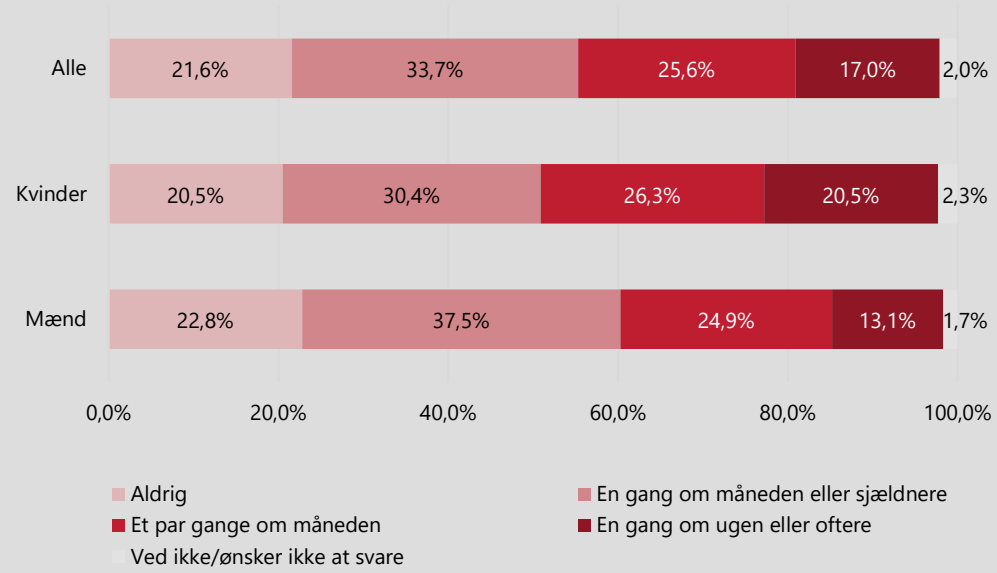

Anm.: Figurens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Hyppighed, børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For afrapportering af figurens andele i tabelform, se Bilagstabel 2.5.

Kilde: VIVE (survey-data).

Når det kommer til tidsforbrug på den hjælp, seniorerne giver, oplyser de, der har udeboende børn, i gennemsnit at bruge 2,5 timer om ugen på at hjælpe til i disses husstande (jf. Bilagstabel 2.7). Tidsforbruget er i gennemsnit 1 time højere blandt kvinder (3 timer om ugen) end blandt mænd (2 timer om ugen), og som det ses i Figur 2.5, er tidsforbruget voksende med alderen på respondenterne.

Figur 2.5 Hjælp til udeboende børns husstande (tidsforbrug)

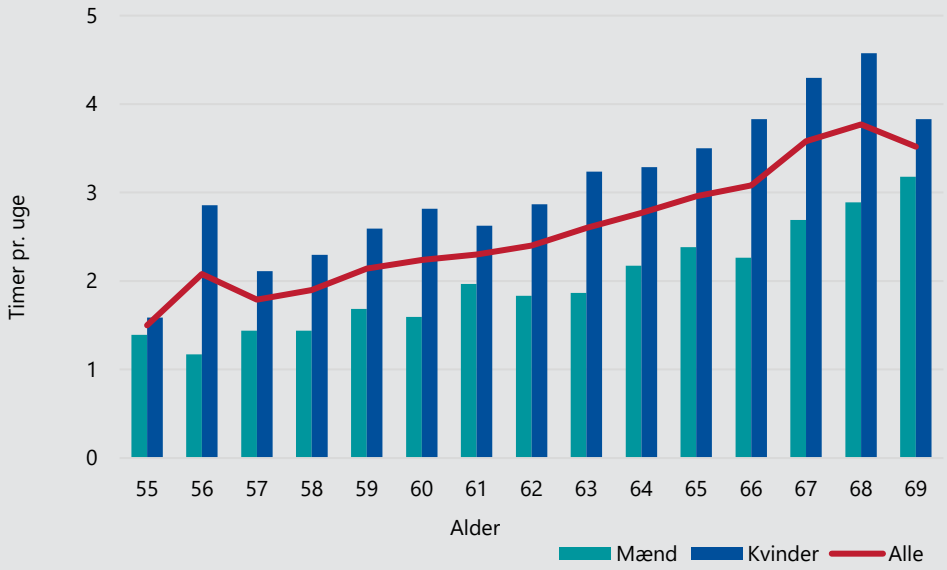

Anm.: Figurens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Tidsforbrug, børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For afrapportering af figurens gennemsnit i tabelform, se Bilagstabel 2.6.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

I hvor høj grad, der er brug for/efterspørgsel efter seniorernes hjælp, kan naturligt forventes at variere afhængigt af livsomstændighederne i børnenes husstande. I det følgende vil vi, som også tidligere beskrevet, undersøge to meget forskelligartede typer af (eller kilder til) omsorgsforpligtelser i relation til børnenes husstande, nemlig 1) tilstedeværelsen af børnebørn og/eller bonusbørnebørn (af hensyn til læsbarhed blot henvist til som 'børnebørn' i resten af rapporten) samt 2) tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i børnenes husstande. Cirka 70 % af de, der har udeboende børn, oplyser således, at de har et eller flere børnebørn,[6] mens 13 % oplyser, at der i deres udeboende børns husstande er personer, der af

[6] 37,9 % af seniorerne (50,7 % af de, der har udeboende børn) oplyser, at de har børnebørn i alderen 0-5 år, mens 27,0 % (36,1 % af de, der har udeboende børn) oplyser, at de har børnebørn i alderen 6-10 år. 21,8 % (29,1 % af de, der har udeboende børn) oplyser, at de har børnebørn, som er 11 år eller ældre.

helbredsmæssige årsager har brug for støtte og hjælp til at klare dagligdagen (fx pga. fysisk eller psykisk/kognitiv sygdom, skade eller funktionsnedsættelse).[7]

Både hyppigheden af og tidsforbruget på seniorernes hjælp til børns husstande varierer i høj grad afhængigt af tilstedeværelsen af både børnebørn og helbredsrelaterede støttebehov i disse husstande. Som det ses i Tabel 2.4, oplyser lige over en tredjedel (34,7 %) af de, der har udeboende børn, men ikke børnebørn, således, at de *aldrig* bruger tid på at hjælpe til i deres børns husstande, mens den tilsvarende andel blandt bedsteforældre lyder på 15,6 %. Andelen, der én gang om ugen eller oftere hjælper til i deres udeboende børns husstande, er omvendt markant højere blandt bedsteforældre (21,8 %) end blandt ikke-bedsteforældre (6,2 %).

Tabel 2.4 Hjælp til udeboende børns husstande (hyppighed)

	Ikke-bedsteforældre	Bedsteforældre
Aldrig	34,7 %	15,6 %
En gang om måneden eller sjældnere	40,7 %	30,9 %
Et par gange om måneden	16,0 %	29,9 %
En gang om ugen eller oftere	6,2 %	21,8 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,3 %	1,8 %
N	5.731	13.523

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Hyppighed, børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

I Tabel 2.5 kan et tilsvarende mønster ses i relation til helbredsrelaterede støttebehov i seniorernes udeboende børns husstande. Blandt respondenter, der svarer nej til, at der er sådanne støttebehov til stede, er det således ca. 22,6 %, der aldrig bruger tid på at hjælpe til i børns husstande, mens det samme gør sig gældende for 13,5 % af de, der oplyser, at der ér helbredsrelaterede støttebehov til stede. Andelen, der ugentligt eller oftere hjælper til i deres udeboende børns husstande, er ligeledes markant højere (26,8 %) blandt personer, der oplyser, at der

[7] Respondenter, der svarede ja til, at der er helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande, blev ligeledes spurgt ind til årsagerne til disse støttebehov samt deres relation til den eller de personer, der har brug for støtte og hjælp til at klare dagligdagen. Supplerende (ikke rapporterede) analyser viser, at der i de fleste tilfælde er tale om enten psykisk/kognitiv (69,2 %) eller fysisk (30,2 %) sygdom, skade eller funktionsnedsættelse, mens 13,2 % oplyser, at der er tale om uafklarede/ikke-diagnosticerede helbredsproblemer. De fleste respondenter (70,5 %) oplyser, at der er tale om et eller flere af respondenternes udeboende børn, mens 21,4 % oplyser, at der er tale om et eller flere børnebørn. 16,8 % peger på andre personer end deres børn eller børnebørn (fx børns partnere, bofæller og lignende). Ved besvarelsen var det muligt at sætte kryds ved flere typer af årsager til støttebehov og flere relationer, hvilket er årsagen til, at tallene summerer til over 100 %.

er helbredsrelaterede støttebehov, end blandt personer, der svarer nej til, at der er helbredsrelaterede støttebehov (15,7 %).

Tabel 2.5 Hjælp til udeboende børns husstande (hyppighed)

	Ingen helbredsrelaterede støttebehov i børns husstande	En eller flere med støttebehov
Aldrig	22,6 %	13,5 %
En gang om måneden eller sjældnere	34,7 %	29,8 %
Et par gange om måneden	25,3 %	28,7 %
En gang om ugen eller oftere	15,7 %	26,8 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,7 %	1,3 %
N	16.310	2.639

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Hyppighed, børns husstande' delt op efter værdier på variablen 'Helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Rettes fokus mod seniorernes *tidsforbrug* på hjælp til udeboende børns husstande, viser Tabel 2.6, at det gennemsnitlige oplyste tidsforbrug herpå er 3,6 timer om ugen blandt bedsteforældre med 0-5-årige børnebørn, 3,8 timer om ugen blandt bedsteforældre med 6-10-årige børnebørn og 3,1 timer om ugen blandt bedsteforældre med børnebørn på 11 år eller derover. Til sammenligning oplyser respondenter, der har udeboende børn, men ikke børnebørn, i gennemsnit at bruge 0,8 timer om ugen herpå. Forskellen mellem bedsteforældre og ikke-bedsteforældre er i gennemsnit (uden skelen til børnebørnenes alder) på 2,6 timer, og den er ca. 1 time større blandt kvinder (3,1 timer) end blandt mænd (2 timer).

Tabel 2.6 Hjælp til udeboende børns husstande (tidsforbrug, timer pr. uge)

	Alle	Mænd	Kvinder
Ingen børnebørn	0,8 timer	0,7 timer	0,8 timer
Et eller flere børnebørn, 0-5 år	3,6 timer	2,9 timer	4,3 timer
Et eller flere børnebørn, 6-10 år	3,8 timer	3,1 timer	4,3 timer
Et eller flere børnebørn, 11 år eller mere	3,1 timer	2,6 timer	3,4 timer
N	17.511	7.039	10.472

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Tidsforbrug, børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnittene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Tabel 2.7 viser, at også helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande er forbundet med et større tidsforbrug på hjælp til disse husstande. Det gennemsnitlige rapporterede tidsforbrug er således på 4 timer blandt seniorer, der oplyser, at der ér sådanne støttebehov til stede, mod 2,3 timer blandt personer, der oplyser, at der ikke er det. Helbredsrelaterede støttebehov er dermed forbundet med et ekstra ugentligt tidsforbrug på 1,7 timer. Også her ses der en større forskel blandt kvinder (2 timer) end blandt mænd (1,1 timer).

Tabel 2.7 Hjælp til udeboende børns husstande (tidsforbrug, timer pr. uge)

	Alle	Mænd	Kvinder
Ingen helbredsrelaterede støttebehov i børns husstande	2,3 timer	1,9 timer	2,8 timer
En eller flere med støttebehov	4,0 timer	3,0 timer	4,8 timer
N	17.277	6.962	10.315

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Tidsforbrug, børns husstande' delt op efter værdier på variablen 'Helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnittene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

2.2.2 Forældres og svigerforældres husstande

Rettes blikket mod de ældre generationer, oplyser lidt over halvdelen af seniorerne (56 %), at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre.[8] Respondenter, der i spørgeskemaet oplyste, at de *har* nulevende (sviger)forældre, blev – på samme vis som med de udeboende børn ovenfor – bedt om at oplyse, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe til i disses husstande, samt hvor meget tid de normalvis bruger herpå. Respondenterne blev her specifikt bedt om at oplyse, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe til med seks forskellige typer af opgaver, nemlig a) *huslige opgaver* (fx indkøb, madlavning, rengøring), b) *andre praktiske opgaver i hjemmet* (fx havearbejde, vedligeholdelse, reparationer), c) *transport* (fx kørsel til diverse aktiviteter), d) *kontakt og koordinering med det offentlige* (fx kommunale myndigheder og sundhedsvæsen), e) *håndtering af økonomi* (fx hjælp med netbank, betaling af regninger, styring af privatøkonomien) samt f) *personlig pleje* (fx hjælp med bad og toiletbesøg, af- og påklædning, spise og drikke).

Som det ses i Figur 2.6, oplyser ca. halvdelen af de, der har en eller flere nulevende (sviger)forældre, at de af og til (dvs. oftere end aldrig) hjælper til med huslige opgaver (48 %), andre praktiske opgaver i hjemmet (53 %) og transport (48 %). Lige under 4 ud af 10 oplyser, at de af og til hjælper til med kontakt og koordinering med det offentlige (39 %) og håndtering af økonomi (35 %), og endelig oplyser et mindretal (7 %), at de af og til hjælper med personlig pleje.

Supplerende analyser (afrapporteret i Bilagstabel 2.8) viser i øvrigt visse kønsforskelle i respondenternes tendens til at være involveret i de forskellige former for hjælp. Andelen, der hjælper med huslige opgaver, er således 9,8 procentpoint højere blandt kvinder (53 %) end blandt mænd (43 %), mens andelen, der hjælper med andre praktiske opgaver i hjemmet, er 13 procentpoint højere blandt mænd (59 %) end blandt kvinder (46 %). Andelen, der hjælper med kontakt og koordinering med det offentlige, er ligeledes noget højere blandt kvinder (42 %) end blandt mænd (36 %). Det samme gør sig gældende, når det kommer til personlig pleje – 9 % af kvinderne og 5 % af mændene oplyser, at de af og til hjælper med dette, og andelen er altså her næsten dobbelt så høj blandt kvinder som blandt mænd. Andelene, der oplyser, at de af og til hjælper med håndtering af økonomi og med transport, er stort set identiske blandt kvinder og mænd.

[8] Andelen, der har nulevende forældre og/eller svigerforældre, er naturligt større blandt respondenter, der har en partner, idet der her er flere, som har svigerforældre. Blandt respondenter, der i 2024 i henhold til registerdata var gift eller i et registreret partnerskab, er det således 61,3 %, der oplyser, at de har nulevende forældre og/eller svigerforældre.

Figur 2.6 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre (hyppighed)

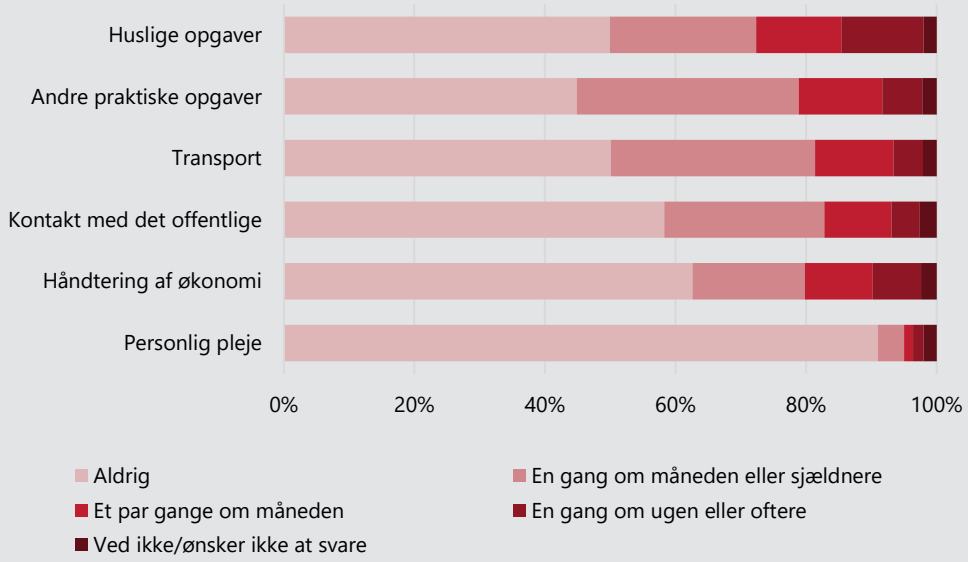

Anm.: Figurens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablene 'Hyppighed, huslige opgaver', 'Hyppighed, praktiske opgaver', 'Hyppighed, transport', 'Hyppighed, kontakt til det offentlige', 'Hyppighed, økonomi', 'Hyppighed, personlig pleje', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For afrapportering af figurens andele i tabelform, se Bilagstabel 2.7.

Kilde: VIVE (survey-data).

Seniorer, der har nulevende (sviger)forældre, oplyser, at de i gennemsnit bruger 1,5 timer om ugen på at hjælpe til i disses husstande. Det gennemsnitlige tidsforbug er her lige under en halv time højere blandt kvinder (1,7 timer om ugen) end blandt mænd (1,3 timer om ugen). Ser vi nærmere på denne kønsforskel, viser Figur 2.7, at forskellen stiger med alderen. Kvinders tidsforbrug på hjælp til nulevende (sviger)forældres husstande stiger således med knap 2 timer om ugen (fra 1,5 time ved 55 år til 3,4 timer ved 69 år), mens mænds tidsforbrug stiger med 0,7 timer om ugen (fra 1,1 timer ved 55 år til 1,8 ved 69 år). Figuren viser således, at kønsforskellen er størst blandt den ældre del af stikprøven, hvilket bl.a. kan hænge sammen med, at kvinder i gennemsnit trækker sig tidligere tilbage end mænd (se Figur 2.1).

Figur 2.7 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre (tidsforbrug)

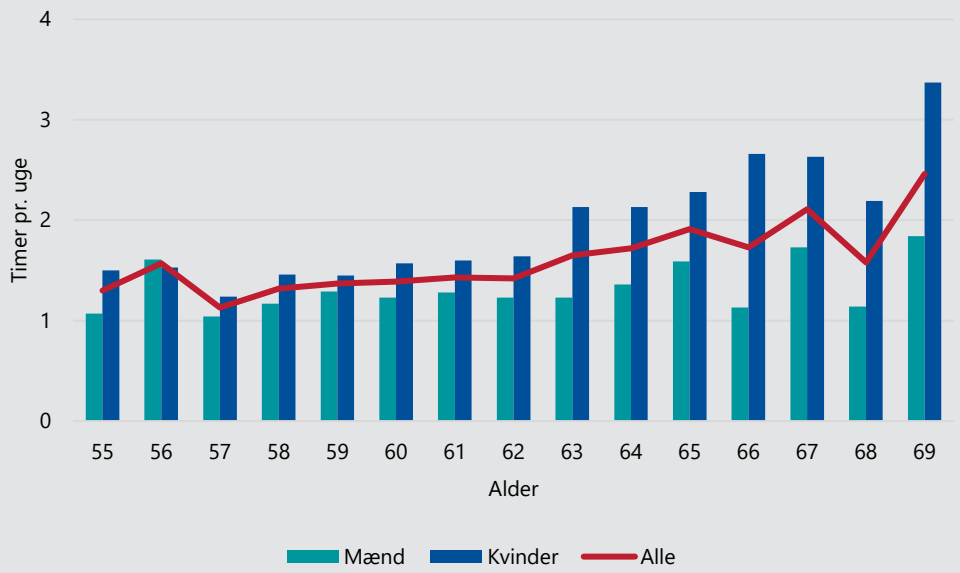

Anm.: Figurens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablen 'Ugentligt tidsforbrug, (sviger)forældres husstande', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For afrapportering af figurens gennemsnit i tabelform, se Bilagstabel 2.8.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Som det også var tilfældet i relation til de udeboende børns husstande, kan behovet for/efterspørgslen efter seniorernes hjælp til (sviger)forældres husstande forventes at variere afhængigt af livsomstændighederne i disse husstande. Hvor vi i relation til børns husstande så på tilstedeværelsen af hhv. børnebørn og helbredsrelaterede støttebehov, vil vi i det følgende belyse uformelle omsorgsforpligtelser i form af støttebehov hos de nulevende (sviger)forældre.

Alle, der i spørgeskemaet oplyste at have nulevende (sviger)forældre, blev således bedt om at vurdere, i hvilken grad disse er afhængige af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (fx hjælp fra plejepersonale eller pårørende). Seniorerne blev her bedt om at vurdere støttebehovet hos hver af de nulevende (sviger)forældre på en skala fra 0 ('slet ikke') til 4 ('i meget høj grad'). Tabel 2.8 viser de individuelle svarfordelinger vedrørende hhv. nulevende mødre, nulevende fædre, nulevende svigermødre og nulevende svigerfædre. Samlet set oplyser ca. en tredjedel (32,2 %) af *alle* seniorer, at de har en eller flere nulevende (sviger)forældre, der har støttebehov – forstået som, at vedkommende i højere grad end 'slet ikke' er afhængig af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen. Det samme gør sig gældende for ca. 6 ud af 10 (57,5 %) af de, der har en eller flere nulevende (sviger)forældre.

Tabel 2.8 Støttebehov blandt nulevende forældre og svigerforældre

	Mor	Far	Svigermor	Svigerfar
0: Slet ikke	48,1 %	51,0 %	50,8 %	56,0 %
1: I lav grad	16,9 %	17,2 %	16,6 %	14,9 %
2: I nogen grad	12,6 %	10,8 %	11,6 %	12,0 %
3: I høj grad	8,3 %	7,2 %	7,7 %	6,0 %
4: I meget høj grad	11,6 %	9,9 %	10,4 %	7,9 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,6 %	3,9 %	3,0 %	3,3 %
N	8.755	4.235	6.309	3.396

Anm.: Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Første kolonnes andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at deres mor er nulevende (variablen 'Støttebehov, mor', jf. afsnit 6.3.1). Anden kolonnes andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at deres far er nulevende (variablen 'Støttebehov, far', jf. afsnit 6.3.1). Tredje kolonnes andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har en nulevende svigermor (variablen 'Støttebehov, svigermor', jf. afsnit 6.3.1). Fjerde kolonnes andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har en nulevende svigerfar (variablen 'Støttebehov, svigerfar', jf. afsnit 6.3.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Tabel 2.9 viser, hvordan seniorernes involvering i at hjælpe (sviger)forældre med forskellige typer af opgaver varierer, afhængigt af om de nulevende (sviger)forældre er afhængige af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (for fulde svarfordelinger, se bilagstabel 2.9).

For alle typer af opgaver gælder, at der i fravær af støttebehov er flere, der *aldrig* hjælper til på de pågældende måder, end der er folk, som hjælper. Når der derimod ér en eller flere nulevende (sviger)forældre med støttebehov, er det kun for håndtering af økonomi (54,9 %) og hjælp med personlig pleje (86,5 %), at flertallet svarer, at de aldrig hjælper.

Andelen, der ugentligt eller oftere hjælper til med de forskellige typer af opgaver, stiger omvendt markant med tilstedeværelsen af støttebehov. Det gælder, uanset hvilke typer af hjælp, der ses på, men især ved hjælp til huslige opgaver – ugentlig hjælp stiger med 12,7 procentpoint – og håndtering af økonomi (8,4 procentpoint).

Tabel 2.9 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre (hyppighed)

	Huslige opgaver	Andre praktiske opgaver	Transport	Kontakt med det offentlige	Håndtering af økonomi	Personlig pleje
Hjælper aldrig						
Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre	65,0 %	53,2 %	61,8 %	73,3 %	73,2 %	97,2 %
En eller flere (sviger)forældre med støttebehov	38,8 %	38,9 %	41,6 %	47,4 %	54,9 %	86,5 %
Hjælper ugentligt eller oftere						
Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre	5,3 %	3,1 %	2,6 %	1,5 %	2,5 %	0,4 %
En eller flere (sviger)forældre med støttebehov	18,0 %	8,3 %	5,8 %	6,2 %	10,9 %	2,5 %

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablene 'Hyppighed, huslige opgaver', 'Hyppighed, praktiske opgaver', 'Hyppighed, transport', 'Hyppighed, kontakt til det offentlige', 'Hyppighed, økonomi' og 'Hyppighed, personlig pleje', delt op efter værdier på variablen 'Støttebehov, (sviger)forældre', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). N = 5.639, der oplyser, at der ikke er støttebehov, og 8.364, der oplyser, at der ér støttebehov hos en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre. For fulde svarfordelinger, se Bilagstabel 2.9.

Kilde: VIVE (survey-data).

Rettes blikket mod seniorernes *tidsforbrug* på hjælp til nulevende (sviger)forældres husstande, viser Tabel 2.10, at det gennemsnitlige rapporterede tidsforbrug er på 2 timer om ugen blandt personer, der oplyser, at en eller flere nulevende (sviger)forældre er afhængige af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen, mod 0,7 timer blandt personer, der svarer nej til, at sådanne støttebehov er til stede. Støttebehov hos nulevende (sviger)forældre er altså i gennemsnit forbundet med et ekstra tidsforbrug på 1,3 timer om ugen. Som det også var tilfældet i relation til både børnebørn og helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande, ses det endvidere, at det ekstra tidsforbrug ved støttebehov hos (sviger)forældre er større blandt kvinder (+1,6 timer) end blandt mænd (+1 time).

Tabel 2.10 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre (tidsforbrug, timer pr. uge)

	Alle	Mænd	Kvinder
Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre	0,7 timer	0,7 timer	0,8 timer
En eller flere (sviger)forældre med støttebehov	2,0 timer	1,7 timer	2,4 timer
N	13.781	6.194	7.587

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablen 'Ugentligt tidsforbrug, (sviger)forældres husstande' delt op efter værdier på variablen 'Støttebehov, (sviger)forældre', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnittene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

3 Hvordan hænger seniorers arbejdsudbud sammen med uformelle omsorgsforpligtelser?

Vi har i forrige kapitel fokuseret på at introducere undersøgelsens seniorer, idet vi har kastet deskriptivt lys på bl.a. seniorernes arbejdsliv og -udbud samt på omfanget og karakteren af seniorernes intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser. Vi vil nu rette fokus mod undersøgelsens primære forskningsspørgsmål, idet vi i nærværende kapitel undersøger, om arbejdsudbuddet for de seniorer der er eller har været lønmodtagere, varierer, afhængigt af om forskellige former for intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser er til stede.

I afsnit 3.1 præsenteres først indsigter baseret på eksisterende litteratur med fokus på arbejdsudbudskonsekvenser af uformelle omsorgsforpligtelser i bred forstand. Herefter følger afsnit 3.2 med vores undersøgelse af, hvordan seniorernes arbejdsudbud hænger sammen med tilstedeværelsen af hhv. børnebørn i forskellige aldersgrupper, helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande og støttebehov hos nulevende (sviger)forældre. Vi undersøger her også arbejdsudbuddet blandt seniorer, der har samtidige uformelle omsorgsforpligtelser i relation til både yngre og ældre familiemedlemmer. I afsnit 3.3 samler vi op på kapitlets analyser.

3.1 Eksisterende litteratur om arbejdsudbudskonsekvenser af uformelle omsorgsforpligtelser

Seniorer, der befinder sig i arbejdslivets sene faser, vil ofte opleve at få uformelle omsorgsforpligtelser. Der kan opstå intergenerationelle omsorgsanledninger i form af tilkomst af børnebørn og alderssvækkelse hos egne forældre. Ligeledes øges risikoen for sygdom – både for seniorerne selv og deres jævnaldrende nærtstående (fx partner, søskende eller venner). Skandinaviske undersøgelser har således vist en overrepræsentation af personer i 50'erne og 60'erne blandt gruppen af personer, der er involveret i at yde uformel omsorg til nærtstående (Opinion, 2021; Socialstyrelsen, 2014). Tiden brugt på uformel omsorgsgivning reducerer alt andet lige tiden til andre aktiviteter (herunder betalt arbejde), og behovet for uformel omsorgsgivning kan i nogle tilfælde føre til mentale eller fysiske belastninger, som kan svække folks energi og evne til at varetage et arbejde (Amirkhanyan & Wolf, 2006; Bauer &

Sousa-Poza, 2015; Coe & Van Houtven, 2009). Mens en del eksisterende undersøgelser har belyst arbejdsudbuddet blandt uformelle omsorgsgivere på tværs af aldersgrupper, er litteraturen imidlertid begrænset, når det kommer til specifikt fokus på *seniorers* omsorgsforpligtelser.

I forhold til omsorgsforpligtelser i forbindelse med tilkomsten af børn findes der mange studier af arbejdsmarkedskonsekvenser for yngre generationer (især for kvinder), når de får børn (Kleven et al., 2019; Sieppi & Pehkonen, 2019; Goldin et al., 2022; Simonsen & Skipper, 2006; Nielsen et al., 2004). Det findes ofte, at kvinders indtjening falder – en effekt, der ofte kaldes for "børnestraffen" – og én af årsagerne til denne "børnestraf" er, at mødre er mere tilbøjelige til at arbejde mindre end kvinder uden børn – ligesom de også har større sandsynlighed for helt at træde ud af arbejdsmarkedet.

Derimod findes kun relativt få studier af, hvorvidt det har arbejdsmarkedskonsekvenser at få børnebørn. Vi har identificeret to danske undersøgelser med fokus herpå (Gørtz et al., 2025; Christensen, 2024). Gørtz et al. (2025) undersøger, om der er en effekt – en "børnebørnsstraf" – af at blive bedsteforælder (dvs. af at få sit første barnebarn) på bedsteforældrenes løn, arbejdsmarkedsdeltagelse, arbejdstid og pensionsopsparing. Resultaterne vedrørende arbejdsmarkedsdeltagelse og arbejdsudbud viser generelt, at både bedstemødre og -fædre deltager mindre (ekstern margin) og arbejder færre timer (intern margin) efter at have fået det første barnebarn. Disse effekter er større for bedstemødre end for bedstefædre. Desuden ses det for bedstemødre, at de har en øget sandsynlighed for at gå på deltid (intern margin) i årene lige efter barnebarnets fødsel, hvilket ikke er tilfældet for bedstefædre. Christensen (2024) finder lignende resultater – med den tilføjelse, at effekten af at blive mormor er større end effekten af at blive farmor. Hvis bedsteforældrene er berettigede til en form for tilbagetrækningsydelse, øges effekten ligeledes.[9]

Når det kommer til andre former for uformel omsorgsgivning – fx som pårørende til personer med sygdom eller svækkelse hos familie, venner og bekendte – findes der i systematiske litteraturreviews af international forskning generelt ikke mange indikationer på, at uformelle omsorgsgivere har en lavere arbejdsmarkedstilknytning end andre, når der tages højde for bagvedliggende faktorer med betydning for både arbejdsmarkedstilknytning og sandsynlighed for at påtage sig uformelle omsorgsopgaver (Lilly et al., 2007; Bauer & Sousa-Poza, 2015).[10] De samme litteraturreviews har imidlertid fundet en klar tendens til, at personer, der yder uformel

[9] Lignende analyser er også lavet uden for Danmark. I USA viser Rupert og Zanella (2018), at beskæftigede bedstemødre reducerer deres timetal med 30 % ved ankomsten af første barnebarn, og at denne effekt er størst for de bedstemødre, der i forvejen arbejder mindst. Ligeledes finder Backhaus og Barslund (2021) for 10 europæiske lande, Karademir et al. (2026) for Quebec og Frimmel et al. (2022) for Østrig, at ankomsten af det første barnebarn reducerer beskæftigelse (ekstern margin) for bedstemødre.

[10] Undersøgelser indikerer, at personer, der i forvejen har en begrænset arbejdsmarkedstilknytning, er mere tilbøjelige end andre til at påtage sig uformelle omsorgsopgaver (Lilly et al., 2007), og man skal derfor være varsom med at konkludere på baggrund af rene korrelationer mellem omsorgsgivning og arbejdsudbud.

omsorg, arbejder *færre timer* end andre (Lilly et al., 2007; Bauer & Sousa-Poza, 2015). Lignende tendenser kan også spores i skandinaviske data. I en spørgeskemaundersøgelse blandt norske pårørende, der yder uformel omsorg til en eller flere syge eller svækkede nærtstående, er der fx meget få som angiver, at omsorgsgivningen har gjort det nødvendigt at trække sig fra arbejdsmarkedet (Opinion, 2021). Omkring hver tiende svarer dog, at den uformelle omsorgsgivning har gjort det nødvendigt at reducere arbejdstiden (Opinion, 2021). Et lignende mønster er ligeledes fundet blandt svenske pårørende (Socialstyrelsen, 2014, s. 35), og i en nylig dansk undersøgelse svarer 7 % af de pårørende, der er i arbejde, at pårørenderollen har gjort det nødvendigt at gå ned i tid på arbejdet (Madsen et al., 2025, s. 69).

I litteraturen er det desuden fundet, at arbejdsmarkedskonsekvenserne kan variere betydeligt mellem omsorgsgivere afhængigt af karakteren af det uformelle omsorgsarbejde samt karakteristika vedrørende omsorgsgiverne selv.

Omsorgsgiverkarakteristika som alder, helbred, køn og økonomi har således vist sig at have betydning for, hvordan uformelle omsorgsforpligtelser påvirker arbejdsudbuddet. Flere undersøgelser finder, at de arbejdsudbudsmæssige konsekvenser af uformel omsorgsgivning er særligt udprægede blandt ældre omsorgsgivere og omsorgsgivere, der selv har et dårligt helbred (Lilly et al., 2007, s. 665). Dette tyder på, at konsekvenserne af uformelle omsorgsforpligtelser er særligt relevante at fokusere på, når målgruppen – som i nærværende rapport – er seniorer.

En del studier har også undersøgt *kønsforskelle* og fundet, at arbejdsudbudskonsekvenser af uformel omsorgsgivning for kvinder ofte er mere negative end for mænd (fx, Carmichael & Charles 2003; Covinsky et al., 2001; Dentinger & Clarkberg, 2002; Lee & Tang, 2015; Vicente et al., 2022). Ovenfor beskrev vi, hvordan det oftest er mødre og bedstemødre, der ændrer arbejdsudbud, når det gælder børn og børnebørn. Når det gælder uformel omsorg for ens partner, finder Dentinger og Clarkberg (2002) tilsvarende, at kvinder, der yder uformel omsorg til deres partner, oftere forlader arbejdsmarkedet før tid. Omvendt findes det for mænd, der yder uformel omsorg til deres partner, at de oftere *udskyder* tilbagetrækningen – måske som kompensation for tabt husstandsindkomst fra partneren (Dentinger & Clarkberg, 2022).

3.2 Sammenhæng mellem arbejdsudbud og omsorgsforpligtelser

I dette afsnit undersøger vi, hvordan seniorernes arbejdsudbud hænger sammen med tilstedeværelsen af de tre konkrete former for intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser, vi introducerede i Kapitel 2, nemlig tilstedeværelsen af hhv.

børnebørn i forskellige aldersgrupper, helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande og støttebehov hos nulevende (sviger)forældre.

Det undersøges både, om sådanne omsorgsforpligtelser hænger sammen med seniorernes tilbøjelighed til at være i arbejde versus ikke at være i arbejde (dvs. den ekstensive margin af arbejdsudbuddet) og med antallet af ugentlige arbejdstimer blandt de, der ér i arbejde (den intensive margin af arbejdsudbuddet). I dette og de følgende analysekapitler omfatter analysestikprøven kun seniorer, der enten *er* lønmodtagere eller *var* lønmodtagere i deres seneste beskæftigelse. Dermed indgår selvstændige erhvervsdrivende ikke i arbejdsudbudsmodellerne. Dette valg er truffet, fordi valget om at arbejde, og hvor meget man ønsker at arbejde, for selvstændige antages at være anderledes end for lønmodtagere. Ligeledes kan selvstændiges indkomstforhold være meget anderledes end lønmodtageres, bl.a. pga. andre skatteforhold.

Kapitlets analyser er i alle tilfælde baseret på OLS-regressioner, hvor sammenhængene mellem de centrale uafhængige variable (dvs. de forskellige former for uformelle omsorgsforpligtelser) og afhængige variable (dvs. seniorernes arbejdsudbud) er estimeret med kontrol for en bred vifte af demografiske, socioøkonomiske og helbredsrelaterede baggrundsoplysninger, der både kan have betydning for de uafhængige og afhængige variable. Som vi også diskuterer i Kapitel 6 (se afsnit 6.4.2), kan det dog ikke udelukkes, at uobserverede variable, som der dermed ikke er kontrolleret for, kan have indvirkning på analysernes resultater. Derfor er vi varsomme med at fortolke estimaterne som årsagssammenhænge.

Alle kontrolvariablene er af hensyn til læsbarhed ikke afrapporteret i kapitlets tabeller, men fremgår af Bilag 1, hvor arbejdsudsbudsestimationer *uden* inklusion af intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser præsenteres.

3.2.1 Børnebørn

Vi lægger ud med at undersøge, i hvilken grad seniorernes arbejdsudbud varierer afhængigt af tilstedeværelsen af børnebørn i forskellige aldersgrupper. I Tabel 3.1 rapporterer vi således sammenhængene mellem antal børnebørn i forskellige aldersgrupper (hhv. 0-5 år, 6-10 år og 11+ år) og kapitlets afhængige variable. Model 1-3 har seniorernes arbejdsmarkedstilknytning (arbejdsudbuddets ekstensive margin) som afhængig variabel og er derfor både baseret på arbejdende og ikke-arbejdende medlemmer af undersøgelsens analytiske stikprøve. Model 4-6 har omvendt seniorernes ugentlige arbejdstid (arbejdsudbuddets intensive margin) som afhængig variabel og inkluderer derfor kun medlemmer af stikprøven, der *har* et arbejde. Resultaterne rapporteres både samlet (model 1 og 4) og delt op efter seniorernes køn (model 2-3 og 5-6).

Tabel 3.1 Hvordan hænger seniorernes arbejdsudbud sammen med tilstedeværelsen af børnebørn? (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Antal børnebørn 0-5 år	-0,001 (0,002)	0,003 (0,003)	-0,006 (0,003)	-0,132 (0,096)	-0,0411 (0,116)	-0,191 (0,146)
Antal børnebørn 6-10 år	-0,003 (0,003)	-0,008* (0,004)	0,005 (0,005)	-0,0320 (0,149)	-0,383* (0,182)	0,328 (0,223)
Antal børnebørn 11+ år	0,0008 (0,003)	0,003 (0,003)	-0,0001 (0,004)	-0,089 (0,161)	0,013 (0,224)	-0,098 (0,219)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,675	0,709	0,624	0,280	0,353	0,247
N	20.366	12.041	8.325	14.111	7.805	6.306

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

For de 0-5-årige børnebørn ses der i Tabel 3.1 ingen statistisk signifikante sammenhænge mellem antallet af børnebørn i denne aldersgruppe og tabellens indikatorer for arbejdsudbud blandt seniorerne. Det gælder, uanset om der ses på den samlede gruppe af seniorer eller på de kønsopdelte resultater, og det gælder for begge uafhængige variable for seniorernes arbejdsudbud.

For så vidt angår 6-10-årige børnebørn *ses* der til gengæld statistisk signifikante sammenhænge mellem antallet heraf og seniorernes arbejdsudbud. For kvinder ses det, at for hvert barnebarn, der er 6-10 år gammelt, er sandsynligheden for at være i arbejde 0,8 procentpoint lavere. For de kvinder, der er i arbejde, er den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid 0,4 timer lavere pr. 6-10-årige barnebarn. Der findes ingen statistisk signifikante sammenhænge for mænd med børnebørn i denne aldersgruppe, hverken på den ekstensive eller den intensive margin.

For de seniorer, der har børnebørn, der er 11 år eller ældre, findes ingen statistisk signifikante sammenhænge med arbejdsudbuddet. Det gælder både for sandsynligheden for at være i arbejde og antal ugentlige arbejdstimer – og uanset, om der ses på estimationer for den samlede gruppe af seniorer eller på de kønsopdelte modeller.

I supplerende (ikke rapporterede) analyser har vi ligeledes undersøgt sammenhængene med skelnen mellem sønners og døtres børn (som i Christensen, 2024). Det viser sig her, at for kvinder findes negativ sammenhæng mellem at være i arbejde og døtres børn i alderen 6-10 år på -1 procentpoint og positiv sammenhæng med sønners 11+-årige børn på +1 procentpoint – om end disse punktestimater ikke er statistisk signifikante på det valgte signifikansniveau[11]. For mændene er der en statistisk signifikant negativ sammenhæng mellem antallet af døtres 0-5-årige børn og sandsynligheden for at være i arbejde. For hvert barnebarn i alderen 0-5 år af sønner falder de mandlige seniorers sandsynlighed for at arbejde med 1 procentpoint. Der findes igen ingen statistisk signifikante sammenhænge mellem antallet af børnebørn (hverken sønners eller døtres børn) og den ugentlige arbejdstid blandt seniorer i arbejde.

Det kan måske forekomme overraskende, at der findes sammenhænge mellem seniorernes arbejdsudbud og antallet af børnebørn i aldersgrupperne 6-10 år, men kun i begrænset omfang for børnebørn i øvrige aldersgrupper. Det kunne forventes, at behovet for børnepasning – og dermed efterspørgslen efter bedsteforældres hjælp – især vil være højt, når børnene er små og 0-5 år. I Kapitel 2 sås bedsteforældre med 0-5-årige børnebørn således også at have et tidsforbrug på hjælp til udeboende børns husstande, der var tæt på identisk med tidsforbruget blandt bedsteforældre med 6-10-årige børnebørn – og deres tidsforbrug var en anelse *højere* end blandt bedsteforældre med 11+-årige børnebørn (jf. Tabel 2.6). Dog er bedsteforældre til små børnebørn gennemsnitligt yngre end bedsteforældre til ældre børnebørn, og det kan muligvis være vanskeligt (og muligvis heller ikke ønsket) at ændre arbejdsomfang i de første år af børnebørnenes liv.

I modellerne vist ovenfor er der ikke taget højde for, hvorvidt seniorerne bor tæt på deres børnebørns husstande. Geografisk afstand kan imidlertid have betydning for bedsteforældrenes mulighed for at passe børnebørnene ofte og for deres mulighed for spontant at springe til – fx i forbindelse med sygdom og lignende. Ligeledes vil pasning af børnebørn, der bor længere væk, være mere tidskrævende pga. mere transporttid. I supplerende (ikke afrapporterede) analyser har vi undersøgt, hvorvidt de analyserede sammenhænge med seniorernes arbejdsudbud i Tabel 3.1 varierer afhængigt af, om børnebørnene bor i samme kommune som respondenterne eller i andre kommuner. Resultaterne varierer her afhængigt af, om der ses på mandlige eller kvindelige respondenter. Blandt kvindelige respondenter findes således en statistisk signifikant negativ sammenhæng mellem at være i arbejde og antallet af 6-10-årige børnebørn, der bor i *andre* kommuner, idet deres sandsynlighed er 1 procentpoint lavere pr. barnebarn i aldersintervallet, der bor i en anden kommune, mens der ikke er en statistisk signifikant sammenhæng for de børnebørn, der bor i samme kommune. For de ældre børn findes en positiv statistisk signifikant

[11] Koefficienterne for interaktionsleddet har for 6-10-årige børn af døtre en P-værdi på 0,079 og for 11+-årige børn af sønner en P-værdi på 0,053.

sammenhæng mellem børnebørn i andre kommuner og sandsynligheden for at være i arbejde (på 0,9 procentpoint). For de kvinder, der er i arbejde, findes derimod en statistisk signifikant negativ sammenhæng for de 6-10-årige børnebørn, der bor i samme kommune, på -0,66 time pr. barnebarn. For mænd findes det eneste statistisk signifikante resultat for antal arbejdstimer og 11+-årige børnebørn, der bor i samme kommune. Koefficienten findes at være -0,88, dvs. mændenes arbejdsudbud reduceres med 0,88 time pr. barnebarn, de har, der bor i den samme kommune.

Disse supplerende analyser indikerer altså, at de geografiske afstande til børnebørnene *kan* have betydning for bedsteforældres arbejdsudbudsreaktioner, men at betydningen afhænger af seniorernes køn og børnebørnenes alder.

3.2.2 Helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande

I dette afsnit undersøger vi, om der er sammenhænge mellem *helbredsrelaterede* støttebehov i seniorers voksne børns husstande og kapitlets to arbejdsudbudsrelaterede afhængige variable. I Tabel 3.2 rapporterer vi således resultaterne af tre empiriske specifikationer af sammenhængene mellem sådanne støttebehov og hhv. den intensive og ekstensive margin af seniorernes arbejdsudbud.

I Tabel 3.2 er den inkluderede uafhængige variabel en simpel indikatorvariabel for, hvorvidt respondenterne har svaret ja til, at der i udeboende børns husstande er personer, der af helbredsmæssige årsager har behov for støtte til at klare dagligdagen – det kunne (jf. afsnit 2.2.1) fx være pga. fysisk eller psykisk/kognitiv sygdom, skade eller funktionsnedsættelse. Tabellens model 1 viser, at der blandt seniorerne samlet set er 2,3 procentpoint lavere sandsynlighed for at være i arbejde, hvis sådanne støttebehov er til stede. Af de kønsopdelte modeller ses, at denne sammenhæng er drevet af kvinder (model 2), idet sammenhængen ikke er statistisk signifikant blandt mænd (model 3). Kvinderne har således 2,7 procentpoint lavere sandsynlighed for at være i arbejde, når de oplyser, at der er helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande. For seniorer, der *er* i arbejde, viser model 4-6 til gengæld ingen statistisk signifikante sammenhænge med den ugentlige arbejdstid og altså arbejdsudbuddets intensive margin.

Tabel 3.2 Hvordan hænger seniorernes arbejdsudbud sammen med tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande? (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Helbredsrelaterede støttebehov hos en eller flere personer i voksne børns husstande	-0,023***	-0,027***	-0,013	-0,056	0,113	-0,178
	(0,007)	(0,008)	(0,012)	(0,303)	(0,336)	(0,498)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,673	0,708	0,621	0,274	0,346	0,240
N	20.030	11.837	8.193	13.915	7.700	6.215

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

I Tabel 3.3 undersøger vi, om det har betydning, *hvilke personer* i seniorernes udeboende børns husstande, der har behov for støtte, og altså hvad relationen mellem seniorerne og de støttekrævende personer er. Resultaterne i model 2 viser, at helbredsrelaterede støttebehov hos seniorernes udeboende børn er forbundet med statistisk signifikant lavere sandsynlighed for at være i arbejde på -2,7 procentpoint, når der ses på de kvindelige seniorer. Der findes ingen statistiske sammenhænge for helbredsrelaterede støttebehov hos børnebørn og andre personer i de udeboende børns husstande. Der ses ingen statistisk signifikante sammenhænge mellem helbredsrelaterede støttebehov og at være i arbejde blandt de mandlige seniorer.

For så vidt angår ugentlig arbejdstid, viser model 4-6, at der ikke er statistisk signifikante sammenhænge med seniorernes ugentlige arbejdstid. Det gælder, uanset hvilken relation der er tale om.

Tabel 3.3 Hvordan hænger seniorernes arbejdsudbud sammen med tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande? Relationer (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Har støttekrævende udeboende børn	-0,023**	-0,028**	-0,012	-0,084	-0,158	-0,038
	(0,008)	(0,009)	(0,015)	(0,330)	(0,378)	(0,532)
Har støttekrævende børnebørn	-0,0002	-0,003	0,007	-1,088	-0,383	-1,673
	(0,014)	(0,016)	(0,025)	(0,717)	(0,863)	(1,055)
En eller flere støttekrævende andre i udeboende børns husstande	-0,019	-0,019	-0,007	1,423	1,938**	0,781
	(0,015)	(0,019)	(0,023)	(0,879)	(0,735)	(1,846)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,673	0,708	0,621	0,274	0,346	0,240
N	20.030	11.837	8.193	13.915	7.700	6.215

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

Endelig undersøger vi i Tabel 3.4, om det har betydning, *hvilke typer* af helbredsrelaterede støttebehov der er tale om, og altså om sammenhængene med seniorernes arbejdsudbud varierer afhængigt af, hvilke typer af helbredsudfordringer der ligger til grund for støttebehovene i de udeboende børns husstande. Når vi ser på *psykisk/kognitiv* sygdom, skade eller funktionsnedsættelse, ses der i tabellen statistisk signifikante sammenhænge hermed på den ekstensive margin af kvinders arbejdsudbud (men ikke på den intensive margin). Kvinderne har således 2,2 procentpoint lavere sandsynlighed for at være i arbejde, når der er psykisk/kognitivt betingede støttebehov i udeboende børns husstande (jf. model 2). For mændenes vedkommende ses der derimod ingen statistisk signifikant sammenhæng på hverken den ekstensive eller intensive margin.

Når det kommer til *fysisk* sygdom, skade eller funktionsnedsættelse, er tilstedeværelsen heraf hverken forbundet med højere eller lavere arbejdsudbud blandt seniorerne. Det gælder uanset, om der ses på den ekstensive eller den intensive margin af arbejdsudbuddet, og uanset om der ses på kvinder eller mænd.

For så vidt angår *uafklarede/ikke-diagnosticerede* helbredsproblemer, er billedet afhængigt af, hvilken af de to afhængige variable der ses på. Når indikatoren for at være i arbejde anvendes som afhængig variabel, ses der således en lavere

sandsynlighed for at være i arbejde blandt den samlede gruppe af seniorer på 4,5 procentpoint, når sådanne støttebehov er til stede. Når arbejdstid anvendes som afhængig variabel, ses imidlertid ingen statistisk signifikante sammenhænge.

Endelig var der også respondenter, der svarede ja til, at der er helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande, men som ikke oplyste, hvilke typer af helbredsudfordringer der var tale om. Tabel 3.4 viser, at både kvinder og mænd i denne gruppe af respondenter er *mere* tilbøjelige til at være i arbejde end de, der svarer nej til, at der er helbredsrelaterede støttebehov i deres udeboende børns husstande, mens der her igen ingen statistisk signifikante sammenhænge findes med arbejdstid blandt de, der er i arbejde.

Tabel 3.4 Hvordan hænger seniorernes arbejdsudbud sammen med tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande? Årsager til støttebehov (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
En eller flere fysisk syge/skadede/funktionsnedsatte nærtstående i børns husstande	-0,004	-0,013	0,014	0,626	0,654	0,666
	(0,012)	(0,014)	(0,021)	(0,547)	(0,639)	(0,867)
En eller flere psykisk/kognitivt syge/skadede/funktionsnedsatte nærtstående i børns husstande	-0,017	-0,022*	-0,007	-0,430	-0,318	-0,574
	(0,009)	(0,009)	(0,015)	(0,367)	(0,403)	(0,619)
En eller flere med uafklarede/ikke-diagnosticerede helbredsproblemer i børns husstande	-0,045*	-0,032	-0,060	-0,286	0,348	-0,927
	(0,020)	(0,021)	(0,037)	(0,851)	(0,795)	(1,441)
Årsag til støttebehov i børns husstande ej oplyst	0,067**	0,068*	0,073**	1,118	2,376	-0,359
	(0,025)	(0,033)	(0,026)	(1,578)	(2,320)	(1,717)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,672	0,708	0,621	0,273	0,345	0,240
N	19.945	11.781	8.164	13.862	7.671	6.191

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

3.2.3 Støttebehov hos nulevende forældre og svigerforældre

Hvor vi i afsnittene 3.2.1 og 3.2.2 har fokuseret på forskellige former for uformelle omsorgsforpligtelser i relation til yngre generationer, retter vi nu blikket mod de ældre generationer, idet vi undersøger, hvorvidt seniorernes arbejdsudbud varierer afhængigt af tilstedeværelsen af støttebehov hos nulevende (sviger)forældre. I Tabel 3.5 og Tabel 3.6 rapporterer vi således resultaterne af to empiriske specifikationer af sammenhængene mellem sådanne støttebehov og hhv. den ekstensive og den intensive margin af seniorernes arbejdsudbud.

I Tabel 3.5 anvender vi som uafhængig variabel en simpel indikatorvariabel for, hvorvidt respondenterne oplyser, at de har én eller flere støttekrævende (sviger)forældre. Det ses, at estimaterne for både at være i arbejde og ugentlig arbejdstid er statistisk insignifikante, uanset om der ses på kvinder, mænd eller på den samlede stikprøve.

Tabel 3.5 Hvordan hænger seniorernes arbejdsudbud sammen med tilstedeværelsen af støttekrævende forældre/svigerforældre? (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Har en eller flere støttekrævende (sviger)forældre	-0,0040	-0,003	-0,003	0,211	-0,0849	0,361
	(0,005)	(0,008)	(0,008)	(0,202)	(0,251)	(0,295)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,673	0,708	0,623	0,285	0,357	0,251
N	20.478	12.118	8.360	14.166	7.847	6.319

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har nulevende forældre og/eller svigerforældre. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

I Tabel 3.6 undersøger vi, om det har betydning, hvem blandt forældrene og/eller svigerforældrene der har behov for støtte. Det eneste statistisk signifikante resultat findes for de, der har en støttekrævende far, idet der findes en positiv sammenhæng på antal arbejdede timer for den samlede gruppe. Denne sammenhæng drives af kvindelige seniorer med en støttekrævende far, der arbejder 0,9 flere timer pr. uge.

Det skal desuden bemærkes, at ingen af sammenhængene i Tabel 3.5 og Tabel 3.6 er statistisk signifikante, hvis der ses specifikt på tilstedeværelsen af støttekrævende (sviger)forældre hhv. i og uden for respondenternes egen kommune (ikke-rapporterede resultater).

Tabel 3.6 Hvordan hænger seniorernes arbejdsudbud sammen med tilstedeværelsen af støttekrævende forældre/svigerforældre? Relationer (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Har støttekrævende mor	-0,001	-0,004	0,002	0,177	-0,184	0,454
	(0,006)	(0,008)	(0,008)	(0,226)	(0,279)	(0,331)
Har støttekrævende far	-0,013	-0,006	-0,014	0,616*	0,872*	0,359
	(0,008)	(0,010)	(0,012)	(0,302)	(0,359)	(0,450)
Har støttekrævende svigermor	0,001	-0,003	0,003	-0,208	-0,0880	-0,366
	(0,007)	(0,011)	(0,009)	(0,266)	(0,313)	(0,389)
Har støttekrævende svigerfar	-0,002	-0,012	0,003	0,282	-0,536	0,737
	(0,009)	(0,015)	(0,011)	(0,319)	(0,372)	(0,455)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,676	0,713	0,623	0,285	0,359	0,250
N	20.107	11.909	8.198	13.895	7.699	6.196

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har nulevende forældre og/eller svigerforældre. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

3.2.4 Sandwich-hypotesen

Vi har ovenfor undersøgt sammenhænge mellem intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser og seniorernes arbejdsudbud, hvor vi i analyserne har set isoleret på ét familiedomæne af gangen (dvs. udeboende børns *eller* nulevende forældres/svigerforældres husstande). For nogle seniorer vil omsorgsforpligtelser imidlertid ikke være isoleret til ét domæne, idet der kan være samtidige forpligtelser relateret til både yngre og ældre familiemedlemmer – så seniorerne altså er i en "sandwich" af omsorgsforpligtelser fra flere sider på én gang. I dette afsnit undersøger vi, om sådanne dobbeltsidede omsorgsforpligtelser giver anledning til stærkere

arbejdsudbudsreaktioner, idet vi i Tabel 3.7 undersøger, om reaktionerne på omsorgsforpligtelser relateret til yngre generationer interagerer med reaktionerne på omsorgsforpligtelser relateret til ældre generationer.

Som indikator for omsorgsforpligtelser relateret til *ældre generationer* anvender vi i Tabel 3.7 den samme simple indikatorvariabel for tilstedeværelsen af støttebehov hos nulevende (sviger)forældre, som vi også anvendte ovenfor i Tabel 3.5. For så vidt angår omsorgsforpligtelser relateret til *yngre generationer,* har vi i tabellens analyser samlet tilstedeværelsen af børnebørn og helbredsrelaterede støttebehov i børns husstande i én variabel ('omsorgsforpligtelser i forhold til yngre generationer') kodet som 0, hvis der *hverken* er børnebørn eller helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande, og 1, hvis der *er* børnebørn og/eller helbredsrelaterede støttebehov til stede. Endelig inkluderer tabellen også et interaktionsled ('støttebehov hos (sviger)forældre X omsorgsforpligtelser i forhold til yngre generationer') til undersøgelse af, om reaktionerne på omsorgsforpligtelser relateret til hvert enkelt domæne varierer afhængigt af tilstedeværelsen af samtidige omsorgsforpligtelser relateret til det andet domæne.

Tabel 3.7 Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdsudbud og tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser afhængigt af, om der er omsorgsforpligtelser relateret til flere familiedomæner på en gang? (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Støttebehov hos (sviger)forældre	0,003	0,006	0,003	0,490*	0,159	0,629
	(0,006)	(0,009)	(0,008)	(0,244)	(0,295)	(0,367)
Omsorgsforpligtelser i forhold til yngre generationer	-0,0126*	-0,0113	-0,0121	-0,126	-0,348	0,0512
	(0,006)	(0,008)	(0,009)	(0,255)	(0,314)	(0,389)
Støttebehov hos (sviger)forældre X omsorgsforpligtelser i forhold til yngre generationer	-0,00322	-0,0115	-0,00126	-0,218	-0,358	-0,0338
	(0,009)	(0,012)	(0,013)	(0,366)	(0,452)	(0,547)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,673	0,708	0,623	0,283	0,357	0,248
N	20.493	12.124	8.369	14.176	7.850	6.326

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn og om respondenterne har nulevende forældre og/eller svigerforældre. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

Koefficienterne for variablen 'støttebehov hos (sviger)forældre' viser sammenhængene mellem sådanne støttebehov og de afhængige variable i fraværet af samtidige omsorgsforpligtelser relateret til yngre generationer (dvs. ved 'omsorgsforpligtelser i forhold til yngre generationer' sat til 0). Som det ses i tabellens resultater er der her ingen signifikante sammenhænge på den ekstensive margin (model 1-3), mens der på den intensive margin af arbejdsudbuddet findes en statistisk signifikant positiv sammenhæng. Koefficienterne for variablen 'omsorgsforpligtelser i forhold til yngre generationer' viser omvendt sammenhængene mellem tilstedeværelsen af børnebørn og/eller helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande og at være i arbejde, når der ikke samtidig er støttebehov hos nulevende (sviger)forældre (dvs. ved 'støttebehov hos (sviger)forældre' sat til 0). Tabellen viser her negative og statistisk signifikante sammenhænge med den ekstensive margin (model 1-3), men ikke den intensive (model 4-6), af arbejdsudbuddet.

Endelig er ingen af koefficienterne til interaktionsleddet statistisk signifikant forskellige fra 0, og reaktionerne på omsorgsforpligtelser relateret til yngre familiemedlemmer ser altså ikke ud til at variere afhængigt af, om der er samtidige støttebehov hos ældre familiemedlemmer og vice versa. Dermed findes der i denne analyse ingen evidens for "sandwich-hypotesen".

3.3 Opsamling

I dette kapitel har vi præsenteret analysemodeller for arbejdsudbuddets ekstensive og intensive margin med fokus på, hvordan det hænger sammen med tilstedeværelse af forskellige omsorgsanledninger. Resultaterne for analyser af sammenhængen mellem antallet af børnebørn i alderen 0-5 år og arbejdsudbuddet viser overraskende nok ingen statistisk signifikante sammenhænge. Når det derimod drejer sig om 6-10-årige børnebørn, findes for kvinder både negative signifikante sammenhænge med at være i arbejde (dvs. arbejdsudbuddets ekstensive margin) og antallet af arbejdstimer (dvs. arbejdsudbuddets ekstensive margin). Der findes *ingen* statistisk signifikante sammenhænge mellem variablene for børnebørn og mænds arbejdsudbud. Disse resultater indikerer således, at kvindelige seniorer reagerer på tilstedeværelsen af børnebørn, mens der altså ingen reaktioner findes for mænd. Resultater divergerer fra resultaterne i Gørtz et al. (2025), som fandt negative effekter på arbejdsudbud allerede ved ankomsten af det første barnebarn – både på den interne og eksterne margin og for kvinder og mænd.

For kvinder, for hvem der er helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande, findes alene en signifikant negativ sammenhæng med at være i arbejde. Denne sammenhæng gælder, når det er egne børn, der har støttebehov, når

støttebehovet i udeboende børns husstande er psykisk sygdom, kognitiv sygdom/skade eller funktionsnedsættelse.

Den eneste statistisk signifikante sammenhæng, der findes, når der er støttekrævende forældre, er, at kvinder har *flere* arbejdstimer, når de har en støttekrævende far. Dette resultat står i modsætning til den eksisterende litteratur, som generelt finder lavere arbejdstid for personer med uformelle omsorgsforpligtelser. Resultatet er således svært at forklare.

Vi finder ingen støtte til hypotesen, at arbejdsudbuddet påvirkes yderligere, når der er tilstedeværelse af støttebehov i *både* forældregenerationens husstande *og* børns husstande. Resultatet er ikke så overraskende, set i lyset af at der ikke findes signifikante negative sammenhænge mellem seniorers arbejdsudbud og støttebehov i forældregenerationen. Dog kunne der alligevel godt have været en sammenhæng, når begge typer af støttebehov er til stede, men dette var altså ikke tilfældet.

Når vi sammenligner resultaterne med den eksisterende litteratur, ses det, at i de analyser, hvor vi finder signifikante sammenhænge mellem arbejdsudbud og forskellige omsorgsopgaver, er det for kvinderne, at der findes den største tendens til at arbejde mindre, når der er et behov for omsorg blandt pårørende. Dette stemmer overens med langt de fleste studier og indikerer, at kønsrollemønstrene stadig er traditionelle på dette område.

Der kan være flere årsager til, at nogle af vores resultater *ikke* er som forventet, når der sammenlignes med andre studier. Én årsag kan være, at studierne fra andre lande er foretaget i kontekster, hvor der er andre normer for at hjælpe pårørende, eller hvor de formelle institutioner ikke er direkte sammenlignelige – fx kan tilbuddene i den formelle plejesektor være meget forskellige.

Andre årsager kan være forskelle i data og metoder. Styrken i dette studie er, at vi har indsamlet information via spørgeskemaer og dermed har oplysninger, som ikke er til stede i administrative registre. Survey-data har dog den begrænsning, at antallet af respondenter er væsentligt lavere end i studier baseret på registerdata. Vi har således tværsnitsdata på survey-informationerne i vores data, og det begrænser vores metodevalg. Gørtz et al. (2025) har fx brugt longitudinale registerdata for en større population, og forskellene i vores resultater kan således bl.a. skyldes, at Gørtz et al. (2025) benytter et kausalt design.

4 Hvilken rolle spiller arbejdspladsforhold?

Vi har i Kapitel 3 undersøgt, hvordan intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser hænger sammen med arbejdsudbuddet blandt seniorer i Danmark. Vi fandt visse indikationer på, at uformelle omsorgsforpligtelser kan hænge sammen med en lavere tilbøjelighed til at være i arbejde (arbejdsudbuddets ekstensive margin) og en lavere ugentlig arbejdstid blandt seniorer, der ér i arbejde (arbejdsudbuddets intensive margin). Det gælder især omsorgsforpligtelser relateret til udeboende børns husstande og især blandt kvinder. Mønsteret var dog ikke entydigt på tværs af kapitlets analyser, idet der også var flere tilfælde, hvor vi ikke fandt negative sammenhænge.

Analyserne i Kapitel 3 belyser imidlertid gennemsnitlige sammenhænge, som kan dække over forskellige mønstre blandt forskellige grupper af seniorer. Statistisk signifikante sammenhænge kan fx være drevet af bestemte grupper af seniorer, som de kønsopdelte analyser i Kapitel 3 illustrerede. Omvendt kan en sammenhæng, der ikke er statistisk signifikant samlet set, dække over modsatrettede sammenhænge afhængigt af, hvilke seniorer der ses på. Dette undersøger vi nærmere i dette og næste kapitel. I dette kapitel undersøger vi således, om sammenhængene mellem omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud varierer afhængigt af forhold på arbejdspladsen, mens vi i Kapitel 5 undersøger betydningen af seniorernes tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud. Analyserne supplerer altså Kapitel 3 ved at belyse, om sammenhængene varierer med forhold, der potentielt kan gøre det lettere at balancere arbejde og uformel omsorg.

I dette kapitel vil vi konkret anvende moderationsanalyser til at undersøge, om sammenhængene mellem de forskellige former for intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser og arbejdsudbuddet blandt seniorerne varierer afhængigt af:

- Fleksibilitet i arbejdstid og arbejdssted. For eksempel i forhold til, hvornår på døgnet arbejdet lægges, muligheden for at bytte arbejds- og fridage i løbet af ugen, muligheden for at arbejde mere nogle uger og mindre andre uger og muligheden for hjemmearbejde.
- Organisatorisk støtte og opbakning. For eksempel oplevet forståelse/opbakning fra ledelse og kollegaer, hvis man bliver nødt til at gå tidligt eller møde sent ind for at yde uformel omsorg for familiemedlemmer.

Kapitlets fokus på arbejdspladsforhold betyder, at der i analyserne vil være fokus på seniorer, der ér i arbejde (og altså har en arbejdsplads). Derfor er det den ugentlige arbejdstid, der analyseres, og altså arbejdsudbuddets intensive margin.

4.1 Eksisterende litteratur om arbejdspladsforholds betydning for arbejdsudbud og omsorgsforpligtelser

I dette afsnit beskrives den eksisterende viden om, hvordan hhv. fleksibilitet i seniorarbejdslivet og støtte fra kollegaer og ledere kan medvirke til balance mellem arbejdsforpligtelser og omsorgsforpligtelser.

Litteraturen om fleksibilitet i seniorarbejdslivet er fokuseret omkring, hvorvidt fleksibilitet kan virke som et middel til at udskyde tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. Hypoteserne går bl.a. på, at fleksibilitet i form af fx nedsat arbejdstid eller en bedre balance mellem arbejde og fritid kan gøre det muligt for medarbejdere at blive længere på arbejdsmarkedet (Hermansen, 2015; Hess et al., 2018). I et studie af fleksibilitet i seniorarbejdslivet finder Amilon et al. (2026), at når de danske seniorer selv skal angive, hvad der kunne få dem til at blive længere på arbejdsmarkedet, er fleksibilitet i form af nedsat arbejdstid, seniordage og fleksible møde- og gåtider de mest efterspurgte faktorer. Qvist (2024) finder hertil også, at fleksibel arbejdstid, mulighed for fridage og tilpasning af arbejdsopgaver kan reducere risikoen for tidlig tilbagetrækning.

I forhold til uformelle omsorgsforpligtelser kan man således forestille sig, at fleksibilitet i arbejdet også kan fungere som et virkemiddel til, at seniorerne kan fastholde deres arbejdsudbud helt eller delvist til trods for tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser. Man kan fx forestille sig, at fleksibel arbejdstid, hjemmearbejde eller fridage kan mindske de tidsmæssige udfordringer, som måtte opstå i forbindelse med uformelle omsorgsforpligtelser.

I en vidensopsamling undersøger Rasmussen et al. (2025), hvordan social støtte og anerkendelse fra kollegaer påvirker arbejdslivet for seniorer. Vidensopsamlingen finder, at anerkendelse fra lederniveau fremmer fastholdelsen af seniorer, og at kollegial støtte har en betydning for seniorernes tilbagetrækningsmønstre, særligt for kvinder. I studiet af Amilon et al. (2026) finder forfatterne også, at seniorerne angiver, at støtte fra kollegaer og anerkendelse fra ledelsesniveau er faktorer, som kan få dem til at blive længere på arbejdsmarkedet. I den forbindelse kan man derfor også forestille sig, at støtte og opbakning fra kollegaer eller den nærmeste leder kan medvirke til at imødekomme udfordringer i forbindelse med uformelle

omsorgsforpligtelser for seniorerne. Man kan fx forestille sig, at det kan være lettere at tage hensyn til uformelle omsorgsforpligtelser, hvis man oplever, at ens kollegaer er opmærksomme på hinandens trivsel, eller man kan få hjælp, når der er for mange arbejdsopgaver. Ligeledes kan man forestille sig, at det kan være lettere at tage hensyn, hvis man fx oplever, at man kan få hjælp af sin nærmeste leder til tilrettelæggelse af arbejdstiden, når der er brug for at tage hensyn til private forpligtelser.

4.2 Varierer seniorernes reaktioner på uformelle omsorgsforpligtelser afhængigt af arbejdspladsforhold?

I de følgende analyser undersøger vi, om sammenhængen mellem seniorernes omsorgsforpligtelser og antal arbejdstimer varierer afhængigt af forhold på arbejdspladsen i form af oplevet adgang til hhv. fleksibilitet (i arbejdstid og -sted) og organisatorisk støtte og opbakning (fra kollegaer og nærmeste leder).

Arbejdspladsforholdene måler vi ved hjælp af tre forskellige sumindeks: ét til måling af fleksibilitet i arbejdstid og -sted (baseret på fire spørgsmål[12], tilpasset fra Andersen et al. (2024), Cronbach's alpha = 0,81), ét til måling af støtte og opbakning fra kollegaer (baseret på to spørgsmål[13], tilpasset fra Dansk Psykosocialt Spørgeskema (Clausen et al., 2017), Cronbach's alpha = 0,72) og ét til måling af støtte og opbakning fra nærmeste leder (baseret på tre spørgsmål[14], tilpasset fra Dansk Psykosocialt Spørgeskema (Clausen et al., 2017), Cronbach's alpha = 0,52)[15]. Indeksene er kodet, så de går fra 0-1, hvor højere værdier er lig med en højere grad af oplevet organisatorisk støtte og opbakning.

Tabel 4.1 viser, hvordan respondenterne fordeler sig på de tre indeks. På fleksibilitetsindekset ses der en gennemsnitsværdi på 0,31, og det ses, at størstedelen er placeret i den lavere ende af skalaen – ca. to tredjedele af seniorerne har værdier

[12] Spørgsmålene lød: 1) "I hvor høj grad har du mulighed for at arbejde hjemmefra, fx et par dage om ugen?", 2) "I hvor høj grad har du mulighed for selv at vælge, hvornår på døgnet arbejdstimer lægges?", 3) "I hvor høj grad har du mulighed for at arbejde mere i nogle uger og mindre i andre?" og 4) "I hvor høj grad har du mulighed for at bytte rundt på arbejds- og fridage i løbet af ugen?". For fulde svarfordelinger, se Bilag 3.

[13] Spørgsmålene til indekset vedr. støtte og opbakning fra kollegaer lød: 1) "Oplever du, at du og dine kollegaer er opmærksomme på hinandens trivsel?" og 2) "Oplever du, at du kan få hjælp af dine kollegaer, hvis du har for meget at lave?". For fulde svarfordelinger på spørgsmålene, se Bilag 3.

[14] Spørgsmålene til indekset vedr. støtte og opbakning fra nærmeste leder lød: 1) "Oplever du at dit og din nærmeste leders forhold til hinanden er præget af gensidig respekt og anerkendelse?", 2) "Oplever du, at du kan tale med din nærmeste leder om det, hvis du oplever problemer i arbejdet?" og 3) "Oplever du, at du kan få hjælp af din nærmeste leder til at tilrettelægge arbejdet anderledes, hvis du har brug for det af hensyn til private forpligtelser?". For fulde svarfordelinger på spørgsmålene, se Bilag 3.

[15] Den interne konsistens på indekset for oplevet støtte og opbakning fra nærmeste leder er dermed ikke høj, men det er til trods for, at det blev besluttet at kombinere spørgsmålene i et samlet indeks af hensyn til den teoretiske sammenhæng mellem spørgsmålene.

mellem 0-0,40. For så vidt angår organisatorisk støtte og opbakning, viser tabellen, at gennemsnitsrespondenten oplever en smule højere grad af støtte og opbakning fra nærmeste leder sammenlignet med fra kollegaer (0,69 mod 0,62), men i begge tilfælde er den største andel af respondenterne placeret i den højere ende af skalaen – her er der tæt ved to tredjedele, der har værdier over 0,6 på indeksene. Kønsopdelte afrapporteringer i Bilag 3 viser en anelse højere gennemsnit på fleksibilitetsindekset blandt mænd sammenlignet med kvinder, mens der ikke er nævneværdige kønsforskelle på indeksene for organisatorisk støtte og opbakning.

I de følgende analyser undersøger vi ved hjælp af moderationsanalyser, om sammenhængene mellem seniorernes intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser og deres ugentlige arbejdstid varierer afhængigt af værdierne på de tre indeks.

Tabel 4.1 Fordeling på indeks til måling af arbejdspladsforhold

	Fleksibilitet i arbejdstid og -sted	Støtte og opbakning fra kollegaer	Støtte og opbakning fra nærmeste ledelse
0-0,20	42 %	3 %	3 %
0,21-0,40	23 %	15 %	6 %
0,41-0,60	19 %	21 %	24 %
0,61-0,80	10 %	44 %	34 %
0,81-1	5 %	17 %	33 %
Gennemsnit	0,31	0,62	0,69
N	14.072	14.045	13.767

Anm.: Tabellens indeks er kodet med værdier fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere grad af fleksibilitet/støtte og opbakning (variablene 'Fleksibilitet', 'Støtte og opbakning fra kollegaer' og 'Støtte og opbakning fra leder', jf. afsnit 6.3.1). Tabellens andele er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

4.2.1 Børnebørn

Vi lægger ud med at se på tilstedeværelsen af børnebørn i forskellige aldersgrupper. I hver af Tabel 4.2's modeller er der afrapporteret regressionskoefficienter for tre børnebørnsvariable ('antal børnebørn, 0-5 år', '...6-10 år' og '...11+ år'), for et undersøgt arbejdspladsforhold (i model 1-3 lig med det beskrevne fleksibilitetsindeks ovenfor, i model 4-6 indekset for støtte og opbakning fra kollegaer og i model 7-9 indekset for støtte og opbakning fra nærmeste leder) samt tre interaktionsled ('antal børnebørn, 0-5 år X arbejdspladsforhold', '...6-10 år X arbejdspladsforhold' og '...11+ år X arbejdspladsforhold').

I tillæg til de afrapporterede variable er modellerne i øvrigt kontrolleret for den samme brede vifte af kontrolvariable, som kan ses i de fulde arbejdsudbudsmodeller i Bilag 1, og for om respondenterne har udeboende børn (og dermed mulighed for at have børnebørn) eller ej.

Tabel 4.2 Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdstid (timer pr. uge) og tilstedeværelsen af børnebørn afhængigt af arbejdspladsforhold? (OLS)

	Fleksibilitet i arbejdstid og -sted			Støtte og opbakning fra kollegaer			Støtte og opbakning fra nærmeste leder		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd	(7) Alle	(8) Kvinder	(9) Mænd
Arbejdsplads-forhold	-0,354 (0,524)	0,685 (0,609)	-1,101 (0,790)	-1,751** (0,615)	-1,725* (0,806)	-1,556 (0,878)	-1,490** (0,494)	-1,029 (0,597)	-1,479* (0,754)
Antal børnebørn 0-5 år	-0,136 (0,154)	-0,127 (0,169)	-0,157 (0,249)	0,249 (0,359)	0,398 (0,482)	0,177 (0,495)	0,195 (0,307)	0,309 (0,395)	0,113 (0,434)
Antal børnebørn 6-10 år	0,138 (0,215)	-0,202 (0,248)	0,599 (0,350)	-0,363 (0,556)	-0,674 (0,836)	-0,0143 (0,661)	-0,0236 (0,500)	0,0650 (0,684)	0,0240 (0,676)
Antal børnebørn 11 år +	0,164 (0,244)	0,399 (0,306)	-0,0199 (0,359)	0,485 (0,432)	0,735 (0,572)	0,325 (0621)	0,646 (0,457)	0,912 (0,594)	0,518 (0,656)
Antal børne-børn 0-5 år X arbejdsplads-forhold	0,106 (0,371)	0,358 (0,459)	0,0364 (0,553)	-0,639 (0,534)	-0,759 (0,712)	-0,586 (0,735)	-0,452 (0,422)	-0,447 (0,526)	-0,448 (0,606)
Antal børne-børn 6-10 år X arbejdsplads-forhold	-0,651 (0,583)	-0,781 (0,693)	-0,874 (0,892)	0,486 (0,811)	0,471 (1,170)	0,466 (1,036)	-0,0430 (0,661)	-0,653 (0,891)	0,365 (0,912)
Antal børne-børn 11 år + X arbejdsplads-forhold	-1,006 (0,578)	-1,655* (0,742)	-0,393 (0,818)	-0,869 (0,669)	-1,078 (0,784)	-0,649 (1,045)	-1,073 (0,639)	-1,305 (0,760)	-0,909 (0,964)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,281	0,357	0,244	0,274	0,349	0,236	0,276	0,357	0,236
N	13.873	7.663	6.210	13.838	7.661	6.177	13.567	7.500	6.067

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

Koefficienterne for *børnebørnsvariablene* viser, hvordan antallet af børnebørn i en given aldersgruppe hænger sammen med ugentlig arbejdstid blandt seniorer, der har den lavest mulige værdi på det i modellen undersøgte arbejdspladsforhold (dvs. seniorer med værdien 0 på indekset for det undersøgte arbejdspladsforhold). Koefficienterne for *arbejdspladsforhold* viser omvendt, hvordan værdier på indeksene for de undersøgte arbejdspladsforhold hænger sammen med ugentlig arbejdstid blandt seniorer, der ikke har børnebørn i nogen af de tre aldersgrupper. Endelig viser koefficienterne for *interaktionsleddene*, hvordan sammenhængene mellem antal børnebørn i de forskellige aldersgrupper og den ugentlige arbejdstid blandt seniorerne varierer afhængigt af de undersøgte arbejdspladsforhold.

Det er dermed interaktionsleddene, der er relevante, når det kommer til at besvare kapitlets forskningsspørgsmål om, hvorvidt de undersøgte arbejdspladsforhold har betydning for sammenhængen mellem omsorgsforpligtelser ved børnebørn og antal arbejdstimer.

Der ses i tabellen én statistisk signifikant interaktionssammenhæng: Højere værdier på fleksibilitetsindekset er blandt kvinder forbundet med en signifikant mere *negativ* sammenhæng mellem antallet af 11+-årige børnebørn og antallet af ugentlige arbejdstimer. Der ses imidlertid ingen signifikante interaktionssammenhænge, for så vidt angår børnebørn i de yngre aldersgrupper, og ingen af interaktionssammenhængene er signifikante blandt mænd og blandt den samlede gruppe af seniorer. Ligeledes ses der ingen signifikante interaktionssammenhænge, når støtte og opbakning fra kollegaer/nærmeste leder anvendes som moderationsvariabel. Der ses altså kun meget begrænsede indikationer på, at fleksibilitet i arbejdstid og -sted spiller en rolle i relation til disse sammenhænge – og den ene indikation, der ses, er i modstrid med, hvad man ville forvente ud fra en idé om, at fleksibilitet i arbejdstid og -sted ville kunne bidrage til at fastholde et højt arbejdsudbud til trods for tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser.[16]

4.2.2 Helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande

Vender vi i stedet blikket mod, hvorvidt sammenhængen mellem helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande og antal arbejdstimer blandt seniorerne varierer med deres arbejdspladsforhold, fremgår disse resultater af Tabel 4.3. Tabellen afrapporterer regressionskoefficienter for uformel omsorgsforpligtigelse, arbejdsforhold og interaktionsled på lignende vis som Tabel 4.2, men i Tabel 4.3 er der fokus på helbredsrelaterede støttebehov hos en eller flere personer i voksne

[16] Supplerende (ikke-rapporterede) analyser viser, at den statistisk signifikante interaktionssammenhæng i Tabel 4.2, for så vidt angår 11+-årige børnebørn, ser ud til at være drevet af børnebørn bosat i respondenternes egen kommune, idet der ikke ses signifikante interaktionssammenhænge, for så vidt angår børnebørn bosat i andre kommuner.

børns husstande. I tillæg til de afrapporterede variable er modellerne i øvrigt kontrolleret for den samme brede vifte af kontrolvariable, som kan ses i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn eller ej.

I tabellen er det igen, som det også var tilfældet ovenfor, interaktionsleddet ('helbredsrelaterede støttebehov X arbejdspladsforhold'), der skal bruges til at besvare kapitlets forskningsspørgsmål. Koefficienterne viser således her, hvordan sammenhængene mellem tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i børns husstande og de afhængige variable varierer afhængigt af tillid til kvalitet i velfærdsstaten. Som det kan ses af Tabel 4.3, er interaktionsleddet ikke signifikant i nogen af tabellens modeller. Der er således ikke tegn på, at sammenhængen mellem helbredsrelaterede støttebehov i børns eller bonusbørns husstande og seniorernes antal arbejdstimer varierer med seniorernes arbejdspladsforhold.

Tabel 4.3 Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdstid (timer pr. uge) og tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande afhængigt af forhold på arbejdspladsen? (OLS)

	Fleksibilitet i arbejdstid og -sted			Støtte og opbakning fra kollegaer			Støtte og opbakning fra nærmeste leder		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd	(7) Alle	(8) Kvinder	(9) Mænd
Arbejdspladsforhold	-0,671 (0,451)	-0,0500 (0,574)	-1,304 (0,670)	-2,317*** (0,546)	-2,572*** (0,700)	-1,974* (0,779)	-2,047*** (0,447)	-1,746** (0,540)	-1,981** (0,684)
Ja, helbredsrelaterede støttebehov hos en eller flere personer i voksne børns husstand	-0,251 (0,490)	-0,347 (0,520)	-0,337 (0,867)	-0,497 (1,142)	-1,278 (1,347)	0,0297 (1,834)	-0,153 (0,890)	0,0973 (1,137)	-0,356 (1,268)
Ja, helbredsrelaterede støttebehov hos en eller flere personer i voksne børns husstand X Arbejdspladsforhold	0,448 (1,309)	1,441 (1,532)	0,326 (2,004)	0,639 (1,722)	2,149 (1,985)	-0,438 (2,845)	0,144 (1,248)	0,0766 (1,550)	0,245 (1,809)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,276	0,349	0,239	0,266	0,341	0,228	0,269	0,348	0,229
N	13.686	7.565	6.121	13.651	7.561	6.090	13.387	7.405	5.982

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

4.2.3 Støttebehov hos nulevende forældre og svigerforældre

Til sidst ser vi på, hvorvidt sammenhængen mellem det at have støttekrævende (sviger)forældre og antal arbejdstimer blandt seniorerne varierer med deres arbejdspladsforhold.

Tabel 4.4 afrapporterer regressionskoefficienter for uformelle omsorgsforpligtelser, arbejdsforhold og interaktionsled på lignende vis som Tabel 4.2 og Tabel 4.3, men fokus er her på støttekrævende (sviger)forældre. I tillæg til de afrapporterede variable er modellerne i øvrigt kontrolleret for den samme brede vifte af kontrolvariable, som kan ses i de fulde arbejdsudbudsmodeller i Bilag 1, samt for om seniorerne har nulevende (sviger)forældre.

Igen er vi interesserede i interaktionsleddet ('ja, har en eller flere støttekrævende (sviger)forældre X arbejdspladsforhold'), som skal besvare kapitlets forskningsspørgsmål. Det ses af Tabel 4.4, at interaktionsleddet er insignifikant på tværs alle tabellens modeller. Der findes således ikke tegn på, at sammenhængen mellem at have en eller flere støttekrævende (sviger)forældre og seniorernes arbejdsudbud varierer med seniorernes arbejdspladsforhold.[17]

Tabel 4.4 Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdstid (timer pr. uge) og tilstedeværelsen af støttekrævende (sviger)forældre afhængigt af forhold på arbejdspladsen? (OLS)

	Fleksibilitet i arbejdstid og -sted			Støtte og opbakning fra kollegaer			Støtte og opbakning fra nærmeste leder		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd	(7) Alle	(8) Kvinder	(9) Mænd
Arbejdspladsforhold	-0,497	-0,0681	-1,042	-1,859**	-2,091*	-1,530	-1,701**	-1,617*	-1,488
	(0,544)	(0,654)	(0,827)	(0,665)	(0,862)	(0,957)	(0,538)	(0,655)	(0,820)
Ja, har en eller flere støttekrævende (sviger)forældre	0,453	-0,108	0,685	0,689	0,203	0,875	0,484	0,101	0,598
	(0,307)	(0,348)	(0,486)	(0,670)	(0,846)	(0,972)	(0,607)	(0,729)	(0,929)
Ja, har en eller flere støttekrævende (sviger)forældre X Arbejdspladsforhold	-0,541	0,303	-0,789	-0,897	-0,555	-0,998	-0,572	-0,406	-0,508
	(0,749)	(0,874)	(1,126)	(0,998)	(1,271)	(1,466)	(0,817)	(1,002)	(1,236)

[17] Der er ligeledes foretaget supplerende (ikke-rapporterede) analyser, hvor der skelnes mellem, om forældrene/svigerforældrene med støttebehov er bosat i eller uden for respondenternes egen kommune. Dette giver ikke anledning til substantielt anderledes konklusioner, idet interaktionsleddene fortsat er statistisk insignifikante.

	Fleksibilitet i arbejdstid og -sted			Støtte og opbakning fra kollegaer			Støtte og opbakning fra nærmeste leder		
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,285	0,359	0,247	0,279	0,352	0,241	0,279	0,359	0,238
N	13.919	7.701	6.218	13.890	7.701	6.189	13.623	7.539	6.084

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har nulevende forældre eller svigerforældre. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

4.3 Opsamling

I dette kapitel har vi undersøgt, hvorvidt sammenhængen mellem antal arbejdstimer og tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser varierer med seniorernes arbejdsforhold i form af fleksibilitet i arbejdstid og -sted, graden af støtte og opbakning fra kollegaer og graden af støtte og opbakning fra nærmeste leder. Fleksibilitet i arbejdstid og -sted kan potentielt gøre det lettere at tilrettelægge arbejdet, så der kan tages hensyn til uformelle omsorgsforpligtelser. Tilsvarende kan støtte og opbakning fra kollegaer og nærmeste leder potentielt gøre det lettere at håndtere omsorgsforpligtelser i forbindelse med arbejdet.

Analyserne viser overordnet ikke tegn på, at sammenhængen mellem antal arbejdstimer og tilstedeværelsen af uformelle omsorgsforpligtelser varierer med seniorernes arbejdsforhold. Dette gælder på tværs af de forskellige former for uformelle omsorgsforpligtelser, som vi har undersøgt. Der er dog enkelte undtagelser i de kønsopdelte analyser af børnebørn, hvor vi finder en statistisk signifikant negativ interaktion mellem antallet af børnebørn på 11 år eller derover og fleksibilitet for kvinder. De øvrige interaktionsled er imidlertid alle statistisk insignifikante, og resultaterne giver derfor ikke grundlag for at konkludere, at fleksibilitet systematisk ændrer sammenhængen mellem uformelle omsorgsforpligtelser og antal arbejdstimer.

Samlet set finder vi altså ikke betydelig opbakning til vores hypoteser. Til trods for, at teorien peger på, at arbejdsforhold såsom fleksibilitet og organisatorisk støtte kan gøre det lettere at tage hensyn til uformelle omsorgsforpligtelser, ser vi imidlertid ikke tydelige tegn på, at det er tilfældet i vores analyser.

5 Hvilken rolle spiller seniorernes tillid til velfærdsstatens formelle omsorgstilbud?

Hvor vi i Kapitel 4 har fokuseret på arbejdspladsforhold som mulig moderator i relation til sammenhænge mellem uformelle omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud, retter vi nu blikket mod seniorernes tillid til kvaliteten af de formelle omsorgstilbud (fx tilbud om børnepasning og ældrepleje), som velfærdsstaten stiller til rådighed. Vi lægger ud med i afsnit 5.1 at beskrive den eksisterende litteraturs indsigter om formelle omsorgstilbuds betydning for uformelle omsorgsgivere. Dette følges af afsnit 5.2, hvor vi, på samme vis som med arbejdspladsforhold i Kapitel 4, undersøger, om sammenhængene mellem uformelle omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud varierer afhængigt af seniorernes tillid til kvalitet i velfærdsstaten. I afsnit 5.3 bruger vi eksperimentelle metoder til at kaste mere kausalt lys på effekterne af, at seniorernes tillid til kvalitet i velfærdsstaten påvirkes af ny information om emnet, inden vi i afsnit 5.4 samler op på kapitlets resultater.

5.1 Hvad siger den eksisterende litteratur om formelle omsorgstilbuds betydning for uformelle omsorgsgivere?

Der findes i eksisterende litteratur en del undersøgelser, der på forskellig vis har bidraget med indsigter vedrørende betydningen af formelle omsorgstilbud for uformelle omsorgsgivere. De eksisterende undersøgelser har i mange tilfælde været baseret på landesammenligninger, hvor det er undersøgt, om folks adfærd varierer afhængigt af landes formelle omsorgsinfrastrukturer. Resultaterne i disse studier tyder *ikke* på, at en veludbygget adgang til formelle omsorgstilbud er forbundet med en generelt lavere tilbøjelighed til at involvere sig i uformel omsorgsgivning. Til gengæld lader det til, at den uformelle omsorg, som folk giver, er *mindre intens* i lande med mere veludviklede formelle tilbud (Ogg & Renaut, 2006; Brandt et al., 2009; Igel & Szydlik, 2011; Verbakel et al., 2017). Kombineret med andre undersøgelsers resultater af betydningen af intensitet (fx Lilly et al., 2007; Bauer & Sousa-Poza, 2015) indikerer dette, at formelle omsorgstilbud *kan* bidrage til fastholdelse på arbejdsmarkedet, når uformelle omsorgsforpligtelser eller -anledninger opstår.

Dette bestyrkes af enkelte empiriske undersøgelser, idet bedsteforældres arbejdsudbudskonsekvenser af at passe børnebørn fx er fundet at være mindre i lande med veludbyggede formelle børnepasningstilbud (Floridi, 2022), ligesom konsekvenserne af at give uformel omsorg til alderssvækkede forældre og partnere i nogle undersøgelser er fundet at være mindre i lande med en veludbygget formel ældreplejeinfrastruktur (Kotsadam, 2011; Laschinski, 2024). Litteraturens resultater er dog ikke entydige, idet der også findes landesammenligninger, der ikke finder belæg for sammenhænge mellem landes udgifter til formelle omsorgstilbud og arbejdsudbuddet blandt de uformelle omsorgsgivere (Bertogg et al., 2021). Bolin et al. (2008) finder ligefrem, at mænds negative arbejdsudbudskonsekvenser af uformel omsorgsgivning er stærkere i Nordeuropa, hvor de formelle tilbud er mere veludbyggede, end i Sydeuropa, hvor de formelle tilbud er mindre veludbyggede, mens konsekvenserne for kvinders arbejdsudbud ikke varierer mellem Nord- og Sydeuropa. Det er dog vigtigt at være varsom i forhold til konklusioner på baggrund af sådanne internationale sammenligninger. Lande varierer således ikke kun i deres formelle omsorgsinfrastruktur, men også i deres historie, kulturelle og religiøse normer mv., hvilket åbner for alternative forklaringer på de observerede forskelle.

I undersøgelser, der har analyseret konsekvenserne af *intra*-landevariationer i den formelle omsorgsinfrastruktur (særligt med fokus på børnepasning), er der imidlertid også fundet indikationer på, at formelle tilbud kan spille en rolle for de uformelle omsorgsgivere. I en dansk undersøgelse af småbørnsmødres arbejdsudbud finder Simonsen (2010) fx, baseret på kommunesammenligninger, at det har positive arbejdsudbudskonsekvenser for mødre, når tilgængeligheden af vuggestuepladser er høj, og prisen er lav. Samme undersøgelse indikerer, at også kvalitet spiller en rolle, idet der findes sammenhæng mellem vuggestuernes normeringer og mødrenes arbejdsudbud. Kjeldsen (2018) finder, med nyere data end Simonsen (2010), ligeledes positive sammenhænge mellem forældres arbejdsudbud og indikatorer for kvalitet i vuggestuer (normeringer og uddannelsesniveau blandt det pædagogiske personale). For så vidt angår *bedsteforældre,* viser en belgisk undersøgelse af Biegel et al. (2021), at bedsteforældre oftere spiller en supplerende (mindre intensiv) rolle i pasningen af deres børnebørn i kommuner med mere veludbygget adgang til formel børnepasning. I en dansk undersøgelse finder Gørtz et al. (2025) dog ikke støtte til, at en veludbygget adgang til dagtilbud er forbundet med et højere arbejdsudbud blandt bedsteforældre.

Ud over analyser på tværs af geografiske enheder som lande og kommuner er der også undersøgelser, der har analyseret konsekvenserne af *ændringer* i adgangen til formel omsorg. Friedman et al. (2025) undersøger fx konsekvenserne af en reform, der i visse amerikanske delstater har øget adgangen til Medicaid-finansieret hjemmepleje. Forfatterne finder ingen udvikling fra før til efter reformen, for så vidt angår den samlede mængde pleje, som plejekrævende ældre i de berørte delstater modtager, men de finder et skift i balancen mellem uformel og formel pleje, så en

større andel af plejen nu leveres af formelle omsorgsgivere. Omvendt har VIVE-analyser baseret på Ældredatabasen indikeret, at der i Danmark er sket et markant fald i andelen af svage ældre, der modtager offentlig hjemmehjælp, *uden* at der er sket en tilsvarende stigning i hjælp fra uformelle omsorgsgivere (Rostgaard & Matthiesen, 2019; Rostgaard et al., 2020). En mulig forklaring på disse umiddelbart modsatrettede resultater kan være, at forskelle i velfærdssystemer og normer for uformel omsorgsgivning skaber forskellige reaktioner på adgangen til formelle tilbud. En anden forklaring kan være, at dynamikkerne varierer, afhængigt af om adgangen til formel omsorg øges (som i den amerikanske undersøgelse) eller mindskes (som i de danske undersøgelser). Denne sidstnævnte forklaring understøttes delvist af Pickard (2012), der undersøger konsekvenserne af ændringer i adgangen til "long-term residential care" (fx plejehjem) i Storbritannien. Pickard finder, at øget adgang til formel pleje er forbundet med et fald i "meget intens" uformel omsorg, mens mindsket adgang til formel pleje kun medfører en begrænset stigning heri.

Enkelte undersøgelser har ligeledes analyseret de arbejdsudbudsrelaterede konsekvenser af ændringer i adgangen til formel omsorg. I Norge er der fx fundet øget beskæftigelse blandt mødre som følge af en reform, der øgede adgangen til samt sænkede prisen på formel *børnepasning* (Hardoy & Schøne, 2015), og i den Canadiske provins Québec er der fundet øget beskæftigelse blandt både mødre og (om end i mindre grad) bedstemødre som følge af en reform, der introducerede et universelt børnepasningstilbud (Karademir et al., 2026). I en østrigsk undersøgelse fandt Kleven et al. (2019) imidlertid, at lokale udvidelser af dagtilbudskapaciteten ikke havde målbare effekter på mødres beskæftigelse og indkomst. For så vidt angår *ældrepleje,* er der i Skotland fundet indikationer på positive arbejdsudbudskonsekvenser blandt samboende pårørende af en reform, der gav gratis adgang til formel ældrepleje (Hollingsworth et al., 2022), og i Norge er øgede investeringer i ældrepleje blevet koblet til et øget arbejdsudbud og et reduceret sygefravær blandt døtre (Abrahamsen & Grøtting 2023; Løken et al., 2017), men ikke blandt sønner (Løken et al., 2017).

Et væsentligt spørgsmål, der ikke har fået meget opmærksomhed i den eksisterende litteratur, er, hvordan folks *tillid til/tilfredshed med kvaliteten* af de eksisterende tilbud spiller ind. Én ting er således at have adgang til formelle omsorgstilbud; noget andet er, om disse tilbud opleves som attraktive alternativer til uformel omsorg. Vi har kun kunnet identificere tre studier, der har beskæftiget sig med dette spørgsmål, og disse fokuserer alle på børnepasning. I deres belgiske undersøgelse af formel og uformel børnepasning finder Biegel et al. (2021) således, at offentlige pasningstilbud spiller en større rolle i børnepasningen, når forældrene er tilfredse med de tilgængelige tilbud – studiet undersøger dog ikke de arbejdsudbudsrelaterede konsekvenser af dette. I danske studier af vuggestuers betydning for småbørnsforældres arbejdsudbud er kvalitet desuden, som ovenfor beskrevet, blevet operationaliseret ved hhv. personalenormeringer (Simonsen, 2010; Kjeldsen, 2018) og det pædagogiske personales uddannelsesniveau (Kjeldsen, 2018). Disse faktorer er

blevet koblet med positive effekter på småbørnsforældrenes arbejdsudbud. Ingen undersøgelser ser dog ud til direkte at have undersøgt, hvordan (tilfredsheden med eller tilliden til) kvaliteten af formelle omsorgstilbud påvirker arbejdsudbuddet blandt bedsteforældre, eller hvordan kvaliteten af formelle tilbud spiller ind i relation til andre typer omsorgstilbud end børnepasning. I resten af dette kapitel retter vi derfor blikket mod betydningen af seniorers tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud.

5.2 Varierer seniorernes reaktioner på uformelle omsorgsforpligtelser afhængigt af deres tillid til velfærdsstatens formelle omsorgstilbud?

Til måling af seniorernes tillid til kvaliteten af de formelle omsorgstilbud, som velfærdsstaten stiller til rådighed, blev alle respondenter i spørgeskemaet bedt om at svare på en række spørgsmål om deres tillid til kvaliteten af de tilgængelige tilbud om hhv. børnepasning og ældrepleje. Respondenterne blev konkret bedt om at vurdere, i hvor høj grad de har tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende tilbud til børnefamilier, der har behov for 1) dagtilbud til småbørn i alderen 0-3 år (fx dagpleje, vuggestue), 2) dagtilbud til børn i alderen 3-5 år (fx børnehave) og 3) fritidstilbud til børn i skolealderen (fx SFO, fritidshjem og klub). Respondenterne blev ligeledes bedt om at svare på, i hvor høj grad de har tillid til, at velfærdsstaten generelt sikrer adgang til velfungerende ældrepleje i form af tilbud og ydelser for dem, der har behov, når det kommer til 4) praktisk hjælp til ældre i eget hjem (fx indkøb, rengøring), 5) personlig pleje til ældre i eget hjem (fx hygiejne, af- og påklædning, spise og drikke) og 6) pleje og omsorg til ældre, der er for syge eller svækkede til at bo i eget hjem (fx plejecentre/plejehjem).

Vi har på baggrund af de seks spørgsmål konstrueret et samlet sumindeks til måling af respondenternes tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud.[18] Der ses således en høj grad af intern konsistens mellem svarene på de seks spørgsmål (Cronbach's alpha = 0,89), hvilket indikerer, at spørgsmålene, selvom de går på tværs af forskellige typer af tilbud, opfanger en mere generel tillid eller mistillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud. Indekset er kodet, så det går fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere tillid. Tabel 5.1 viser, at seniorernes tillid er nogenlunde normalfordelt omkring et gennemsnit på 0,49, og at der ikke er nævneværdige forskelle mellem kvindernes og mændenes gennemsnit.

[18] For fulde svarfordelinger på de individuelle spørgsmål, se Bilag 4.

Tabel 5.1 Fordeling på indeks: Tillid til kvalitet i velfærdsstatens omsorgstilbud

	Alle	Mænd	Kvinder
0-0,20	8,5 %	9,4 %	7,6 %
0,21-0,40	23,4 %	21,3 %	25,4 %
0,41-0,60	37,5 %	35,8 %	39,0 %
0,61-0,80	25,5 %	27,4 %	23,8 %
0,81-1	5,2 %	6,2 %	4,2 %
Gennemsnit	0,49	0,50	0,48
N	20.195	8.233	11.962

Anm.: Tabellens indeks er kodet med værdier fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud (variablen 'Tillid til velfærdsstatens omsorgstilbud', jf. afsnit 6.3.1). Tabellens andele er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger betyder, at ikke alle kolonners andele summerer til 100 %.

Kilde: VIVE (survey-data).

5.2.1 Børnebørn

Analyserne i Kapitel 3 viste nogle, om end begrænsede, indikationer på sammenhænge mellem tilstedeværelsen af børnebørn og undersøgelsens afhængige variable. Blandt kvinder (men ikke mænd) fandt vi således, at tilstedeværelsen af 6-10-årige (men ikke 0-5-årige og 11+-årige) børnebørn var forbundet med både en signifikant lavere tilbøjelighed til at være i arbejde og en signifikant lavere ugentlig arbejdstid blandt seniorer, der ér i arbejde. Som vi også diskuterede i Kapitel 4, kan sådanne gennemsnitssammenhænge (både de statistisk signifikante og de statistisk insignifikante sammenhænge) imidlertid dække over forskellige og potentielt modsatrettede sammenhænge, afhængigt af hvilke seniorer der ses på.

I Tabel 5.2 anvender vi således det ovenfor beskrevne indeks som moderationsvariabel, idet vi undersøger, om sammenhængene mellem antal børnebørn i de forskellige aldersgrupper og seniorernes arbejdsudbud varierer afhængigt af deres tillid til kvalitet i velfærdsstaten. Tabellen viser, på samme vis som moderationsanalyserne i Kapitel 4, regressionskoefficienter for hhv. tre børnebørnsvariable ('antal børnebørn, 0-5 år', '...6-10 år' og '...11+ år'), en variabel for tillid (det ovenfor beskrevne indeks kaldet 'tillid til kvalitet i velfærdsstatens tilbud') og tre interaktionsled ('antal børnebørn, 0-5 år X tillid', '...6-10 år X tillid' og '...11+ år X tillid'). Alle modeller er i øvrigt kontrolleret for den samme brede vifte af kontrolvariable, som kan ses i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn (og dermed mulighed for at have børnebørn) eller ej.

Tabel 5.2 Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdsudbud og tilstedeværelsen af børnebørn afhængigt af tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud? (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Antal børnebørn, 0-5 år	0,00	0,01	0,00	-0,43	-0,89*	0,09
	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,32)	(0,37)	(0,47)
Antal børnebørn, 6-10 år	-0,01	-0,02	0,00	0,50	0,49	0,51
	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,46)	(0,51)	(0,70)
Antal børnebørn, 11+ år	0,01	0,02	0,00	-0,40	-0,27	-0,40
	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,40)	(0,59)	(0,52)
Tillid til kvalitet i velfærdsstatens tilbud	0,01	0,05**	-0,03	-1,40*	-1,35	-1,15
	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,65)	(0,76)	(0,95)
Antal børnebørn, 0-5 år X tillid	-0,01	-0,01	0,00	0,58	1,69**	-0,55
	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,60)	(0,64)	(0,89)
Antal børnebørn, 6-10 år X tillid	0,02	0,02	0,02	-1,04	-1,71	-0,38
	(0,02)	(0,02)	(0,02)	(0,83)	(0,90)	(1,27)
Antal børnebørn, 11+ år X tillid	-0,01	-0,03	0,01	0,59	0,49	0,59
	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,73)	(1,04)	(0,99)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,68	0,71	0,62	0,28	0,36	0,25
N	20.006	11.856	8.150	13.887	7.696	6.191

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

Tabellens resultater skal læses på samme måde som Kapitel 4's moderationsanalyser: Koefficienterne for *børnebørnsvariablene* viser, hvordan antallet af børnebørn i forskellige aldersgrupper hænger sammen med tabellens afhængige variable blandt seniorer med den laveste mulige tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud (dvs. seniorer med værdien 0 på tillidsindekset). Koefficienterne for variablen *tillid* viser omvendt sammenhængene mellem seniorernes tillid til kvalitet i velfærdsstaten og tabellens afhængige variable blandt gruppen af seniorer, der ikke har børnebørn. Endelig viser koefficienterne for *interaktionsleddene*, hvordan sammenhængene mellem antal børnebørn i de forskellige aldersgrupper og de afhængige variable varierer på tværs af forskellige niveauer af tillid. Det er altså disse koefficienter, der er relevante, når det kommer til at besvare kapitlets forskningsspørgsmål.

Som det ses i tabellen, er ingen af interaktionsleddene statistisk signifikante, når seniorernes tilbøjelighed til at være i arbejde (arbejdsudbuddets ekstensive margin) anvendes som afhængig variabel. Det gælder både, for så vidt angår børnebørn i alderen 0-5 år, 6-10 år og 11+ år, og det gælder, uanset om der ses på den samlede gruppe af seniorer, på kvinder eller på mænd. Ved anvendelse af ugentlig arbejdstid (arbejdsudbuddets intensive margin) som afhængig variabel ses der ét statistisk signifikant interaktionsled, idet sammenhængen mellem antallet af 0-5-årige børnebørn og den ugentlige arbejdstid blandt kvinder varierer, afhængigt af i hvor høj grad de har tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud. For kvinder med den laveste mulige tillid er sammenhængen mellem antallet af 0-5-årige børnebørn og antallet af ugentlige arbejdstimer således negativ og statistisk signifikant (jf. variablen 'antal børnebørn, 0-5 år'), men sammenhængen bliver mindre negativ/mere positiv ved højere niveauer af tillid. Ingen af interaktionsleddene er derimod statistisk signifikante blandt undersøgelsens mandlige seniorer eller blandt den samlede gruppe af seniorer, og ingen af interaktionsleddene er signifikante, for så vidt angår børnebørn i de ældre aldersgrupper.[19]

5.2.2 Helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande

Hvor vi i det foregående underafsnit havde fokus på børnebørn, retter vi nu blikket mod helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande. I Kapitel 3 fandt vi, at tilstedeværelsen af sådanne støttebehov for gennemsnitsrespondenten var forbundet med en statistisk signifikant lavere tilbøjelighed til at være i arbejde, men ikke en signifikant lavere (eller højere) ugentlig arbejdstid blandt seniorer, der ér i arbejde.

I Tabel 5.3 undersøger vi, om sammenhængene varierer afhængigt af seniorernes tillid til, at velfærdsstaten stiller velfungerende formelle omsorgstilbud til rådighed. Det er igen interaktionsleddet ('helbredsrelaterede støttebehov X tillid'), der er relevant for undersøgelsen af kapitlets forskningsspørgsmål, idet koefficienterne for denne variabel viser, hvordan sammenhængene mellem tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i børns husstande og de afhængige variable varierer afhængigt af tillid til kvalitet i velfærdsstaten.

Som det ses i Tabel 5.3, er alle interaktionsleddene her statistisk insignifikante. Det gælder, uanset hvilken af de to afhængige variable der ses på, både for den samlede gruppe af seniorer og i de kønsopdelte analyser. Der er dermed ingen indikationer på, at seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud

[19] I supplerende (ikke-rapporterede) analyser er underafsnittets analyser ligeledes gennemført med skelnen mellem børnebørn bosat i og uden for respondenternes egen kommune. Resultaterne giver her ikke anledning til substantielt forskellige konklusioner, afhængigt af om der ses på børnebørn bosat i eller uden for respondenternes egen kommune.

modererer de arbejdsmarkedsrelaterede reaktioner på helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande.

Tabel 5.3 Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdsudbud og tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande afhængigt af tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud? (OLS)

	I arbejde			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
Helbredsrelaterede støttebehov i børns husstande (dummy)	-0,02	-0,03	0,00	-0,27	-0,55	-0,00
	(0,02)	(0,02)	(0,03)	(0,90)	(0,98)	(1,53)
Tillid til kvalitet i velfærdsstatens tilbud	0,01	0,04*	-0,02	-1,07	-0,92	-1,05
	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,58)	(0,67)	(0,85)
Helbredsrelaterede støttebehov X tillid	-0,00	0,00	-0,03	0,35	1,32	-0,55
	(0,04)	(0,04)	(0,06)	(1,64)	(1,83)	(2,69)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,67	0,711	0,62	0,27	0,35	0,24
N	19.689	11.661	8.028	13.703	7.596	6.107

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har udeboende børn. I model 3 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

5.2.3 Støttebehov hos nulevende forældre og svigerforældre

Endelig retter vi i dette underafsnit blikket mod seniorernes reaktioner på støttebehov hos nulevende (sviger)forældre, idet vi i Tabel 5.4 undersøger, om tilstedeværelsen af sådanne støttebehov hænger forskelligt sammen med de afhængige variable afhængigt af seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud. Tabellens modeller er, ud over de afrapporterede variable, kontrolleret for variablene i Bilag 1's arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har nulevende (sviger)forældre. Det er igen koefficienterne for interaktionsleddet ('støttebehov X tillid'), der er i fokus, da det er disse koefficienter, der viser, hvordan sammenhængene mellem tilstedeværelsen af de undersøgte støttebehov og de afhængige variable varierer afhængigt af tillid til kvalitet i velfærdsstaten.

Som det ses i tabellen, er der for den samlede gruppe af seniorer en statistisk signifikant interaktionssammenhæng, når seniorernes tilbøjelighed til at være i arbejde

(arbejdsudbuddets ekstensive margin) anvendes som afhængig variabel. For seniorer med den laveste mulige tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud er tilstedeværelsen af støttebehov hos nulevende (sviger)forældre således forbundet med en signifikant lavere tilbøjelighed til at være i arbejde (jf. variablen 'en eller flere støttekrævende (sviger)forældre'), men sammenhængen bliver mindre negativ/mere positiv ved højere niveauer af tillid. I de kønsopdelte analyser (model 2-3) er koefficienterne for interaktionsleddet ikke statistisk signifikante, men baseret på punktestimaterne ser det overordnede mønster ud til at være det samme for kvinder såvel som for mænd.[20] Rettes fokus mod arbejdstid som afhængig variabel (model 4-6), er der her ingen af interaktionsledskoefficienterne, der er statistisk signifikante. Der er således her ingen indikationer på, at seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud modererer sammenhængen mellem støttebehov hos (sviger)forældre og hvor meget de seniorer, der ér i arbejde, arbejder (den intensive margin af arbejdsudbuddet).[21]

[20] At koefficienterne i de kønsopdelte analyser ikke er statistisk signifikante kan skyldes, at den statistiske power bliver mindre som følge af et lavere N i analyserne. Koefficienterne for interaktionsleddet har for mænd en P-værdi på 0,058 og for kvinder en P-værdi på 0,101.

[21] Supplerende (ikke-rapporterede) analyser viser, at den statistisk signifikante interaktionssammenhæng i Tabel 5.4's model 1 primært er drevet af respondenter med støttekrævende (sviger)forældre *uden* for deres egen kommune. Punktestimaterne vender i samme retning, både når der ses på støttekrævende (sviger)forældre i respondenternes egen kommune og støttekrævende (sviger)forældre i andre kommuner, men det er kun i sidstnævnte tilfælde, at koefficienten for interaktionsleddet er statistisk signifikant. Ved anvendelse af arbejdstid som afhængig variabel varierer resultaterne ikke afhængigt af, om der ses på (sviger)forældre i eller uden for respondenternes egen kommune.

Tabel 5.4 **Varierer sammenhængene mellem seniorernes arbejdsudbud og tilstedeværelsen af støttekrævende (sviger)forældre afhængigt af tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud? (OLS)**

	Tilbøjelighed til at være i arbejde (andele)			Arbejdstid (timer pr. uge)		
	(1) Alle	(2) Kvinder	(3) Mænd	(4) Alle	(5) Kvinder	(6) Mænd
En eller flere støttekrævende (sviger)forældre	-0,03**	-0,03	-0,04*	0,46	-0,28	-1,92
	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,57)	(0,80)	(1,05)
Tillid til kvalitet i velfærdsstatens tilbud	-0,01	0,02	-0,05*	-1,33	0,77	0,27
	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,70)	(0,66)	(0,86)
Støttebehov X tillid	0,06*	0,05	0,06	-0,49	-1,69	0,20
	(0,02)	(0,03)	(0,03)	(1,03)	(1,21)	(1,54)
Kontrolvariable	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
R^2	0,67	0,71	0,62	0,29	0,36	0,25
N	20.111	11.930	8.181	13.941	7.737	6.204

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. Alle modeller er kontrolleret for variablene i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller, samt for om respondenterne har nulevende forældre og/eller svigerforældre. I model 4-6 er analyserne endvidere indsnævret til personer, der oplyser at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

5.3 Hvad sker der, når tilliden til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud påvirkes af ny information?

Resultaterne i afsnit 5.2 indikerer, at seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud *kan* have betydning for deres arbejdsudbudsrelaterede reaktioner på intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser, om end mønsteret ikke er entydigt. Analyserne i afsnit 5.2 adskiller sig fra den eksisterende litteraturs primært geografiske sammenligninger ved at belyse, hvordan sammenhænge mellem de undersøgte uformelle omsorgsforpligtelser varierer afhængigt af de enkelte seniorers tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud. Også i disse analyser er det dog nødvendigt at være varsom med, hvilke konklusioner der kan drages. Tilliden til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud er således ikke tilfældigt fordelt mellem seniorerne, og til trods for den brede vifte af kontrolvariable i de gennemførte analyser er det muligt, at andre forhold kan have betydning for både tilliden til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud og reaktionerne på de undersøgte uformelle omsorgsforpligtelser. I

så fald kan interaktionsleddene i afsnit 5.2 afspejle selektion eller uobserverede forskelle mellem grupper, snarere end en egentlig effekt af tillid.

For at imødekomme denne kausalitetsudfordring udnytter vi i den resterende del af kapitlet, at VIVE og EVA (Danmarks Evalueringsinstitut) den 23. maj 2025 – 5 dage inde i vores dataindsamling – udgav en national undersøgelse af kvalitet i de danske børnehaver (Lindeberg et al., 2025). Undersøgelsen viste, at kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø kun i ca. 1 ud af 10 tilfælde blev vurderet som 'god'. I ca. 3 ud af 10 tilfælde blev den vurderet som 'utilstrækkelig', og i ca. 6 ud af 10 tilfælde blev den vurderet som 'tilstrækkelig', men altså ikke god. Undersøgelsen gav anledning til massiv omtale i de danske massemedier, idet resultaterne gav anledning til bred kritik og opråb om behov for investeringer i forbedret kvalitet (Kristensen & Pallesen, 2025). Den daværende Børne- og Undervisningsminister, Mattias Tesfaye, gjorde det da også klart i offentlige udtalelser, at resultaterne "rammer lige i maven", og "at det ikke er godt nok i dag, og der er et politisk ansvar for at få fulgt op" (Langen, 2025).

Rapportens resultater udgjorde altså et eksogent (men af os – som følge af dialog med rapportens forfattere – forventet) "chok" i offentlighedens tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle tilbud (børnehaver), hvilket giver os en unik mulighed for at søge mere kausale svar på kapitlets spørgsmål. Dataindsamlingen i denne undersøgelse blev således planlagt med henblik på at undersøge kausale effekter af rapportens udgivelse og formidling af de ikke så positive resultater. Disse analyser er dels gennemført som en før-efter-undersøgelse (afsnit 5.3.1) og dels som et surveyeksperiment (afsnit 5.3.2).

5.3.1 Før-efter-undersøgelse

Undersøgelsens respondenter blev, som beskrevet i Kapitel 1, rekrutteret ved hjælp af Digital Post til 100.000 tilfældigt udtrukne medlemmer af undersøgelsens baggrundspopulation. Disse blev ved hjælp af simpel randomisering inddelt i 10 forskellige respondentpaneler, der hver blev inviteret på forskellige datoer. Invitationsdatoerne for panel 1-8 blev i den forbindelse planlagt med henblik på at muliggøre en før-efter-analyse af effekterne af VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse, der blev udgivet kl. 7.00 om morgenen fredag den 23. maj.

Panel 1-4 blev således inviteret i løbet af dagene fra mandag den 19. maj til torsdag den 22. maj (ét panel pr. dag), mens panel 5-8 blev inviteret i løbet af dagene fra mandag den 26. maj til torsdag den 29. maj (igen ét panel pr. dag). Det er på den baggrund muligt at inddele respondenterne i hhv.:

1. En *før-gruppe* bestående af respondenter fra panel 1-4, der besvarede spørgeskemaet inden fredag d. 23. maj kl. 7.00
2. En *efter-gruppe* bestående af respondenter fra panel 5-8, der besvarede spørgeskemaet inden fredag d. 30. maj klokken 7.00.

Der lægges ved indsnævringen af disse før- og efter-grupper vægt på a) at sikre, at alle i før-gruppen er upåvirkede af resultaterne fra kvalitetsundersøgelsen (jf. eksklusionen af respondenter, der besvarede spørgeskemaet efter udgivelsen af rapporten fredag morgen) samt b) at sikre så høj grad af sammenlignelighed mellem grupperne som muligt ved at give efter-gruppe-medlemmer lige så lang (eller kort) tid til at besvare spørgeskemaet som før-gruppe-medlemmerne.

Effekter på seniorernes tillid til kvalitet i velfærdsstaten samt bekymring over kvalitet i egne børnebørns dagtilbud

Vi undersøger først, om udgivelsen af VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse påvirkede seniorernes *tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud*. Tabel 5.5 rapporterer således før- og efter-gruppernes gennemsnit på afsnit 5.2's brede tillidsindeks, mens Tabel 5.6 specifikt rapporterer tilliden til kvaliteten af dagtilbud til børn i alderen 3-5 år (fx børnehaver). Begge tabeller rapporterer resultater for hele før- og efter-gruppen samt for subgrupper opdelt efter køn og efter, om respondenterne har børnebørn i alderen 0-5 år.

Tabel 5.5 Tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud før og efter udgivelsen af VIVEs og EVAs børnehaveundersøgelse (gennemsnit)

	Før-gruppe	Efter-gruppe	Forskel	N
Alle	0,505	0,488	-0,017**	6.881
Mænd	0,511	0,495	-0,016	2.783
Kvinder	0,500	0,481	-0,019*	4.098
Har børnebørn i alderen 0-5 år	0,537	0,501	-0,035**	2.220
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	0,493	0,483	-0,010	4.661

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. før- og efter-gruppen (variablen 'Tillid til velfærdsstatens omsorgstilbud', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Tabel 5.5 viser et lille – men statistisk signifikant – fald i seniorernes generelle tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud fra før til efter udgivelsen af kvalitetsundersøgelsen. Faldet er særligt udtalt blandt seniorer, der har børnebørn i alderen 0-5 år.

Den større effekt blandt bedsteforældrene kan skyldes, at de reagerer stærkere på resultaterne, fordi disse opleves som direkte relevante for dem selv og deres familie. Det kan også afspejle, at bedsteforældre i højere grad har *hørt om undersøgelsen*, fx via samtaler med børnebørnenes forældre eller en generelt større opmærksomhed på dagtilbudsrelaterede nyheder. Det skal bemærkes, at selv blandt bedsteforældrene er faldet i tillid begrænset i omfang og svarer til 3,5 % af indeksets variationsbredde, idet indekset er kodet fra 0-1.

Som det ses i Tabel 5.6, er faldet i tillid større, når der specifikt ses på tillid til kvalitet i børnehaver (dagtilbud til børn i alderen 3-5 år). Også her er faldet i tillid særligt drevet af seniorer, der har børnebørn i alderen 0-5 år, og desuden ses her en stærkere reaktion blandt kvinder end blandt mænd. Selvom faldet i tillid her er større end i Tabel 5.5, er omfanget dog stadig begrænset. Det største fald (blandt bedsteforældre til børnebørn i alderen 0-5 år) er således på 0,055 svarende til 5,5 % af variationsbredden.

Tabel 5.6 Tillid til kvalitet i børnehaver og lignende (dagtilbud til børn i alderen 3-5 år) før og efter udgivelsen af VIVEs og EVAs børnehaveundersøgelse

	Før-gruppe	Efter-gruppe	Forskel	N
Alle	0,637	0,605	-0,032***	5.864
Mænd	0,632	0,611	-0,021	2.340
Kvinder	0,641	0,599	-0,042***	3.524
Har børnebørn i alderen 0-5 år	0,677	0,622	-0,055***	2.033
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	0,619	0,597	-0,022	3.831

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. før- og efter-gruppen (variablen 'Tillid til dagtilbud, 3-5 år', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Respondenter med børnebørn i alderen 0-5 år blev derudover bedt om at vurdere, i hvilken grad de er bekymrede for kvaliteten af deres *egne* børnebørns dagtilbud. Tabel 5.7 rapporterer før- og efter-gruppernes gennemsnit på dette spørgsmål, hvor svarene er kodet fra 0 ('slet ikke' bekymret) til 1 ('i meget høj grad' bekymret).

Tabel 5.7 viser, at udgivelsen af kvalitetsundersøgelsen ikke alene ser ud til at have medført et fald i seniorernes generelle tillid til velfærdsstatens dagtilbud – den ser ligeledes ud til at have medført en øget bekymring for kvaliteten af seniorernes egne børnebørns dagtilbud. Effekten ses særligt blandt mænd, hvor der er en klart signifikant stigning i bekymring fra før til efter kvalitetsundersøgelsens udgivelse

(svarende til 9,4 % af variationsbredden). Blandt kvinder er ændringen i bekymring derimod ikke statistisk signifikant.

Tabel 5.7 Bekymring for kvalitet i egne børnebørns dagtilbud før og efter udgivelsen af VIVEs og EVAs børnehaveundersøgelse

	Før-gruppe	Efter-gruppe	Forskel	N
Alle	0,317	0,380	0,063***	1.746
Mænd	0,275	0,369	0,094***	668
Kvinder	0,352	0,390	0,037	1.078

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. før- og efter-gruppen (variablen 'Bekymring, egne børnebørns dagtilbud', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Effekter på seniorernes arbejdsudbud

De ovenstående analyser indikerer, at udgivelsen af VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse havde en effekt på seniorernes tillid til – og bekymring for – kvaliteten af velfærdsstatens (dag)tilbud. Selvom ændringen for gennemsnitssenioren ikke var dramatisk i omfang, er det relevant at undersøge, om faldet i tillid også afspejlede sig i seniorernes arbejdsudbud.

Den korte tid fra kvalitetsundersøgelsens udgivelse til eftermålingens gennemførelse er fordelagtig, når det kommer til muligheden for at drage kausale konklusioner. Den betyder dog samtidig, at ændringer i seniorernes *faktiske* arbejdsmarkedsdeltagelse og arbejdstid er usandsynlige, idet sådanne ændringer kræver større omstilling af hverdagen, end der realistisk kan opnås over en weekend. Vi belyser derfor i stedet arbejdsudbuddets ekstensive og intensive margin via de arbejdende seniorers *ønskede* tilbagetrækningsalder (Tabel 5.8) og *ønskede* arbejdstid (Tabel 5.9).

Tabel 5.8 Ønsket tilbagetrækningsalder blandt arbejdende seniorer før og efter udgivelsen af VIVEs og EVAs børnehaveundersøgelse

	Før-gruppe	Efter-gruppe	Forskel	N
Alle	65,12	65,12	-0,00	4.641
Mænd	65,84	65,88	0,04	2.042
Kvinder	64,34	64,27	-0,07	2.599
Har børnebørn i alderen 0-5 år	65,07	65,07	0,00	1.475
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	65,14	65,13	-0,01	3.166

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. før- og efter-gruppen (variablen 'Ønsket tilbagetrækningsalder', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger gør, at efter-gruppens minus før-gruppens gennemsnit ikke i alle tilfælde er lig med 'Forskel'-kolonnens tal.

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Tabel 5.9 Ønsket arbejdstid (timer pr. uge) blandt arbejdende seniorer før og efter udgivelsen af VIVEs og EVAs børnehaveundersøgelse

	Før-gruppe	Efter-gruppe	Forskel	N
Alle	28,03	28,11	0,08	4.585
Mænd	29,59	29,56	-0,03	2.011
Kvinder	26,38	26,53	0,15	2.574
Har børnebørn i alderen 0-5 år	27,54	27,34	-0,20	1.458
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	28,23	28,44	0,21	3.127

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. før- og efter-gruppen (variablen 'Ønsket ugentlig arbejdstid', jf. afnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Stjerner i kolonnen "forskel" angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Som det ses i Tabel 5.8 og Tabel 5.9, finder vi *ingen* tegn på ændringer fra før til efter kvalitetsundersøgelsens udgivelse – hverken når det kommer til ønsket tilbagetrækningsalder (Tabel 5.8) eller ønsket arbejdstid (Tabel 5.9) blandt undersøgelsens arbejdende seniorer. Selvom udgivelsen af kvalitetsundersøgelsen ser ud til at have rykket ved seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud samt bekymring

for egne børnebørns dagtilbud, ser det altså ikke ud til, at der med dette fulgte ændringer i det ønskede arbejdsudbud.[22]

Der kan peges på flere mulige årsager til dette fravær af effekter på seniorernes ønskede arbejdsudbud. For det første kan det tænkes, at seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud ganske enkelt ikke har de kausale effekter, vi havde forventet. Dette behøver ikke betyde, at velfærdsstatens tilbud er ligegyldige i et arbejdsudbudsperspektiv – det kan være *adgangen til tilbud,* snarere end (den oplevede) kvalitet heraf, der har betydning for, hvordan seniorerne indretter deres arbejdsliv.

For det andet kan tilliden til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud have betydning, uden at den nye information i nærværende analyse har været tilstrækkelig til at have en effekt på det ønskede arbejdsudbud. Den nye information består således af resultater fra én undersøgelse af kvaliteten i én type formelt omsorgstilbud (børnehaver), og det er uvist, hvor stor en andel af seniorerne der reelt hørte om undersøgelsen – og blandt dem, der havde, hvor meget tilliden havde ændret sig – da eftermålingen blev gennemført.

Endelig er det også muligt, at andre begivenheder end VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse kan have haft betydning for de afhængige variable og potentielt kan have trukket i modsat retning. I løbet af før-målingen (den 20. og 22. maj) behandlede og vedtog Folketinget fx lovforslaget L149, der hævede folkepensionsalderen til 70 år for personer født efter 31. december 1970, hvilket placerede seniorers arbejdsudbud og tilbagetrækning højt på mediernes dagsorden (REFS). Det kan ikke afvises, at dette har haft betydning for de observerede mønstre.

5.3.2 Survey-eksperiment

Som supplement til ovenstående før-efter-undersøgelse gennemførte vi ligeledes et survey-eksperiment, hvor respondenter ved hjælp af simpel randomisering blev fordelt mellem to eksperimentelle grupper: en kontrolgruppe og en treatment-gruppe. Survey-eksperimentet indgik i spørgeskemaet til respondentpanelerne nr. 9-10 og til respondenter i panel 1-8, der besvarede spørgeskemaet *efter* modtagelse af den påmindelse, der blev sendt til personer, der 14 dage efter første invitation endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet (jf. Kapitel Afsnit 6.2 beskrivelse af dataindsamlingen).

Eksperimentet tog (ligesom før-efter-undersøgelsen) udgangspunkt i VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse, og formålet var at teste seniorernes umiddelbare reaktioner

[22] I supplerende (ikke-rapporterede) analyser er *antal børnebørn i alderen 0-5 år* dog anvendt som moderationsvariabel, og resultaterne viser her, at effekten af rapportudgivelsen på seniorernes ønskede arbejdstid blandt kvinder (men ikke blandt mænd) *var* signifikant mere negativ, des flere 0-5-årige børnebørn de havde. Det samme var ikke tilfældet ved anvendelse af ønsket tilbagetrækningsalder som afhængig variabel.

på undersøgelsens resultater. Boks 5.1 gengiver det eksperimentelle materiale, som i spørgeskemaet til *treatment-gruppen* var indsat som introduktion til spørgsmålene om seniorernes generelle tillid til kvaliteten af dagtilbud og fritidstilbud. I spørgeskemaet til *kontrolgruppen* blev de samme spørgsmål stillet uden forudgående information om kvalitetsundersøgelsens resultater – introduktionen bestod her alene af den del af teksten i Boks 5.1, der er markeret med fed.

Boks 5.1 Treatment-gruppens introduktion til spørgsmål om tillid til kvalitet i dagtilbud og fritidstilbud

Dagtilbud som børnehaver, vuggestuer og lignende spiller ofte en afgørende rolle i børnefamiliers hverdag.

Kvaliteten af disse tilbud kom for nylig til debat, da en ny national undersøgelse fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd og EVA – Danmarks Evalueringsinstitut viste følgende:

- I ca. 1 ud af 10 børnehaver (9 %) vurderes kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø at være 'god'
- I ca. 3 ud af 10 børnehaver (28 %) vurderes kvaliteten at være 'utilstrækkelig'.
- I de resterende 63 % af børnehaverne vurderes kvaliteten at være 'tilstrækkelig', men ikke god.

Den survey-eksperimentelle metode giver en stærkere og mere ren test af, hvordan seniorerne reagerer på information om kvaliteten af velfærdsstatens tilbud end før-efter-undersøgelsen. Vi har her større kontrol over tildelingen af 'treatment', end vi havde i før-efter-undersøgelsen, hvor treatment bestod af mediedækning mv., som vi ikke kunne vide, om de enkelte respondenter havde hørt om. Derudover måles de afhængige variable i direkte forlængelse af det eksperimentelle materiale, så "konkurrerende" begivenheder ikke på samme måde som i før-efter-undersøgelsen kan påvirke resultaterne. Det betyder til gengæld også, at resultaterne afspejler seniorernes *helt umiddelbare* reaktioner, og det er uvist, om mere langsigtede reaktioner ville se anderledes ud – fx hvis seniorerne fik tid til at reflektere over og diskutere undersøgelsens resultater med familie og lignende.

Effekter på seniorernes tillid til kvalitet i velfærdsstaten samt bekymring for kvalitet i egne børnebørns dagtilbud

Som det ses i Tabel 5.10, har det eksperimentelle materiale – og altså resultaterne fra VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse – en negativ effekt på seniorernes generelle tillid til kvaliteten af velfærdsstatens tilbud i samtlige subgrupper. Til forskel fra før-efter-undersøgelsen ses her ikke en stærkere reaktion blandt bedsteforældre end blandt andre seniorer: Når alle eksponeres for kvalitetsundersøgelsens tal, reagerer bedsteforældrene altså ikke stærkere end andre. Dette kan tale for, at før-efter-undersøgelsens større effekter blandt bedsteforældre i højere grad skyldes forskel i sandsynlighed for at have hørt om kvalitetsundersøgelsen – og dermed ikke stærkere reaktioner blandt de, der *havde* hørt om tallene, da eftermålingen blev gennemført.

Tabel 5.10 Tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud i survey-eksperimentets kontrol- og treatment-grupper

	Kontrolgruppe	Treatment-gruppe	Forskel	N
Alle	0,496	0,454	-0,042***	10.251
Mænd	0,503	0,462	-0,041***	4.210
Kvinder	0,488	0,446	-0,043***	6.041
Har børnebørn i alderen 0-5 år	0,513	0,482	-0,031***	3.369
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	0,488	0,442	-0,047***	6.855

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. kontrol- og treatment-gruppen (variablen 'Tillid til velfærdsstatens omsorgstilbud', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger gør, at treatment-gruppens minus kontrolgruppens gennemsnit ikke i alle tilfælde er lig med 'Forskel'-kolonnens tal.

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Kilde: VIVE (survey-data).

Som i før-efter-undersøgelsen er faldet i tillid større, når der specifikt ses på tilliden til kvaliteten af børnehaver og lignende (se Tabel 5.11). Det skal dog igen bemærkes, at effekterne ikke er dramatiske i omfang, selvom de er statistisk signifikante og større end i før-efter-undersøgelsen. For den brede tillid svarer forskellene mellem treatment- og kontrol-gruppen til mellem 3,1 og 4,7 % af indeksets variationsbredde, mens forskellene for tilliden specifikt til børnehaver svarer til mellem 6,6 og 9,0 % af variationsbredden.

Tabel 5.11 Tillid til kvalitet i børnehaver og lignende (dagtilbud til børn i alderen 3-5 år) i survey-eksperimentets kontrol- og treatment-grupper

	Kontrolgruppe	Treatment-gruppe	Forskel	N
Alle	0,611	0,530	-0,081***	7.988
Mænd	0,608	0,532	-0,076***	3.239
Kvinder	0,614	0,528	-0,086***	4.749
Har børnebørn i alderen 0-5 år	0,635	0,569	-0,066***	2.949
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	0,599	0,509	-0,090***	5.039

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. kontrol- og treatment-gruppen (variablen ' Tillid til dagtilbud, 3-5 år', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger gør, at treatment-gruppens minus kontrolgruppens gennemsnit ikke i alle tilfælde er lig med 'Forskel'-kolonnens tal.

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Når det kommer til bekymring for kvaliteten af seniorernes egne børnebørns dagtilbud, viser Tabel 5.12 derimod *ingen* effekter af det eksperimentelle materiale. Det gælder, uanset om der ses på den samlede gruppe af bedsteforældre med 0-5-årige børnebørn eller på subgrupperne af mandlige og kvindelige bedsteforældre. Fraværet af effekter er umiddelbart overraskende set i lyset af før-efter-undersøgelsens resultater, hvor der netop sås en stigning i bekymring blandt bedsteforældrene fra før til efter udgivelsen af VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse, og set i lyset af de observerede effekter på den *generelle* tillid til velfærdsstatens tilbud i Tabel 5.10 og Tabel 5.11.

Tabel 5.12 Bekymring for kvalitet i egne børnebørns dagtilbud i survey-eksperimentets kontrol- og treatment-grupper

	Kontrolgruppe	Treatment-gruppe	Forskel	N
Alle	0,368	0,371	0,003	2.684
Mænd	0,352	0,349	-0,003	1.060
Kvinder	0,384	0,382	0,009	1.624

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. kontrol- og treatment-gruppen (variablen 'Bekymring, egne børnebørns dagtilbud', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger gør, at treatment-gruppens minus kontrolgruppens gennemsnit ikke i alle tilfælde er lig med 'Forskel'-kolonnens tal.

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data).

Forskellen mellem før-efter-undersøgelsens og survey-eksperimentets resultater kan have flere forklaringer. Det er teoretisk muligt, at andre forhold end VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse er årsag til den observerede stigning i bekymring fra før- til eftermålingen i afsnit 5.3's før-efter-undersøgelse, så det altså ikke nødvendigvis er kvalitetsundersøgelsens resultater, der afspejles.

Det er dog også muligt, at kvalitetsundersøgelsen *har* haft en effekt på seniorernes bekymring for egne børnebørns dagtilbud, men at denne effekt ikke viser sig i de helt umiddelbare reaktioner: Den første indskydelse kan være, at resultaterne ikke er informative for ens egne børnebørns konkrete dagtilbud, men en øget bekymring kan opstå, efterhånden som folk får tid til at reflektere over tallene og diskutere dem med familie, venner og bekendte.

Effekter på seniorernes arbejdsudbud

Som det fremgår af Tabel 5.13 og Tabel 5.14, ses der – på samme vis som i før-efter-undersøgelsen – *ingen* tegn på effekter af det eksperimentelle materiale på seniorernes ønskede arbejdsudbud. Det gælder, uanset om der ses på den ønskede tilbagetrækningsalder (Tabel 5.13) eller den ønskede arbejdstid (Tabel 5.14) – og uanset hvilken af tabellernes subgrupper, der ses på. [23]

At der ikke ses effekter på det ønskede arbejdsudbud, er mindre overraskende i lyset af, at det eksperimentelle materiale (jf. Tabel 5.12) ikke øgede respondenternes bekymring for kvaliteten af deres egne børnebørns dagtilbud. Det er således uvist, hvordan resultaterne ville have set ud, hvis treatment-gruppens bedsteforældre havde oplevet en stigning i bekymringen vedrørende egne børnebørns dagtilbud. Det skal dog bemærkes, at det reducerer sandsynligheden for, at resultaterne ville have set anderledes ud, at også før-efter-undersøgelsen var uden arbejdsudbudsrelaterede konsekvenser – på trods af, at der her *sås* en stigning i bekymring.

[23] I supplerende (ikke-rapporterede) analyser er 'antal børnebørn i alderen 0-5 år' dog anvendt som moderationsvariabel, og resultaterne viser her, at effekten af survey-eksperimentets treatment på seniorernes ønskede arbejdstid *var* signifikant mere negativ, des flere 0-5-årige børnebørn de havde – interaktionsvariablen 'antal børnebørn, 0-5 år X treatment' var her statistisk signifikant for den samlede gruppe af seniorer, men ikke i kønsopdelte analyser. Det samme var ikke tilfældet ved anvendelse af ønsket tilbagetrækningsalder som afhængig variabel.

Tabel 5.13 Ønsket tilbagetrækningsalder blandt arbejdende seniorer i survey-eksperimentets kontrol- og treatment-grupper

	Kontrolgruppe	Treatment-gruppe	Forskel	N
Alle	65,11	65,09	-0,02	7.247
Mænd	65,64	65,61	-0,03	3.282
Kvinder	64,49	64,52	0,03	3.965
Har børnebørn i alderen 0-5 år	65,10	64,04	-0,17	2.373
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	65,12	65,16	0,04	4.874

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. kontrol- og treatment-gruppen (variablen 'Ønsket tilbagetrækningsalder', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger gør, at efter-gruppens minus før-gruppens gennemsnit ikke i alle tilfælde er lig med 'Forskel'-kolonnens tal.

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Kilde: VIVE (survey-data).

Tabel 5.14 Ønsket arbejdstid (timer pr. uge) blandt arbejdende seniorer i survey-eksperimentets kontrol- og treatment-grupper

	Kontrolgruppe	Treatment-gruppe	Forskel	N
Alle	28,17	28,47	0,30	7.164
Mænd	29,53	29,98	0,44	3.238
Kvinder	26,56	26,79	0,23	3.926
Har børnebørn i alderen 0-5 år	27,81	27,42	-0,39	2.356
Har ikke børnebørn i alderen 0-5 år	28,32	28,93	0,61	4.808

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter i hhv. kontrol- og treatment-gruppen (variablen 'Ønsket ugentlig arbejdstid', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Afrundinger gør, at efter-gruppens minus før-gruppens gennemsnit ikke i alle tilfælde er lig med 'Forskel'-kolonnens tal.

Note: Stjerner i kolonnen 'Forskel' angiver statistisk signifikans ved OLS-regression. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Kilde: VIVE (survey-data).

5.4 Opsamling

I dette kapitel har vi undersøgt, om seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud har betydning for, hvordan de indretter deres arbejdsliv i lyset af intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser. I afsnit 5.2 har vi således gennemført moderationsanalyser, hvor tillid interageres med tilstedeværelsen af hhv. børnebørn, helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande samt støttebehov hos nulevende (sviger)forældre. I afsnit 5.3 har vi endvidere gennemført en før-efter-undersøgelse og et survey-eksperiment med udgangspunkt i udgivelsen af VIVEs og EVAs kvalitetsundersøgelse af danske børnehaver.

Kapitlets moderationsanalyser giver enkelte indikationer på, at seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud kan have betydning for sammenhængene mellem intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud. Det overordnede mønster er dog ikke entydigt, og analyserne giver ikke grundlag for at konkludere, at højere tillid generelt bidrager til at fastholde seniorernes arbejdsudbud, når der opstår omsorgsbehov i familien.

Kapitlets før-efter-undersøgelse og survey-eksperiment viser, at information om begrænset kvalitet i danske børnehaver kan mindske seniorernes tillid til kvaliteten af velfærdsstatens formelle omsorgstilbud. Faldet er størst, når der specifikt ses på tilliden til børnehaver, men er i begge undersøgelser begrænset i omfang. Før-efter-undersøgelsen viser desuden en øget bekymring for kvaliteten af seniorernes egne børnebørns dagtilbud, mens en tilsvarende effekt ikke ses i survey-eksperimentet. I ingen af de to undersøgelser finder vi imidlertid tegn på ændringer i de arbejdende seniorers ønskede tilbagetrækningsalder eller ønskede ugentlige arbejdstid.

Resultaterne understøtter dermed ikke, at et (begrænset) fald i tilliden som følge af ny information om kvaliteten i børnehaver umiddelbart fører til ændringer i seniorernes ønskede arbejdsudbud. Dette udelukker dog ikke, at tilliden til de formelle omsorgstilbud kan have betydning over længere tid eller ved større ændringer i tilliden. Det udelukker heller ikke, at selve adgangen til velfungerende tilbud kan spille en rolle for seniorernes muligheder for at kombinere arbejdsliv og uformelle omsorgsforpligtelser.

Dokumentation

6 Metode

I dette kapitel beskriver vi, hvordan undersøgelsen til denne rapport er designet og gennemført. I afsnit 6.1 beskriver vi således spørgeskemaet, der udgør den primære kilde til data i undersøgelsen. Dette følges af afsnit 6.2, hvor vi beskriver, hvordan stikprøven til undersøgelsen er udtrukket, og hvordan data er indsamlet blandt de udtrukne respondenter, inden vi i afsnit 6.3 beskriver koblingen af de indsamlede spørgeskemadata med registerdata fra Danmarks Statistik. Endelig beskriver vi i afsnit 6.3 den databearbejdning, der er gennemført som grundlag rapportens analyser.

6.1 Undersøgelsens spørgeskema

Undersøgelsen har primært haft til formål at belyse a) omfanget af uformelle omsorgsforpligtelser blandt seniorer i Danmark, b) hvordan omsorgsforpligtelser hænger sammen med seniorernes arbejdsudbud, og c) hvordan sammenhænge mellem omsorgsforpligtelser og arbejdsudbud varierer afhængigt af hhv. arbejdspladsforhold og tillid til kvalitet i velfærdsstaten. Spørgeskemaet var således delt op i et antal tematiske blokke med spørgsmål herom. Respondenternes svar på de enkelte spørgsmål havde løbende betydning for, hvilke spørgsmål de efterfølgende blev stillet. Nogle spørgsmål var fx kun relevante at stille under bestemte betingelser – spørgsmål om faktisk arbejdstid blev fx kun stillet til respondenter, der havde oplyst, at de var i arbejde.

Spørgeskemaets tematiske blokke er beskrevet herunder, og ordlyden af det fulde spørgeskema kan endvidere ses i et selvstændigt online spørgeskemabilag udgivet på VIVEs hjemmeside sammen med denne rapport.

Blok 1: Arbejdsudbud og arbejdsliv

Spørgeskemaets første blok af spørgsmål (til og med Q31 i online spørgeskemabilag) handlede om seniorernes *arbejdsudbud og arbejdsliv,* idet alle respondenter blev bedt om at oplyse deres primære beskæftigelse og – hvis ikke de som primær beskæftigelse var i arbejde – om de havde et betalt arbejde, selvom det ikke var deres primære beskæftigelse. Respondenter i arbejde blev herefter stillet en række opfølgende spørgsmål herom (herunder om aftalt og faktisk arbejdstid og om fleksibilitet og ledelsesmæssig/kollegial støtte og opbakning i arbejdet). Respondenter, der ikke var i arbejde, blev omvendt stillet en række spørgsmål om deres seneste arbejde.

Blok 2: Trivsel og helbred

Efter blokken med spørgsmål om respondenternes arbejdsudbud og arbejdsliv fulgte tre spørgsmål (Q32-34 i online spørgeskemabilaget) om respondenternes livstilfredshed, helbred og økonomiske tryghed. Spørgsmålene blev her stillet til alle respondenter og var altså ikke betinget af svar på tidligere spørgsmål.

Blok 3: Egen husstand

I spørgeskemaets tredje blok af spørgsmål (Q35-48 i online spørgeskemabilaget) blev respondenterne spurgt ind til forskellige forhold med relation til deres egen husstand. Spørgsmålene omhandlede bl.a. husstandssammensætning, tidsforbrug på forskellige former for opgaver i hjemmet, tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov hos andre i husstanden og lignende. Svarene på de enkelte spørgsmål havde igen betydning for, hvilke spørgsmål respondenterne efterfølgende blev stillet. Nogle spørgsmål var fx kun relevante for respondenter, der oplyste, at de bor sammen med en eller flere andre.

Bemærk, at en menneskelig fejl i opsætningen af spørgeskemaet (se noter til Q34 i online spørgeskemabilaget) medførte, at respondenter med et "fremragende" selvrapporteret helbred blev ledt uden om blok 3's spørgsmål. Spørgsmålene indgår derfor ikke i analyserne til nærværende rapport, men er i stedet (når muligt og relevant) erstattet af registerdata (fx vedrørende husstandssammensætning, partners helbred og lignende). Fejlen i opsætningen havde ikke betydning for spørgeskemaets øvrige spørgsmål.

Blok 4: Sociale kontaktmønstre

Den fjerde blok bestod af spørgsmål (Q49-51 i online spørgeskemabilaget), hvor respondenterne blev spurgt ind til deres sociale kontaktmønstre. Respondenterne blev således spurgt ind til, hvor ofte de er i fysisk eller digital kontakt med forskellige former for familiemedlemmer, venner og bekendte, som de ikke deler husstand med. Forskellige variationer af blokkens spørgsmål blev stillet afhængigt af, om respondenter tidligere (i blok 3) havde oplyst, at de boede med en partner.

Blok 5: Partners husstand

Hvis respondenter i blok 4 havde indikeret, at de har en partner, som de ikke bor sammen med – dvs. havde oplyst, at de oftere end aldrig er i kontakt med en partner, der bor uden for deres husstand – fik de i blok 5 stillet en række opfølgende spørgsmål om forhold med relation til partnerens husstand (Q52-62 i online spørgeskemabilaget). Spørgsmålene omhandlede bl.a. husstandssammensætning, respondentens involvering i/tidsforbrug på at hjælpe til i husstanden, tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov hos partneren og/eller andre i husstanden og lignende.

Spørgsmålene i blok 5 skulle efter planen have indgået i rapportens analyser sammen med spørgsmålene i blok 3. Den ovenfor beskrevne opsætningsfejl i forbindelse med blok 3 og deraf følgende eksklusion af spørgsmål betyder således, at heller ikke blok 5's spørgsmål er anvendt i nærværende rapports analyser.

Blok 6: Udeboende børns husstande

I spørgeskemaets sjette blok (Q63-80 i online spørgeskemabilaget) blev respondenterne først spurgt, om de har voksne børn eller bonusbørn, som de ikke deler husstand med (i rapporten blot omtalt som "udeboende børn"). Til respondenter, der svarede ja til dette, fulgte efterfølgende en række opfølgende spørgsmål, fx om tilstedeværelsen af børnebørn i forskellige aldersgrupper, om tilstedeværelsen af helbredsrelaterede støttebehov og om respondenternes involvering i og tidsforbrug på hjælp i de udeboende (bonus)børns husstande.

Blok 7: Nulevende forældres og svigerforældres husstande

Efter spørgsmålene om de udeboende børns husstande fulgte blok 7 (Q81-103 i online spørgeskemabilaget), hvor respondenterne blev spurgt ind til tilstedeværelsen af nulevende forældre og – hvis de tidligere i spørgeskemaet havde oplyst, at de har en partner – svigerforældre. Respondenter, der svarede, at de *har* nulevende (sviger)forældre, blev efterfølgende stillet en række opfølgende spørgsmål, fx om tilstedeværelsen af støttebehov og om respondenternes involvering i og tidsforbrug på at hjælpe til i deres (sviger)forældres husstande.

Blok 8: Tillid til kvalitet i velfærdsstaten

Spørgeskemaets ottende og næstsidste blok bestod af en række spørgsmål (Q104-108 i online spørgeskemabilaget) om respondenternes tillid til kvaliteten af de formelle omsorgstilbud, som den danske velfærdsstat stiller til rådighed. Respondenterne blev således bedt om at besvare en række spørgsmål om, i hvor høj grad de har tillid til, at velfærdsstaten stiller velfungerende tilbud til rådighed, når det kommer til børnepasning (fx vuggestuer, børnehaver og fritidstilbud til skolebørn) og ældrepleje (fx hjemmepleje og plejehjem). Respondenter, der tidligere havde oplyst, at de har børnebørn i alderen 0-5 år, blev endvidere spurgt ind til, i hvor høj grad de er bekymrede for kvaliteten i egne børnebørns dagtilbud.

Blok 9: Ønsker og forventninger til fremtiden

Endelig indeholdt spørgeskemaet også en blok af spørgsmål (Q109-117 i online spørgeskemabilaget) om respondenternes fremtidsønsker og -forventninger, når det kommer til arbejde. Respondenter, der tidligere i spørgeskemaet havde angivet, at de er i arbejde, blev fx spurgt ind til deres ønskede arbejdstid samt til deres

ønskede og forventede tilbagetrækningsalder. Respondenter, der ikke var i arbejde, blev omvendt spurgt ind til, om de ønsker at komme tilbage i arbejde, hvor mange timer de i så fald gerne ville arbejde om ugen, og hvad forskellige forhold ville have af betydning for deres vilje til at komme tilbage i arbejde.

6.2 Dataindsamling og repræsentativitet af indsamlede data

Det har i undersøgelsen været væsentligt at sikre, at resultaterne var så repræsentative som muligt i forhold til den baggrundspopulation af seniorer, som undersøgelsen vedrører. Spørgeskemaundersøgelsens respondenter blev derfor rekrutteret blandt en tilfældig stikprøve af baggrundspopulations medlemmer. Stikprøven bestod af i alt 100.000 personer, der af Danmarks Statistik blev tilfældigt udtrukket blandt baggrundspopulationen af alle, der pr. 1. maj 2025 a) var mellem 55 og 69 år gamle, b) havde bopæl i Danmark og c) havde dansk CPR-nummer (N = 1.132.641).

Stikprøven blev udtrukket den 30. april 2025, hvorefter VIVE modtog navne og CPR-numre med henblik på udsendelse af invitationer og kobling med registerdata. Invitationsbreve med personlige links til undersøgelsen blev herefter fremsendt som Digital Post fra VIVE til de 100.000 stikprøvemedlemmer ved hjælp af spørgeskemaværktøjet Defgo.

Undersøgelsen blev i invitationsbrevet præsenteret under overskriften *"VIVE-undersøgelse om hverdagsliv og familierelationer i Danmark"*, og det blev oplyst, at undersøgelsen havde *"… til formål at kortlægge, hvordan 55-70-årige i Danmark fordeler deres tid mellem forskellige aktiviteter – herunder lønnet arbejde, opgaver i hjemmet samt støtte og hjælp til andre i dagligdagen."* [24]

En forventet svartid på ca. 15 minutter blev ligeledes oplyst, ligesom det fremgik, at spørgeskemaet ville indeholde *"… spørgsmål om dit arbejdsliv, dit familieliv og hvorvidt du eller andre omkring dig har brug for støtte og hjælp til at klare dagligdagen. Spørgeskemaet indeholder også spørgsmål om dine ønsker og drømme for fremtiden"*.

Invitationsbrevet var underskrevet af projektteamets daværende medlemmer (Julian Christensen, Mette Verner og Nicoline Bach), og under hele dataindsamlingen var det muligt at kontakte projektteamet og VIVEs DPO med kontaktoplysninger oplyst i invitationsbrevet.

[24] Idet der var tale om en tilfældig stikprøve af alle, der pr. 1. maj var mellem 55 og 69 år gamle, var der således enkelte, der nåede at fylde 70 inden dataindsamlingens igangsættelse.

Dataindsamlingen fandt sted fra den 19. maj til og med den 30. juni 2025. Der blev i denne periode sendt op til to henvendelser (en invitation og en påmindelse) via Digital Post til de 100.000 stikprøvemedlemmer.[25] Dataindsamlingen blev, som beskrevet i Kapitel 5, planlagt med henblik på at muliggøre en undersøgelse af effekter af udgivelsen af VIVEs og EVAs nationale dagtilbudskvalitetsundersøgelse den 23. maj. Stikprøvemedlemmerne blev således inddelt i 10 udsendelsespaneler, der hver bestod af 10.000 medlemmer, og som blev inviteret på forskellige datoer i tiden op til og efter den 23. maj. Simpel randomisering blev her anvendt, så det for hver af de 100.000 stikprøvemedlemmer var tilfældigt, hvilket af de 10 paneler de kom i. Tabel 6.1 viser datoerne for udsendelsen af invitationer og påmindelser.

Tabel 6.1 Oversigt over dataindsamlingen

Panel	Første invitation	Påmindelse
Panel 1	Mandag d. 19. maj 2025	Mandag d. 2. juni 2025
Panel 2	Tirsdag d. 20. maj 2025	Tirsdag d. 3. juni 2025
Panel 3	Onsdag d. 21. maj 2025	Onsdag d. 4. juni 2025
Panel 4	Torsdag d. 22. maj 2025	Torsdag d. 5. juni 2025
Panel 5	Mandag d. 26. maj 2025	Mandag d. 9. juni 2025
Panel 6	Tirsdag d. 27. maj 2025	Tirsdag d. 10. juni 2025
Panel 7	Onsdag d. 28. maj 2025	Onsdag d. 11. juni 2025
Panel 8	Torsdag d. 29. maj 2025	Torsdag d. 12. juni 2025
Panel 9	Fredag d. 30. maj 2025	Fredag d. 13. juni 2025
Panel 10	Lørdag d. 31. maj 2025	Lørdag d. 14. juni 2025

Kilde: VIVE.

Ved dataindsamlingens afslutning havde i alt 28.825 respondenter (svarende til 28,8 % af de inviterede) besvaret hele eller dele af spørgeskemaet. 3.707 respondenter havde imidlertid kun besvaret dele af spørgeskemaet og indgår derfor ikke i undersøgelsens analyser – vægte blev således, som beskrevet i afsnit 6.4.1, kun beregnet for respondenter, der havde afgivet fulde besvarelser af spørgeskemaet. Det samme gælder for 52 respondenter, der er ekskluderet på baggrund af ekstreme værdier i spørgsmål om tidsforbrug på betalt arbejde og opgaver i diverse husstande – det blev her besluttet at se bort fra respondenter, der på tværs af spørgeskemaets forskellige tidsforbrugsspørgsmål havde oplyst et samlet ugentligt tidsforbrug på mere end 133 timer. Undersøgelsens *analytiske stikprøve* udgøres således af 25.066

[25] Påmindelser blev ikke sendt til personer, der havde besvaret spørgeskemaet, og til personer, der ved henvendelse til projektteamet havde frabedt sig yderligere henvendelser om undersøgelsen.

respondenter. Det er uvist, hvor mange af de ubesvarede spørgeskemaer, der skyldes aktive fravalg, og hvor mange der skyldes forhold som forglemmelse, sprogbarrierer, ulæste eller ikke modtagne invitationer og påmindelser (fx grundet fritagelse fra Digital Post), død mellem gennemførelse af CPR-udtrækket og dataindsamlingens gennemførelse m.v.

Tabel 6.2 viser den demografiske og socioøkonomiske sammensætning af hhv. baggrundspopulationen og undersøgelsens analytiske stikprøve. Som det ses i tabellen, er den analytiske stikprøve (til trods for den tilfældighedsbaserede udsendelse af spørgeskemainvitationer) ikke fuldt ud repræsentativ for baggrundspopulationen, idet nogle grupper er overrepræsenterede – det gælder fx kvinder, ældre aldersgrupper, personer med dansk etnisk oprindelse og personer med videregående uddannelser – mens andre er underrepræsenteret. Sådanne repræsentativitetsudfordringer kan have forskellige årsager (fx forskelle i motivation for samt ressourcer til at deltage i undersøgelser) og er velkendte fra andre undersøgelser, hvor lignende dataindsamlingsmetoder har været anvendt (se fx Madsen et al., 2025, s. 105-106). Forskellene mellem baggrundspopulationen og den analytiske stikprøve håndteres i undersøgelsen ved hjælp af vægtning af dataene, så underrepræsenterede grupper gives større vægt, mens overrepræsenterede grupper gives mindre vægt i resultaterne (for yderligere detaljer herom, se afsnit 6.3.1). Effekten af denne vægtning kan ses i Tabel 6.2's tredje kolonne, hvor de vægtede andele fordeler sig tæt på identisk med baggrundspopulationens sammensætning.

Tabel 6.2 Repræsentativitet på baggrund af personlige baggrundskarakteristika

	Baggrundspopulation	Analytisk stikprøve (uvægtet)	Analytisk stikprøve (vægtet)
Køn			
- Kvinde	50,3 %	57,7 %	50,4 %
- Mand	49,7 %	42,3 %	49,6 %
Alder pr. 1. maj 2025			
- 55-59 år	36,1 %	31,3 %	36,1 %
- 60-64 år	34,3 %	34,9 %	34,3 %
- 65-69 år	29,7 %	33,7 %	29,6 %
Dansk oprindelse	88,8 %	95,3 %	89,0 %
Højeste gennemførte uddannelse			
- Grundskole	20,4 %	11,5 %	20,4 %
- Gymnasial	5,3 %	5,7 %	5,2 %

	Baggrundspopulation	Analytisk stikprøve (uvægtet)	Analytisk stikprøve (vægtet)
- Erhvervsfaglig	40,6 %	36,9 %	39,8 %
- Kort/mellemlang videregående (inkl. BA)	24,2 %	32,5 %	23,8 %
- Lang videregående	9,5 %	13,4 %	9,4 %
Region			
- Nordjylland	10,5 %	9,8 %	10,0 %
- Midtjylland	22,3 %	22,9 %	22,6 %
- Syddanmark	22,2 %	22,3 %	22,6 %
- Hovedstaden	28,9 %	28,8 %	28,2 %
- Sjælland	16,1 %	16,2 %	16,7 %
N	1.132.641	25.066	25.066

Kilde: Registerdata: Befolkningen (BEF) samt Uddannelser (BUE).

6.3 Databearbejdning

6.3.1 Kodning af spørgeskemadata

Spørgeskemaet udgør som sagt den primære kilde til data i undersøgelsen, og i rapportens analyser indgår således en lang række forskellige spørgeskemabaserede variable. Tabel 6.3 giver et overblik over, hvordan disse spørgeskemabaserede variable er kodet med udgangspunkt i spørgeskemaets spørgsmål. Tabellens Q-numre refererer til spørgsmålsnumre i det selvstændige spørgeskemabilag, der er udgivet på VIVEs hjemmeside sammen med nærværende rapport, og hvor ordlyden af hvert spørgsmål er inkluderet.

Tabel 6.3 Oversigt over spørgeskemabaserede variable

Variabel	Beskrivelse
Hyppighed, børns husstande	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q66 (respondenter med et eller flere børnebørn) og Q67 (respondenter med udeboende børn, men ikke børnebørn) om hyppigheden, hvormed de bruger tid på at hjælpe til i udeboende børns husstande. Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' og 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Tidsforbrug, børns husstande	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgsmål om, hvor meget tid de normalvis bruger på at hjælpe til i udeboende børns husstande. Variablen er kodet som Q68+Q69 (respondenter med et eller flere børnebørn, og som ugentligt eller oftere hjælper til i børns husstande), Q70+Q71 (respondenter, der har et eller flere børnebørn, og som sjældnere end ugentligt men oftere end aldrig hjælper til i børns husstande), Q72 (respondenter, der har udeboende børn men ikke børnebørn, og som ugentligt eller oftere hjælper til i børns husstande) eller Q73 (respondenter, der har udeboende børn men ikke børnebørn, og som sjældnere end ugentligt men oftere end aldrig hjælper til i børns husstande). Respondenterne kunne enten oplyse et ugentligt eller månedligt tidsforbrug, og variablen er efterfølgende kodet, så den måler tidsforbruget i antal timer pr. uge (for respondenter, der oplyste et månedligt tidsforbrug, blev dette divideret med 4,33 svarende til det gennemsnitlige antal uger pr. måned).
Hyppighed, huslige opgaver	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q83_1 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre), Q84_1 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke forældre) og Q85_1 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre) om, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe til med huslige opgaver (fx indkøb, madlavning, rengøring) i nulevende forældres og/eller svigerforældres husstande. Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' og 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Hyppighed, praktiske opgaver	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q83_2 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre), Q84_2 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke forældre) og Q85_2 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre) om, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe til med andre praktiske opgaver i hjemmet (fx havearbejde, vedligeholdelse, reparationer) i nulevende forældres og/eller svigerforældres husstande. Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' og 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Hyppighed, transport	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q83_3 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre), Q84_3 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke forældre) og Q85_3 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre) om, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe nulevende forældre og/eller svigerforældre med transport (fx kørsel til diverse aktiviteter). Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' og 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Hyppighed, kontakt til det offentlige	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q83_4 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre), Q84_4 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke forældre) og Q85_4 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre) om, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe nulevende forældre og/eller svigerforældre med kontakt og koordinering med det offentlige (fx kommunale myndigheder og sundhedsvæsen). Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' og 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Variabel	Beskrivelse
Hyppighed, økonomi	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q83_5 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre), Q84_5 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke forældre) og Q85_5 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre) om, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe nulevende forældre og/eller svigerforældre med håndtering af økonomi (fx hjælp med netbank, betaling af regninger, styring af privatøkonomien). Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Hyppighed, personlig pleje	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q83_6 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre), Q84_6 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke forældre) og Q85_6 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre) om, hvor ofte de bruger tid på at hjælpe nulevende forældre og/eller svigerforældre med personlig pleje (fx hjælp med bad og toiletbesøg, af- og påklædning, spise og drikke). Mulige svar var 1: 'nej, aldrig', 2: 'ja, en gang om måneden eller sjældnere', 3: 'ja, et par gange om måneden', 4: 'ja, en gang om ugen eller oftere' og 5: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Ugentligt tidsforbrug, (sviger)forældres husstande	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgsmål om, hvor meget tid de normalvis bruger på at hjælpe til i nulevende forældres og/eller svigerforældres husstande. Det vil sige Q86 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre, og som ugentligt eller oftere hjælper til i forældres husstande) Q87 (respondenter, der har nulevende forældre, men ikke svigerforældre, og som sjældnere end ugentligt, men oftere end aldrig, hjælper til i forældres husstande), Q88 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke egne forældre, og som ugentligt eller oftere hjælper til i svigerforældres husstande), Q89 (respondenter, der har nulevende svigerforældre, men ikke egne forældre, og som sjældnere end ugentligt, men oftere end aldrig, hjælper til i svigerforældres husstande), Q90 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre, og som ugentligt eller oftere hjælper til i forældres/svigerforældres husstande) og Q91 (respondenter, der både har nulevende forældre og svigerforældre, og som sjældnere end ugentligt, men oftere end aldrig, hjælper til i forældres/svigerforældres husstande). Respondenterne kunne enten oplyse et ugentligt eller månedligt tidsforbrug, og variablen er efterfølgende kodet, så den måler tidsforbruget i antal timer pr. uge (for respondenter, der oplyste et månedligt tidsforbrug, blev dette divideret med 4,33 svarende til det gennemsnitlige antal uger pr. måned).
Primær beskæftigelse	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q2 om primær beskæftigelse. Mulige svar var: 1: 'i arbejde', 2: 'på orlov eller langtidssygemeldt', 3: 'ledig ', 4: 'på efterløn', 5: 'på førtidspension', 6: 'på seniorpension eller seniorførtidspension', 7: 'på tidlig pension ("Arne-pension")', 8: 'på folkepension eller anden pension', 9: 'ved ikke/ønsker ikke at svare' og 10: 'andet (uddyb gerne)'.
Har arbejde	Dette er en dummyvariabel, kodet som 1, hvis respondenter oplyser, at de har et arbejde, og 0, hvis de oplyser, at de ikke har det. Dette kan enten være oplyst gennem lukkede svar på Q2, Q3 eller Q5 eller gennem åbne svar ud for Q2-kategorien 'andet'.
Faktisk ugentlig arbejdstid	Denne variabel indeholder respondenternes svar på, hvor mange timer de normalvis bruger på betalt arbejde om ugen. Variablen er kodet som Q10 (lønmodtagere, der ikke har mere end ét betalt arbejde), Q16+Q17 (lønmodtagere, der har mere end ét betalt arbejde), Q23 (selvstændigt erhvervsdrivende) eller timetal oplyst i åbne tekstsvar ud for Q2-kategorien 'andet' (respondenter, der ikke gav oplysninger gennem de lukkede spørgsmål, men som i åbne tekstsvar oplyste deres arbejdstid).
Ønsket ugentlig arbejdstid	Denne variabel måler respondenternes ønskede arbejdstid (timer pr. uge) baseret på Q109 (respondenter, der har et arbejde), Q113 eller Q116 (respondenter, der ikke har et arbejde, men i højere grad end slet ikke er villig til at arbejde).

Variabel	Beskrivelse
Ønsket tilbagetrækningsalder	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q110 om, ved hvilken alder de ville ønske at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, hvis de frit kunne vælge (spørgsmål stillet til respondenter, der har et arbejde).
Forventet tilbagetrækningsalder	Denne variabel indeholder respondenternes svar på Q111 om, ved hvilken alder de forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet (spørgsmål stillet til respondenter, der har et arbejde).
Helbredsrelaterede støttebehov i udeboende børns husstande	Dette er en dummyvariabel, kodet som 1, hvis respondenter i spørgeskemaet svarer ja til, at der i børns husstande er en eller flere, der af helbredsrelaterede årsager har brug for støtte eller hjælp til at klare dagligdagen, og 0, hvis respondenter svarer nej til dette. Variablen er baseret på Q75 (respondenter, der har udeboende børn, men ikke børnebørn) og Q76 (respondenter, der har børnebørn).
Støttebehov, mor	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgsmål om, i hvilken grad deres mor er afhængig af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (jf. Q92 og Q94). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Støttebehov, far	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgsmål om, i hvilken grad deres far er afhængig af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (jf. Q92 og Q96). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Støttebehov, svigermor	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgsmål om, i hvilken grad deres svigermor er afhængig af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (jf. Q98 og Q100). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Støttebehov, svigerfar	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgsmål om, i hvilken grad deres svigerfar er afhængig af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (jf. Q98 og Q102). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Støttebehov, (sviger)forældre	Dette er en dummyvariabel, kodet som 1, hvis respondenter i spørgeskemaet svarer ja til, at en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre i højere grad end 'slet ikke' (dvs. i lav grad, i nogen grad, i høj grad eller i meget høj grad) er afhængig af støtte eller hjælp til at klare dagligdagen (jf. Q92, Q94, Q96, Q98, Q100 og Q102).
Fleksibilitet	Dette er et sumindeks til måling af graden af fleksibilitet i respondenters arbejde (baseret på spørgsmålene Q11 og Q18). Indekset er kodet fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere grad af fleksibilitet.
Fleksibilitet, hjemmearbejde	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 11_1 om, i hvor høj grad de har mulighed for at arbejde hjemmefra, fx et par dage om ugen. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Fleksibilitet, døgnet	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 11_2 om, i hvor høj grad de har mulighed for selv at vælge, hvornår på døgnet de lægger deres arbejdstimer. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Fleksibilitet, dage	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 11_4 om, i hvor høj grad de har mulighed for at bytte rundt på arbejds- og fridage i løbet af ugen. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Fleksibilitet, uger	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 11_3 om, i hvor høj grad de har mulighed for at arbejde mere i nogle uger og mindre i andre. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Variabel	Beskrivelse
Støtte og opbakning fra leder	Dette er et sumindeks til måling af respondenternes oplevelse af ledelsesmæssig støtte og opbakning på arbejdspladsen (baseret på spørgsmål Q12_3, Q12_4, Q12_5, Q19_3, Q19_4 og Q19_5). Indekset er kodet fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere grad af oplevet støtte og opbakning.
Leder, gensidig respekt og anerkendelse	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 12_3 om, i hvor høj grad de oplever, at deres forhold til deres nærmeste leder er præget af gensidig respekt og anerkendelse. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Leder, tale om problemer	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 12_4 om, i hvor høj grad de oplever, at de kan tale med deres nærmeste leder om det, hvis de oplever problemer i arbejdet. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Leder, hjælp ved private forpligtelser	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 12_5 om, i hvor høj grad de oplever, at de kan få hjælp af deres nærmeste leder til at tilrettelægge arbejdet anderledes, hvis de har brug for det af hensyn til private forpligtelser. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Støtte og opbakning fra kollegaer	Dette er et sumindeks til måling af respondenternes oplevelse af støtte og opbakning mellem kollegaer på arbejdspladsen (baseret på spørgsmål Q12_1, Q12_2, Q19_1 og Q19_2). Indekset er kodet fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere grad af oplevet støtte og opbakning.
Kollegaer, opmærksomme	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 12_1 om, i hvor høj grad de oplever, at de og deres kollegaer er opmærksomme på hinandens trivsel. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Kollegaer, hjælp	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets 12_2 om, i hvor høj grad de oplever, at de kan få hjælp af deres kollegaer, hvis du har for meget at lave. Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Tillid til velfærdsstatens omsorgstilbud	Dette er et sumindeks til måling af respondenternes tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud (baseret på spørgsmålene under Q105, Q106 og Q108). Indekset er kodet fra 0-1, hvor højere værdier er lig med højere tillid.
Tillid, dagtilbud, 0-3 år	Denne variabel måler respondenternes tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende dagtilbud til småbørn i alderen 0-3 år (Q105_1 og Q106_1). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad', 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare' og 7: 'ikke relevant'.
Tillid, dagtilbud, 3-5 år	Denne variabel måler respondenternes tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende dagtilbud til børn i alderen 3-5 år (Q105_2 og Q106_2). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad', 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare' og 7: 'ikke relevant'.
Tillid, fritidstilbud	Denne variabel måler respondenternes tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende fritidstilbud til børn i skolealderen (Q105_3 og Q106_3). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad', 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare' og 7: 'ikke relevant'.
Bekymring, egne børnebørns dagtilbud	Denne variabel indeholder respondenternes svar på spørgeskemaets Q107 om graden, hvormed de er bekymret for kvaliteten i egne børnebørns dagtilbud. Svarene er kodet, så variablen går fra 0-1, hvor 0 svarer til 'slet ikke', og 1 svarer til 'i meget høj grad' ('ved ikke/ønsker ikke at svare/ikke relevant' er kodet som missing).

Variabel	Beskrivelse
Tillid, praktisk hjælp	Denne variabel måler respondenternes tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende tilbud og ydelser for dem, der har behov, når det kommer til praktisk hjælp til ældre i eget hjem (Q108_1). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Tillid, personlig pleje	Denne variabel måler respondenternes tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende tilbud og ydelser for dem, der har behov, når det kommer til personlig pleje til ældre i eget hjem (Q108_2). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.
Tillid, plejehjem	Denne variabel måler respondenternes tillid til, at den danske velfærdsstat generelt sikrer adgang til velfungerende tilbud og ydelser for dem, der har behov, når det kommer til pleje og omsorg til ældre, der er for syge eller svækkede til at bo i eget hjem (Q108_3). Mulige svar var: 1: 'slet ikke', 2: 'i lav grad', 3: 'i nogen grad', 4: 'i høj grad', 5: 'i meget høj grad' og 6: 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Anm.: Q-numre henviser til spørgsmålsnumre i online spørgeskemabilaget (Christensen et al., 2026).

Kilde: VIVE.

6.3.2 Registerdata

Data fra spørgeskemaundersøgelsen er suppleret med registerdata fra Danmarks Statistiks administrative registre. Registerdataene er anvendt i vores analyser som forklarende variable og kontrolvariable. Af Tabel 6.4 fremgår en oversigt over de anvendte registerdatavariable, en beskrivelse af variablene, hvornår de er trukket, og hvilke registre de strammer fra.

Tabel 6.4 Oversigt over registerbaserede variable

Variabel	Beskrivelse	Periode	Register
Køn	Mand Kvinde	2024	Befolkningen (BEF)
Alder	Beregnet alder i maj 2025	2024	Befolkningen (BEF)
Herkomst	Personer med dansk oprindelse Indvandrer Efterkommer	2024	Befolkningen (BEF)
Civilstand	Enke/Enkemand & længstlevende af 2 partnere Gift (+separeret) & Registreret partner Skilt & ophævet partnerskab Ugift med partner Ugift uden partner	2024	Befolkningen (BEF)
Top 5-kommune	Antager værdien 1, hvis bosat i Aarhus, Odense, Aalborg, Esbjerg eller Københavns Kommune	2024	Befolkningen (BEF)

Variabel	Beskrivelse	Periode	Register
Uddannelsesniveau	Grundskole Gymnasiale uddannelser Erhvervsfaglige uddannelser Korte videregående uddannelser Mellemlange videregående uddannelser Bacheloruddannelser Lange videregående uddannelser Ph.d. og forskeruddannelser Ukendt uddannelsesniveau	2024	Uddannelser (BUE)
Antal børnebørn i alderskategorier	0-5 år 6-10 år 11 år +	2024	Befolkningen (BEF)
Fuldtidsbeskæftigelse	Antager værdien 1, hvis personens beskæftigelsesgrad er 1 eller større	2024	Detaljeret lønmodtagerdata fra e-Indkomst (BFL
Sektor	Offentlig Privat Ukendt	2024	Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM)
Branche (DB07)	B: Råstofindvinding C: Fremstillingsaktiviteter D: El-, gas- og fjernvarmeforsyning E: Vandforsyning; kloakvæsen, affaldshåndtering og rensning af jord og grundvand F: Bygge- og anlægsaktiviteter G: Engroshandel og detailhandel H: Transport og godshåndtering I: Overnatningsaktiviteter og restaurationsaktiviteter J: Udgiveraktiviteter, radio- og TV-aktiviteter samt produktion og distribution af medieindhold K: Telekommunikation, computerprogrammering, IT-konsulentaktiviteter, IT-infrastruktur og andre informationsaktiviteter L: Finansierings- og forsikringsaktiviteter M: Aktiviteter i forbindelse med fast ejendom N: Liberale, videnskabelige og tekniske aktiviteter O: Administrations- og støtteaktiviteter P: Offentlig forvaltning og forsvar; lovpligtig socialsikring Q: Undervisning R: Aktiviteter inden for sundheds- og socialvæsen S: Kultur, sport og fritidsaktiviteter T: Andre serviceydelser U: Aktiviteter i husholdninger med ansat medhjælp og husholdningers produktion af	2024	Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM)

Variabel	Beskrivelse	Periode	Register
	udifferentierede varer og tjenesteydelser til eget brug V: Eksterritoriale organisationers og organers aktiviteter		
Arbejdsløs eller kontanthjælpsmodtager	Antager værdien 1, hvis personen har været arbejdsløs mindst halvdelen af året eller er kontakthjælpsmodtager	2024	Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM)
Antal års erhvervserfaring	Summen af antal år, personen indgår som værende i arbejde eller selvstændig siden 1980.	1980-2024	Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM)
Antal års erhvervserfaring ukendt	Antager værdien 1, hvis antal års erhvervserfaring er ukendt	1980-2024	Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM)
Disponibel indkomst	Personlig disponibel indkomst	2024	Indkomst (IND)
Disponibel indkomst – Husstand	Personlig og parters disponible indkomst	2024	Indkomst (IND)
Timeløn	Lønindkomst divideret med løntimer	2024	Detaljeret lønmodtagerdata fra e-Indkomst (BFL)
Nettoformue	Reale aktiver, finansielle formuekomponenter og pensionsformuer i alt fratrukket prioritetsgæld, øvrig gæld og gæld til det offentlige	2024	Formue og gæld fordelt på personer (FORMPERS).
Antal hospitalskontakter af fysisk karakter	Summerede antal sygehuskontakter af fysisk karakter	2023-2024	Landspatientregistret (LPR3)
Mental helbredsudfordring	Antager værdien 1, hvis det summerede antal sygehuskontakter i psykiatrien overstiger populationens medianværdi	2023-2024	Landspatientregistret (LPR3)
Partner med mental helbredsudfordring	Antager værdien 1, hvis det summerede antal sygehuskontakter i psykiatrien for partneren overstiger populationens medianværdi	2023-2024	Landspatientregistret (LPR3)
Partner med fysisk helbredsudfordring	Antager værdien 1, hvis det summerede antal sygehuskontakter af fysisk karakter for partneren overstiger den 75. percentil for populationen	2023-2024	Landspatientregistret (LPR3)

Kilde: VIVE.

6.4 Dataanalyse

Rapportens analyser består primært af simple deskriptive afrapporteringer af svarfordelinger (ofte inddelt i relevante subgrupper, fx baseret på køn eller tilstedeværelsen af forskellige former for intergenerationelle uformelle omsorgsforpligtelser)

samt OLS-regressionsanalyser af tværsnitsdata til undersøgelse af statistiske sammenhænge mellem undersøgelsens uafhængige og afhængige variable.

6.4.1 Vægtning af data

Rapportens analyser er vægtet med henblik på at imødekomme repræsentativitetsudfordringerne, der blev beskrevet i afsnit 6.2. Vægtningen betyder, at underrepræsenterede grupper er tildelt en større vægt, og overrepræsenterede grupper er tildelt en mindre vægt, for derved at få analysens stikprøve til i højere grad at afspejle baggrundspopulationen af 55-69-årige i Danmark. Vægtene er beregnet og udleveret af Danmarks Statistik på baggrund af en bortfaldsanalyse af de indsamlede data. Som det fremgår af Tabel 6.5, er vægtene baseret på variablene køn, alder, familietype, etnisk oprindelse, uddannelse og familieindkomst. I opregningen er køn og alder krydset med hinanden, mens de øvrige variable indgår hver for sig. Den anvendte vægt er kalibreret, så vægtene summerer til populationsstørrelsen. Som det ses i repræsentativitetsanalysen i afsnit 6.2, genskaber vægtningen i høj grad repræsentativiteten på variable som køn, alder og andre registerbaserede baggrundsoplysninger.

Tabel 6.5 Variable benyttet til beregning af vægte

	Variabel	Inddeling
Køn	koen	Mand, kvinde
Alder	aldergrp	55-59 år, 60-64 år, 69-69 år
Familietype	familie_type	Enlig med børn Enlig uden børn Par med børn Par uden børn
Etnisk oprindelse	vest_ej	Dansk Vestligt land Ikke vestligt land
Højeste fuldførte uddannelse	uddgrp5	Grundskole eller uoplyst De gymnasiale uddannelser Erhvervsfaglige uddannelser (EUD) Korte (KVU) eller mellemlange (MVU) videregående uddannelser Lange videregående uddannelser (Bachelor, LVU og ph.d.)
Ækvivaleret disponibel familieindkomst, kvartiler	indk_famaekvdisp_kvartil	Op til 1. kvartil (248.395 kr.) (inkl. uoplyst) Mellem 1. kvartil og medianen (353.885 kr.) Mellem medianen og 3. kvartil (475.155 kr.) Højere end 3. kvartil

Kilde: Danmarks Statistik (DST Survey)

6.4.2 Kausalitetsforbehold

I forbindelse med rapportens deskriptive analyser og OLS-regressionsanalyser er det, som også nævnt i Kapitel 1 og løbende undervejs i rapporten, nødvendigt at være varsom, for så vidt angår kausale konklusioner. At to forhold hænger sammen, betyder således ikke nødvendigvis, at det ene er årsag til det andet. En lavere arbejdsmarkedsdeltagelse blandt bedsteforældre (sammenlignet med ikke-bedsteforældre) kan fx tænkes at være udtryk for kausale effekter af tilstedeværelsen af børnebørn på seniorernes arbejdsudbud, men det er ikke den eneste mulige forklaring. Samme mønster ville også kunne opstå, hvis børn af ikke-arbejdende seniorer er mere tilbøjelige end andre til at få børn – det kunne fx være, fordi de i højere grad end andre forventer at have adgang til hjælp i forbindelse med forældreskabet. Tilsvarende kan en sammenhæng mellem fleksibilitet på arbejdspladsen og seniorers ugentlige arbejdstid skyldes kausale effekter af fleksibiliteten, men den kan også skyldes, at bestemte seniorer med bestemte arbejdstidspræferencer er mere tilbøjelige end andre til at opsøge jobs med en høj grad af fleksibilitet.

Denne kausalitetsudfordring er i rapportens OLS-analyser søgt adresseret ved hjælp af statistisk kontrol for en bred vifte relevante baggrundsvariable. OLS-analyserne er i alle tilfælde kontrolleret for variablene, der kan ses i Bilag 1's fulde arbejdsudbudsmodeller.

Resultaterne skal imidlertid stadig læses med forbehold for, at fx uobserverede, og derfor ikke kontrollerede for, variable kan have haft betydning for både de uafhængige og afhængige variable – og derved kan have påvirket resultaterne. En vigtig undtagelse findes som sagt i Kapitel 5, hvor eksperimentelle metoder gør det muligt at fortolke resultater kausalt.

Litteratur

Abrahamsen, S. A., & Grøtting, M. W. (2023). Formal care of the elderly and health outcomes among adult daughters. *Health Economics, 32*(2), 436–461. https://doi.org/10.1002/hec.4628

Amilon, A., Andersen, L. Q., Ladenburg, J., & Siren, A. (2026). *Seniorers præferencer for fleksibilitet og senere tilbagetrækning: Resultater fra et præferenceeksperiment*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Amirkhanyan, A. A., & Wolf, D. A. (2006). Parent care and the stress process: Findings from panel data. *The Journals of Gerontology: Series B, 61*(5), S248–S255. https://doi.org/10.1093/geronb/61.5.S248

Andersen, L. L., Meng, A., Bláfoss, R., Seeberg, K. G. V., & Sundstrup, E. (2026). *Motiver, muligheder og barrierer for et længere og sundere arbejdsliv i Danmark. SeniorArbejdsliv: tidsudvikling fra 2018 til 2025*. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Andersen, L. L., Seeberg, K. G. V., Sørensen, O. H., Meng, A., & Sundstrup, E. (2024). *Fleksibilitet i seniorarbejdslivet: SeniorArbejdsLiv*. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Backhaus, A., & Barslund, M. (2021). The effect of grandchildren on grandparental labor supply: Evidence from Europe. *European Economic Review, 137*, Artikel 103817. https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2021.103817

Bauer, J. M., & Sousa-Poza, A. (2015). Impacts of informal caregiving on caregiver employment, health, and family. *Journal of Population Ageing, 8*(3), 113–145. https://doi.org/10.1007/s12062-015-9116-0

Bertogg, A., Nazio, T., & Strauss, S. (2021). Work–family balance in the second half of life: Caregivers' decisions regarding retirement and working time reduction in Europe. *Social Policy & Administration, 55*(3), 485–500. https://doi.org/10.1111/spol.12662

Biegel, N., Neels, K., & Van den Berg, L. (2021). Uptake of childcare arrangements—Grandparental availability and availability of formal childcare. *Social Sciences (Basel), 10*(2), Artikel 50. https://doi.org/10.3390/socsci10020050

Bolin, K., Lindgren, B., & Lundborg, P. (2008). Your next of kin or your own career?: Caring and working among the 50+ of Europe. *Journal of Health Economics, 27*(3), 718–738. https://doi.org/10.1016/j.jhealeco.2007.10.004

Brandt, M., Haberkern, K., & Szydlik, M. (2009). Intergenerational help and care in Europe. *European Sociological Review, 25*(5), 585–601. https://doi.org/10.1093/esr/jcn076

Carmichael, F., & Charles, S. (2003). The opportunity costs of informal care: does gender matter? *Journal of Health Economics, 22*(5), 781–803. https://doi.org/10.1016/S0167-6296(03)00044-4

Christensen, T. B. (2024). *When Does Grandparenthood Decrease Labor Supply? Understanding Mechanisms And The Role Of Gender And Economic Resources. Study Paper 210*. The ROCKWOOL Foundation Research Unit.

Christensen, J., Andersen, L. Q., Bach, N. J., Bundgaard-Raundal, E. E., Svendsen, K., & Verner, M. (2026). *Spørgeskemabilag: Når livet kalder. Seniorers uformelle omsorgsforpligtelser og konsekvenserne for deres arbejdsudbud*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Clausen, T., Madsen, I. E. H., Christensen, K. B., Bjørner, J. B., Poulsen, O. M., Maltesen, T., Pedersen, J. M., Borg, V., & Rugulies, R. (2017). *Dansk psykosocialt spørgeskema: Et spørgeskema om psykosocialt arbejdsmiljø. Dokumentationsrapport*. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Coe, N. B., & Van Houtven, C. H. (2009). Caring for mom and neglecting yourself? The health effects of caring for an elderly parent. *Health Economics, 18*(9), 991–1010. https://doi.org/10.1002/hec.1512

Covinsky, K. E., Eng, C., Lui, L., Sands, L. P., Sehgal, A. R., Walter, L. C., Wieland, D., Eleazer, G. P., & Yaffe, K. (2001). Reduced employment in caregivers of frail elders: impact of ethnicity, patient clinical characteristics, and caregiver characteristics. *The Journals of Gerontology: Series A, 56*(11), M707–M713. https://doi.org/10.1093/gerona/56.11.m707

Dentinger, E., & Clarkberg, M. (2002). Informal caregiving and retirement timing among men and women: Gender and caregiving relationships in late midlife. *Journal of Family Issues, 23*(7), 857–879. https://doi.org/10.1177/019251302236598

Floridi, G. (2022). Daily grandchild care and grandparents' employment: a comparison of four European child-care policy regimes. *Ageing and Society, 42*(2), 448–479. https://doi.org/10.1017/s0144686x20000987

Friedman, E. M., Edgington, S., Escarce, J. J., Ghosh-Dastidar, B., & Shih, R. A. (2025). Implications of rebalancing home-based care for family caregivers to older adults. *Journal of Applied Gerontology, 44*(2), 183–192. https://doi.org/10.1177/07334648241270025

Frimmel, W., Halla, M., Schmidpeter, B., & Winter-Ebmer, R. (2022). Grandmothers' labor supply. *Journal of Human Resources, 57*(5), 1645–1689. https://doi.org/10.3368/jhr.58.1.0419-10144r1

Goldin, C., Kerr, S. P., & Olivetti, C. (2022). *When the kids grow up: women's employment and earnings across the family cycle (No. w30323)*. National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w30323

Gørtz, M., Sander, S., & Sevilla, A. (2025). Does the child penalty strike twice? *European Economic Review, 172*, Artikel 104942. https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2024.104942

Hardoy, I., & Schøne, P. (2015). Enticing even higher female labor supply: The impact of cheaper day care. *Review of Economics of the Household, 13*(4), 815–836. https://doi.org/10.1007/s11150-013-9215-8

Hermansen, Å. (2015). Retaining older workers: The effect of phased retirement on delaying early retirement. *Nordic Journal of Social Research, 6*(1), 44–67. https://doi.org/10.7577/njsr.2082

Hess, M., Bauknecht, J., & Pink, S. (2018). Working hours flexibility and timing of retirement: findings from Europe. *Journal of Aging and Social Policy, 30*(5), 478–494. https://doi.org/10.1080/08959420.2018.1500857

Hollingsworth, B., Ohinata, A., Picchio, M., & Walker, I. (2022). The impacts of free universal elderly care on the supply of informal care and labour supply. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 84*(4), 933–960. https://doi.org/10.1111/obes.12473

Igel, C., & Szydlik, M. (2011). Grandchild care and welfare state arrangements in Europe. *Journal of European Social Policy, 21*(3), 210–224. https://doi.org/10.1177/0958928711401766

Jensen, H. A. R., Davidsen, M., Christensen, A. V., Ekholm, O., & Christensen, A. I. (2026). *Danskernes Sundhed: Den Nationale Sundhedsprofil 2025*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Karademir, S., Laliperté, J., & Staubli, S. (2026). The multigenerational impact of children and childcare policies. *Journal of Labor Economics, 44*(1), 189–227. https://doi.org/10.1086/732358

Kjeldsen, M. M. (2018). *Effekten af børnepasningens pris og kvalitet på forældrenes arbejdsudbud (Arbejdspapir 2018:1)*. De Økonomiske Råds Sekretariat.

Kleven, H., Landais, C., & Søgaard, J. E. (2019). Children and gender inequality: Evidence from Denmark. *American Economic Journal. Applied Economics, 11*(4), 181–209. https://doi.org/10.1257/app.20180010

Kotsadam, A. (2011). Does informal eldercare impede women's employment? The case of European welfare states. *Feminist Economics, 17*(2), 121–144. https://doi.org/10.1080/13545701.2010.543384

Kristensen, P. K., & Pallesen, A. D. (2025). *Ny national undersøgelse: Kun ni procent af de danske børnehaver er gode*. DR Nyheder. https://www.dr.dk/nyheder/indland/ny-national-undersoegelse-kun-ni-procent-af-de-danske-boernehaver-er-gode

Langen, L. D. (2025). *Kun en ud af ti børnehaver leverer god kvalitet*. TV2 Nyheder. https://nyheder.tv2.dk/samfund/2025-05-22-kun-en-ud-af-ti-boernehaver-leverer-god-kvalitet

Laschinski, M. (2024). Defamilization? Not for everyone. Unequal labour-market participation among informal caregivers in Europe. *Journal of European Social Policy, 34*(4), 419–436. https://doi.org/10.1177/09589287241251990

Lee, Y., & Tang, F. (2015). More caregiving, less working: Caregiving roles and gender difference. *Journal of Applied Gerontology, 34*(4), 465–483. https://doi.org/10.1177/0733464813508649

Lilly, M. B., Laporte, A., & Coyte, P. C. (2007). Labor market work and home care's unpaid caregivers: a systematic review of labor force participation rates, predictors of labor market withdrawal, and hours of work. *The Milbank Quarterly, 85*(4), 641–690. https://doi.org/10.1111/j.1468-0009.2007.00504.x

Lindeberg, N. H., Bjerre, L. B., Hansen, A. T., Vixø, K., Lundby, A., Jakobsen, F. D., & Friis-Hansen, M. (2025). *Kvalitet i dagtilbud: National undersøgelse af kvalitet i*

pædagogiske læringsmiljøer og rammer i kommunale daginstitutioner for 3-5-årige børn. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd & EVA – Danmarks Evalueringsinstitut.

Løken, K. V., Lundberg, S., & Riise, J. (2017). Lifting the burden: Formal care of the elderly and labor supply of adult children. *Journal of Human Resources, 52*(1), 247–271. https://doi.org/10.3368/jhr.52.1.0614-6447R1

Madsen, M. H., Westergaard, C. L., Christensen, J., Kaasgaard, K. Q., & Greve, J. (2025). *Pårørende i Danmark: En national kortlægning baseret på survey- og registerdata*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Nielsen, H. S., Simonsen, M., & Verner, M. (2004). Does the gap in family-friendly policies drive the family gap? *Scandinavian Journal of Economics, 106*(4), 721–744. https://doi.org/10.1111/j.0347-0520.2004.00385.x

Ogg, J., & Renaut, S. (2006). The support of parents in old age by those born during 1945-1954: a European perspective. *Ageing and Society, 26*(5), 723–743. https://doi.org/10.1017/s0144686x06004922

Opinion. (2021). *Nasjonal pårørendeundersøkelse 2021/2022*. Opinion.

Pickard, L. (2012). Substitution between formal and informal care: a 'natural experiment' in social policy in Britain between 1985 and 2000. *Ageing and Society, 32*(7), 1147–1175. https://doi.org/10.1017/s0144686x11000833

Qvist, J. Y. (2024). Managing an ageing workforce: workplace retention practices and early labour market exit. *Socio-Economic Review, 22*(3), 1477–1500. https://doi.org/10.1093/ser/mwad063

Rasmussen, A. L., le Fèvre, S. B., & Ibsen, J. T. (2025). *Arbejdspladsers fastholdelse af seniorer: En vidensopsamling*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Rostgaard, T., & Matthiesen, M. U. (2019). *Hjælp til svage ældre*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Rostgaard, T., Matthiessen, M. U., & Amilon, A. (2020). *Hjemmehjælp og omsorgsrelateret livskvalitet*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Rupert, P., & Zanella, G. (2018). Grandchildren and their grandparents' labor supply. *Journal of Public Economics, 159*, 89–103. https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2017.12.013

Sieppi, A., & Pehkonen, J. (2019). Parenthood and gender inequality: Population-based evidence on the child penalty in Finland. *Economics Letters, 182*, 5–9. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2019.05.034

Simonsen, M. (2010). Price of high-quality daycare and female employment. *Scandinavian Journal of Economics, 112*(3), 570–594. https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2010.01617.x

Simonsen, M., & Skipper, L. (2006). The costs of motherhood: an analysis using matching estimators. *Journal of Applied Econometrics, 21*(7), 919–934. https://doi.org/10.1002/jae.893

Socialstyrelsen. (2014). *Anhöriga som ger omsorg till närstående: Fördjupad studie av omfattning och konsekvenser*. Socialstyrelsen.

Søgaard, L. K. (2024). *Nutidens 50 til 69-årige er historisk hårdt spændt for. "Og der er ingen, der takker os for det"*. Kristeligt Dagblad. https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-og-sjael/sandwichgenerationen-er-historisk-haardt-spaendt-og-der-er-ingen-der-takker-os-det

Verbakel, E., Tamlagsrønning, S., Winstone, L., Fjær, E. L., & Eikemo, T. A. (2017). Informal care in Europe: findings from the European Social Survey (2014) special module on the social determinants of health. *The European Journal of Public Health, 27*(suppl_1), 90–95. https://doi.org/10.1093/eurpub/ckw229

Vicente, J., Mckee, K. J., Magnusson, L., Johansson, P., Ekman, B., & Hanson, E. (2022). Informal care provision among male and female working carers: Findings from a Swedish national survey. *PLoS ONE, 17*(3), Artikel e0263396. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263396

Bilag 1 Arbejdsudbudsmodeller

Nedenstående bilagstabel viser de fulde arbejdsudbudsmodeller, der indeholder alle de kontrolvariable, som er inkluderet i kapitlerne 3, 4 og 5's OLS-analyser, men ikke kapitlernes indikatorer for intergenerationelle omsorgsforpligtelser (kapitlerne 3-5), arbejdspladsforhold (Kapitel 4) og tillid til kvalitet i velfærdsstatens tilbud. Tabellen præsenterer resultater for hhv. at være i arbejde eller ej (den ekstensive margin) og ugentlig arbejdstid (den intensive margin) blandt personer, der ér i arbejde. Modellerne er estimeret for fulde analytiske stikprøve og opdelt efter køn.

Bilagstabel 1.1 **Arbejdsudbudsmodeller med alle kontrolvariable, uden inklusion af kapitlernes indikatorer for intergenerationelle omsorgsforpligtelser (kapitel 3-5), arbejdspladsforhold (kapitel 4) og tillid til kvalitet i velfærdsstatens tilbud**

	I arbejde (0/1)			Ugentligt antal arbejdstimer		
	Alle (1)	Kvinder (2)	Mænd (3)	Alle (4)	Kvinder (5)	Mænd (6)
Kvinde	-0,025***			-1,978***		
	(0,005)			(0,222)		
Alder (55 år er udeladt kategori)						
Alder = 56	0,006	0,014	0,005	-0,055	0,643	-0,760
	(0,010)	(0,015)	(0,013)	(0,375)	(0,438)	(0,595)
Alder = 57	-0,005	-0,007	0,000	-0,651	0,341	-1,553*
	(0,010)	(0,014)	(0,013)	(0,416)	(0,510)	(0,632)
Alder = 58	-0,011	0,006	-0,024	-1,36***	-0,493	-2,318***
	(0,010)	(0,013)	(0,013)	(0,389)	(0,459)	(0,626)
Alder = 59	-0,035***	-0,021	-0,040**	-1,432**	-0,371	-2,186**
	(0,011)	(0,015)	(0,014)	(0,442)	(0,437)	(0,740)
Alder = 60	-0,019	-0,016	-0,017	-1,470***	-0,545	-2,182***
	(0,010)	(0,014)	(0,014)	(0,423)	(0,512)	(0,659)
Alder = 61	-0,0316**	-0,003	-0,053***	-2,498***	-1,269*	-3,363***
	(0,011	(0,014)	(0,016)	(0,448)	(0,512)	(0,723)
Alder = 62	-0,057***	-0,052**	-0,064***	-1,920***	-0,969	-2,599***
	(0,012)	(0,016)	(0,016)	(0,467)	(0,538)	(0,754)
Alder = 63	-0,094***	-0,082***	-0,099***	-3,727***	-2,358***	-4,517***
	(0,013)	(0,016)	(0,018)	(0,487)	(0,611)	(0,727)
Alder = 64	-0,185***	-0,215***	-0,146***	-4,584***	-3,861***	-4,841***

	I arbejde (0/1)			Ugentligt antal arbejdstimer		
	Alle (1)	Kvinder (2)	Mænd (3)	Alle (4)	Kvinder (5)	Mænd (6)
	(0,014)	(0,019)	(0,020)	(0,527)	(0,644)	(0,830)
Alder = 65	-0,212***	-0,236***	-0,185***	-5,632***	-4,732***	-6,185***
	(0,015)	(0,021)	(0,022)	(0,688)	(0,944)	(0,968)
Alder = 66	-0,200***	-0,217***	-0,181***	-7,390***	-6,387***	-7,958***
	(0,014)	(0,019)	(0,020)	(0,704)	(0,891)	(1,014)
Alder = 67	-0,246***	-0,253***	-0,235***	-11,79***	-11,36***	-12,50***
	(0,015)	(0,019)	(0,022)	(0,818)	(1,220)	(1,080)
Alder = 68	-0,232***	-0,235***	-0,229***	-16,80***	-16,85***	-17,33***
	(0,014)	(0,018)	(0,021)	(0,910)	(1,294)	(1,216)
Alder = 69	-0,228***	-0,231***	-0,227***	-17,55***	-18,09***	-17,62***
	(0,014)	(0,018)	(0,021)	(1,038)	(1,414)	(1,382)
Indvandrer	0,034**	0,069***	-0,00319	1,178*	1,498*	0,433
	(0,013)	(0,017)	(0,0184)	(0,533)	(0,683)	(0,793)
Efterkommmer	-0,063	-0,072	-0,0594	0,947	-0,518	1,858
	(0,055)	(0,054)	(0,111)	(1,936)	(2,812)	(2,508)
Civilstand (gift er udeladt kategori):						
Enke/Enkemand & længstlevende af 2 partnere	-0,005	0,013	-0,0547*	-1,112*	-1,287*	-0,640
	(0,012)	(0,012)	(0,0277)	(0,539)	(0,631)	(1,081)
Skilt & ophævet partnerskab	-0,007	-0,005	-0,0124	0,459	0,808**	-0,190
	(0,006)	(0,007)	(0,009)	(0,243)	(0,272)	(0,403)
Ugift med partner	0,002	0,015	-0,005	0,903	0,397	1,045
	(0,011)	(0,015)	(0,015)	(0,592)	(0,603)	(0,941)
Ugift uden partner	-0,023*	-0,018	-0,027	0,024	0,654	-0,627
	(0,010)	(0,013)	(0,016)	(0,467)	(0,532)	(0,772)
Bor i én af de 5 største kommuner i DK (0/1)	0,008	0,019**	-0,004	-0,154	0,658**	-0,939***
	(0,00465)	(0,00610)	(0,00692)	(0,190)	(0,240)	(0,285)
Erhvervserfaring (antal år)	0,002	0,007**	-0,003	0,0264	-0,00510	0,0953
	(0,002)	(0,002)	(0,003)	(0,125)	(0,184)	(0,163)
Erhvervserfaring kvadreret	0,0008	-0,00008	0,0001*	0,003	0,003	0,001
	(0,00003)	(0,00004)	(0,00004)	(0,002)	(0,003)	(0,003)

	I arbejde (0/1)			Ugentligt antal arbejdstimer		
	Alle (1)	Kvinder (2)	Mænd (3)	Alle (4)	Kvinder (5)	Mænd (6)
Erhvervserfaring ukendt	0,021	-0,006	0,014	-1,941	-14,58**	5,036
	(0,045)	(0,053)	(0,073)	(3,998)	(5,649)	(5,343)
Arbejdsløs eller kontanthjælps-modtager i 2024	-0,090***	-0,079**	-0,101**	-16,98***	-17,28***	-15,90***
	(0,020)	(0,025)	(0,031)	(0,858)	(0,930)	(1,675)
Arbejdsløs eller kontanthjælps-modtager i 2024 ukendt	0,030	-0,003	0,045	1,532	0,720	1,677
	(0,030)	(0,038)	(0,037)	(1,332)	(1,988)	(1,701)
Højeste fuldførte uddannelse (Grundskole udeladt kategori):						
Gymnasiale uddannelser	0,026*	0,016	0,038*	0,940	1,743*	0,461
	(0,013)	(0,019)	(0,017)	(0,553)	(0,878)	(0,660)
Erhvervsfaglige uddannelser	0,0002	-0,007	0,005	-0,077	-0,251	0,219
	(0,007)	(0,009)	(0,010)	(0,339)	(0,473)	(0,467)
Korte videregående uddannelser, KVU	-0,002	-0,012	0,007	0,665	0,483	0,797
	(0,011)	(0,014)	(0,016)	(0,428)	(0,619)	(0,567)
Mellemlange videregående ud-dannelser, MVU	0,010	-0,008	0,031*	0,469	0,421	0,714
	(0,008)	(0,010)	(0,013)	(0,389)	(0,533)	(0,590)
Bacheloruddannelser, BACH	0,055*	-0,003	0,074*	2,148	0,421	3,301
	(0,021)	(0,027)	(0,035)	(1,121)	(1,124)	(1,832)
Lange videregående uddannelser, LVU	0,034**	0,026	0,036*	2,120***	2,747***	1,374*
	(0,011)	(0,015)	(0,015)	(0,458)	(0,715)	(0,647)
Ph.d. og forskeruddannelser	0,063***	0,050	0,075***	4,80***	5,866***	4,197***
	(0,016)	(0,031)	(0,018)	(0,788)	(1,306)	(1,089)
Branche (landbrug, fiskeri, skovbrug er udeladt kategori):						
Råstofindvinding	-0,127*	-0,356	-0,105	2,485	-1,086	2,763
	(0,056)	(0,236)	(0,055)	(3,160)	(2,705)	(3,320)
Fremstillingsvirksomhed	-0,071**	-0,070*	-0,073**	-1,566	-0,253	-2,282
	(0,022)	(0,033)	(0,027)	(1,150)	(1,922)	(1,242)
El-, gas- og fjernvarmeforsyning	-0,061	0,001	-0,0830*	-0,0897	-1,596	0,357
	(0,032)	(0,050)	(0,039)	(1,467)	(2,147)	(1,668)

	I arbejde (0/1)			Ugentligt antal arbejdstimer		
	Alle (1)	Kvinder (2)	Mænd (3)	Alle (4)	Kvinder (5)	Mænd (6)
Vandforsyning; kloakvæsen, affaldshåndtering og rensning af jord og grundvand	-0,061*	-0,102	-0,049	-0,965	0,563	-1,336
	(0,030)	(0,055)	(0,035)	(1,664)	(2,353)	(1,896)
Bygge- og anlægsvirksomhed	-0,055*	0,002	-0,069*	-1,648	-1,885	-1,890
	(0,024)	(0,036)	(0,029)	(1,190)	(2,017)	(1,295)
Engroshandel og detailhandel; reparation af motorkøretøjer og motorcykler	-0,067**	-0,065*	-0,068*	-1,972	-2,159	-1,858
	(0,022)	(0,033)	(0,027)	(1,157)	(1,917)	(1,267)
Transport og godshåndtering	-0,063**	-0,028	-0,073*	-0,131	-1,364	0,183
	(0,024)	(0,035)	(0,028)	(1,234)	(2,147)	(1,333)
Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed	-0,087*	-0,081	-0,101	-2,920	-2,537	-3,062
	(0,036)	(0,045)	(0,062)	(1,532)	(2,116)	(2,422)
Information og kommunikation	-0,076**	-0,090*	-0,072*	-1,328	-1,083	-1,295
	(0,024)	(0,038)	(0,030)	(1,195)	(2,005)	(1,307)
Pengeinstitut- og finansvirksomhed, forsikring	-0,065**	-0,081*	-0,053	-2,697*	-1,930	-3,078*
	(0,024)	(0,033)	(0,032)	(1,199)	(1,990)	(1,371)
Fast ejendom	-0,050*	-0,081*	-0,034	-3,142*	-3,948	-2,908*
	(0,025)	(0,037)	(0,031)	(1,248)	(2,064)	(1,404)
Liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser	-0,045	-0,059	-0,034	-2,018	-1,649	-2,278
	(0,023)	(0,035)	(0,030)	(1,196)	(1,965)	(1,323)
Administrative tjenesteydelser og hjælpetjenester	-0,095***	-0,104**	-0,083**	-1,581	-2,397	-0,838
	(0,024)	(0,034)	(0,030)	(1,233)	(1,960)	(1,435)
Offentlig forvaltning og forsvar; socialsikring	-0,060**	-0,058	-0,065*	-1,367	-1,406	-1,191
	(0,023)	(0,032)	(0,030)	(1,173)	(1,928)	(1,358)
Undervisning	-0,063**	-0,051	-0,084**	-2,244	-1,579	-3,086*
	(0,022)	(0,032)	(0,028)	(1,146)	(1,898)	(1,293)
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	-0,060**	-0,062	-0,044	-2,969*	-3,265	-1,946
	(0,022)	(0,032)	(0,029)	(1,159)	(1,898)	(1,398)
Kultur, forlystelser og sport	-0,039	-0,059	-0,019	-2,883*	-3,331	-2,553

	I arbejde (0/1)			Ugentligt antal arbejdstimer		
	Alle (1)	Kvinder (2)	Mænd (3)	Alle (4)	Kvinder (5)	Mænd (6)
	(0,026)	(0,037)	(0,035)	(1,394)	(2,129)	(1,739)
Andre serviceydelser	-0,073**	-0,066	-0,082*	-1,481	-1,183	-1,444
	(0,025)	(0,034)	(0,034)	(1,321)	(2,184)	(1,419)
Private husholdninger med ansat medhjælp; husholdningers produktion af varer og tjenesteydelser til eget brug, i.a.n.	-0,246	-0,070	-0,361	4,894	-1,036	11,04***
	(0,141)	(0,040)	(0,219)	(3,853)	(1,922)	(1,413)
Uoplyst branche	-0,080**	-0,130***	-0,032	0,316	-6,479	2,457
	(0,029)	(0,038)	(0,044)	(3,257)	(4,908)	(3,767)
Branche = 0	-0,013	0,384*	-0,208	-7,662	-6,750	1,729
	(0,151)	(0,174)	(0,147)	(4,106)	(5,513)	(3,577)
Branche missing	0,0634	0,141***	-0,00828	5,973	18,31***	-0,378
	(0,0358)	(0,0375)	(0,0718)	(4,017)	(4,992)	(5,103)
Offentligt ansat	-0,00512	-0,000572	-0,00891	0,259	0,720*	-0,363
	(0,007)	(0,008)	(0,012)	(0,303)	(0,342)	(0,542)
Antal hospitalskontakter, fysisk sygdom	-0,003***	-0,003***	-0,002***	-0,106***	-0,109***	-0,101***
	(0,000)	(0,001)	(0,001)	(0,0195)	(0,0291)	(0,0278)
Antal hospitalskontakter, fysisk sygdom – kvadreret	0,00001*	0,000008	0,00002*	0,000315	0,000403	0,000264
	(0,000005)	(0,000007)	(0,000006)	(0,0003)	(0,0005)	(0,0003)
Mental helbredsudfordring	-0,151***	-0,067*	-0,223***	-2,943*	-1,937	-3,763
	(0,029)	(0,027)	(0,046)	(1,371)	(1,776)	(1,992)
Partners antal hospitalskontakter, fysisk sygdom	-0,0009**	-0,001**	-0,0005	0,012	0,046*	-0,014
	(0,0003)	(0,0004)	(0,0005)	(0,0143)	(0,0186)	(0,0214)
Partners antal hospitalskontakter, fysisk sygdom - kvadreret	0,000005***	0,000006***	0,0000008	-0,0000681	-0,000225	0,0000149
	(0,000001)	(0,000001)	(0,000003)	(0,00007)	(0,0001)	(0,00008)
Partner med mental helbredsudfordring	0,006	0,020	-0,002	-0,610	-2,363	1,023
	(0,027)	(0,041)	(0,037)	(1,205)	(1,584)	(1,601)
Disponibel indkomst i 2024 (100.000 kr.)	0,011***	0,025***	0,009**	0,793***	2,993***	0,419**
	(0,003)	(0,005)	(0,003)	(0,177)	(0,571)	(0,134)
Husstandens disponible indkomst i 2024 (100.000 kr.)	0,0003	0,0005	-0,0001	-0,053	-0,079*	0,077

	I arbejde (0/1)			Ugentligt antal arbejdstimer		
	Alle (1)	Kvinder (2)	Mænd (3)	Alle (4)	Kvinder (5)	Mænd (6)
	(0,0010)	(0,008)	(0,001)	(0,027)	(0,035)	(0,040)
Timeløn i 2024 (kr.)	-0,00009**	-0,00009	-0,0001*	0,002	-0,019***	0,004***
	(0,00003)	(0,00005)	(0,00005)	(0,001)	(0,006)	(0,0010)
Timeløn i 2024 missing	-0,741***	-0,714***	-0,749***	-2,037	-6,855**	-1,057
	(0,012)	(0,016)	(0,017)	(1,635)	(2,526)	(2,263)
Nettoformue i 2024 (100.000 kr.)	-0,0002*	-0,0005***	-0,00010	-0,0165**	-0,0648***	-0,00988*
	(0,00008)	(0,0001)	(0,00009)	(0,005)	(0,0112)	(0,004)
Konstant	0,946***	0,820***	1,038***	34,19***	30,84***	34,75***
	(0,033)	(0,045)	(0,050)	(2,238)	(3,426)	(2,871)
R^2	0,673	0,709	0,624	0,283	0,356	0,249
Antal observationer	20.579	12.158	8.421	14.238	7.871	6.367

Anm.: OLS-regression baseret på spørgeskemabesvarelser og registerdata vedr. nuværende og tidligere lønmodtagere i den analytiske stikprøve. I model 4-6 er analyserne indsnævret til personer, der oplyser, at de har et arbejde. Analyser er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). Standardfejl i parentes. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVE (survey-data) og Danmarks Statistik (registerdata).

Bilag 2 Supplerende analyser relateret til Kapitel 2

Bilagstabel 2.1 Beskæftigelsesfrekvens (andel i arbejde)

Alder	Alle	Mænd	Kvinder
55 år	87,7 %	91,1 %	84,61 %
56 år	86,1 %	88,9 %	83,4 %
57 år	86,9 %	91,3 %	82,3 %
58 år	86,2 %	89,7 %	82,9 %
59 år	83,1 %	87,1 %	78,8 %
60 år	83,5 %	87,0 %	79,8 %
61 år	81,8 %	83,8 %	79,7 %
62 år	77,8 %	80,8 %	75,0 %
63 år	71,9 %	77,8 %	66,2 %
64 år	59,6 %	68,5 %	50,8 %
65 år	53,3 %	64,5 %	42,2 %
66 år	42,8 %	54,8 %	31,0 %
67 år	37,3 %	51,4 %	24,3 %
68 år	29,4 %	40,3 %	19,3 %
69 år	25,1 %	36,0 %	14,4 %
Total	67,7 %	74,3 %	61,2 %
N	24.743	10.479	14.264

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablen 'Har arbejde', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens andele, se Figur 2.1.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.2 Faktisk arbejdstid fordelt på aldersgrupper

Alder	Under 10 timer	10-19 timer	20-29 timer	30-36 timer	37-40 timer	mere end 40 timer	Total
55-59 år	1,99 %	3,49 %	4,06 %	14,51 %	49,31 %	26,64 %	100 %
60-64 år	2,85 %	4,76 %	5,43 %	18,04 %	46,57 %	22,34 %	100 %
65-69 år	15,47 %	11,92 %	10,77 %	17,27 %	30,32 %	14,25 %	100 %

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har et arbejde (variablen 'Faktisk ugentlig arbejdstid', jf afsnit 6.3.1). Andele er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens andele, se Figur 2.2.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.3 Ugentlig arbejdstid (timer pr. uge)

Alder på besvarelses-tidspunkt	Alle	Mænd	Kvinder
55 år	38,4	41,3	35,6
56 år	38,6	41,0	36,2
57 år	38,3	39,9	36,4
58 år	37,3	39,3	35,2
59 år	37,9	40,0	35,4
60 år	37,5	39,7	35,0
61 år	37,3	39,3	34,9
62 år	37,3	39,4	35,2
63 år	35,9	37,4	34,1
64 år	34,7	36,4	32,3
65 år	33,6	35,5	30,6
66 år	32,0	33,4	29,4
67 år	27,8	29,1	25,0
68 år	24,4	26,0	21,0
69 år	22,8	24,5	18,5
Total	36,1	37,8	34,1
N	16.018	7.462	8.556

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har et arbejde (variablen 'Faktisk ugentlig arbejdstid', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens gennemsnit, se Figur 2.2.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.4 Faktisk minus ønsket arbejdstid (timer pr. uge)

Alder på besvarelsestidspunkt	Alle	Mænd	Kvinder
55 år	8,1	8,4	7,9
56 år	8,4	8,6	8,2
57 år	8,0	8,3	7,5
58 år	7,8	8,3	7,4
59 år	9,1	9,3	8,9
60 år	8,5	8,6	8,4
61 år	8,4	9,0	7,7
62 år	9,0	9,1	9,0
63 år	8,3	8,3	8,3
64 år	8,0	8,1	7,7
65 år	7,3	7,4	7,1
66 år	6,8	6,6	6,9
67 år	6,4	6,7	5,8
68 år	4,2	4,6	3,2
69 år	4,4	5,2	2,3
Total	8,0	8,2	7,8
N	15.457	7.204	8.253

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har et arbejde (variablene 'Faktisk ugentlig arbejdstid' og 'Ønsket ugentlig arbejdstid', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens gennemsnit, se Figur 2.3.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.5 Hjælp til udeboende børns husstande (hyppighed)

	Alle	Mænd	Kvinder
Aldrig	21,6 %	22,8 %	20,5 %
En gang om måneden eller sjældnere	33,7 %	37,5 %	30,4 %
Et par gange om måneden	25,6 %	24,9 %	26,3 %
En gang om ugen eller oftere	17,0 %	13,1 %	20,5 %
Ved ikke/Ønsker ikke at svare	2,0 %	1,7 %	2,3 %
N	19.314	7.756	11.558

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Hyppighed, børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens andele, se Figur 2.4.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.6 Hjælp til udeboende børns husstande (tidsforbrug, timer pr. uge)

Alder	Alle	Mænd	Kvinder
55 år	1,5	1,4	1,6
56 år	2,1	1,2	2,9
57 år	1,8	1,4	2,1
58 år	1,9	1,4	2,3
59 år	2,1	1,7	2,6
60 år	2,2	1,6	2,8
61 år	2,3	2,0	2,6
62 år	2,4	1,8	2,9
63 år	2,6	1,9	3,2
64 år	2,8	2,2	3,3
65 år	3,0	2,4	3,5
66 år	3,1	2,3	3,8
67 år	3,6	2,7	4,3
68 år	3,8	2,9	4,6
69 år	3,5	3,2	3,8
Total	2,5	2,0	3,0
N	17.562	7.065	10.497

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har svaret ja til, at de har et eller flere voksne børn uden for husstanden (variablen 'Tidsforbrug, børns husstande', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens gennemsnit, se Figur 2.6.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.7 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre: Hyppighed

Husligt arbejde	Mænd	Kvinder	Alle
Nej, aldrig	54,7 %	44,4 %	49,9 %
Ja, en gang om måneden eller sjældnere	21,7 %	23,2 %	22,4 %
Ja, et par gange om måneden	12,0 %	14,1 %	13,0 %
Ja, en gang om ugen eller oftere	9,7 %	15,9 %	12,6 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,8 %	2,3 %	2,0 %
Praktiske opgaver	**Mænd**	**Kvinder**	**Alle**
Nej, aldrig	39,3 %	51,2 %	44,9 %
Ja, en gang om måneden eller sjældnere	39,0 %	28,5 %	34,0 %
Ja, et par gange om måneden	13,8 %	11,7 %	12,8 %
Ja, en gang om ugen eller oftere	6,1 %	6,0 %	6,1 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,8 %	2,6 %	2,2 %
Transport	**Mænd**	**Kvinder**	**Alle**
Nej, aldrig	50,8 %	49,3 %	50,1 %
Ja, en gang om måneden eller sjældnere	32,1 %	30,4 %	31,3 %
Ja, et par gange om måneden	11,6 %	12,5 %	12,0 %
Ja, en gang om ugen eller oftere	3,7 %	5,2 %	4,5 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,8 %	2,5 %	2,1 %
Kontakt med det offentlige	**Mænd**	**Kvinder**	**Alle**
Nej, aldrig	61,6 %	54,6 %	58,3 %
Ja, en gang om måneden eller sjældnere	23,4 %	25,7 %	24,5 %
Ja, et par gange om måneden	9,0 %	11,7 %	10,3 %
Ja, en gang om ugen eller oftere	3,5 %	5,1 %	4,3 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,4 %	2,9 %	2,6 %
Håndtering af økonomi	**Mænd**	**Kvinder**	**Alle**
Nej, aldrig	63,8 %	61,3 %	62,6 %
Ja, en gang om måneden eller sjældnere	17,8 %	16,6 %	17,2 %
Ja, et par gange om måneden	9,8 %	11,0 %	10,4 %
Ja, en gang om ugen eller oftere	6,3 %	8,6 %	7,4 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,2 %	2,6 %	2,4 %
Personlig pleje	**Mænd**	**Kvinder**	**Alle**
Nej, aldrig	93,2 %	88,6 %	91,0 %

Ja, en gang om måneden eller sjældnere	3,0 %	5,1 %	4,0 %
Ja, et par gange om måneden	0,8 %	2,0 %	1,4 %
Ja, en gang om ugen eller oftere	1,1 %	2,2 %	1,6 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,0 %	2,1 %	2,0 %

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablene 'Hyppighed, huslige opgaver', 'Hyppighed, praktiske opgaver', 'Hyppighed, transport', 'Hyppighed, kontakt til det offentlige', 'Hyppighed, økonomi' og 'Hyppighed, personlig pleje', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens andele, se Figur 2.6.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.8 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre: Tidsforbrug

Alder på besvarelsestidspunktet	Alle	Mænd	Kvinder
55 år	1,3	1,1	1,5
56 år	1,6	1,6	1,5
57 år	1,1	1,0	1,2
58 år	1,3	1,2	1,5
59 år	1,4	1,3	1,5
60 år	1,4	1,2	1,6
61 år	1,4	1,3	1,6
62 år	1,4	1,2	1,6
63 år	1,7	1,2	2,1
64 år	1,7	1,4	2,1
65 år	1,9	1,6	2,3
66 år	1,7	1,1	2,7
67 år	2,1	1,7	2,6
68 år	1,6	1,1	2,2
69 år	2,5	1,8	3,4
Total	1,5	1,3	1,7
N	13.781	6.194	7.587

Anm.: Tabellens gennemsnit er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablen 'Ugentligt tidsforbrug, (sviger)forældres husstande', jf. afsnit 6.3.1). Gennemsnit er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1). For grafisk afrapportering af tabellens gennemsnit, se Figur 2.7.

Note: Alder er pr. 1. maj 2025 i henhold til registerdata.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 2.9 Hjælp til nulevende forældre/svigerforældre: Hyppighed

Huslige opgaver	Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre	En eller flere (sviger)forældre med støttebehov
Aldrig	65,0 %	38,8 %
En gang om måneden eller sjældnere	19,6 %	24,5 %
Et par gange om måneden	7,8 %	16,8 %
En gang om ugen eller oftere	5,3 %	18,0 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,2 %	1,9 %
Andre praktiske opgaver	**Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre**	**En eller flere (sviger)forældre med støttebehov**
Aldrig	53,2 %	38,9 %
En gang om måneden eller sjældnere	32,8 %	34,9 %
Et par gange om måneden	8,7 %	15,9 %
En gang om ugen eller oftere	3,1 %	8,3 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,3 %	2,1 %
Transport	**Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre**	**En eller flere (sviger)forældre med støttebehov**
Aldrig	61,8 %	41,6 %
En gang om måneden eller sjældnere	25,4 %	35,6 %
Et par gange om måneden	8,0 %	14,9 %
En gang om ugen eller oftere	2,6 %	5,8 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,2 %	2,0 %
Kontakt med det offentlige	**Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre**	**En eller flere (sviger)forældre med støttebehov**
Aldrig	73,3 %	47,4 %
En gang om måneden eller sjældnere	17,8 %	29,4 %
Et par gange om måneden	4,8 %	14,3 %
En gang om ugen eller oftere	1,5 %	6,2 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,6 %	2,6 %

Håndtering af økonomi	Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre	En eller flere (sviger)forældre med støttebehov
Aldrig	73,2 %	54,9 %
En gang om måneden eller sjældnere	15,5 %	18,5 %
Et par gange om måneden	6,3 %	13,4 %
En gang om ugen eller oftere	2,5 %	10,9 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	2,5 %	2,3 %
Personlig pleje	**Ingen støttebehov hos nulevende (sviger)forældre**	**En eller flere (sviger)forældre med støttebehov**
Aldrig	97,2 %	86,5 %
En gang om måneden eller sjældnere	0,5 %	6,5 %
Et par gange om måneden	0,1 %	2,3 %
En gang om ugen eller oftere	0,4 %	2,5 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,8 %	2,2 %

Anm.: Tabellens andele er baseret på spørgeskemabesvarelser fra respondenter, der i spørgeskemaet har angivet, at de har en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre (variablene 'Hyppighed, huslige opgaver', 'Hyppighed, praktiske opgaver', 'Hyppighed, transport', 'Hyppighed, kontakt til det offentlige', 'Hyppighed, økonomi' og 'Hyppighed, personlig pleje', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet med henblik på repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

N = 5.639, der oplyser, at der ikke er støttebehov, og 8.364, der oplyser, at der ér støttebehov hos en eller flere nulevende forældre og/eller svigerforældre.

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilag 3 Supplerende analyser relateret til Kapitel 4

Bilagstabel 3.1 Fulde svarfordelinger på spørgsmål om fleksibel arbejdstid og -sted

	Hjemmearbejde	Hvornår på døgnet	Arbejde mere i nogle uger	Bytte arbejds- og fridage i ugen
Slet ikke	49,1 %	41,5 %	36,5 %	38,2 %
I lav grad	11,3 %	19,9 %	19,2 %	21,3 %
I nogen grad	14,7 %	23,7 %	25,0 %	23,6 %
I høj grad	11,1 %	8,3 %	10,9 %	9,3 %
I meget høj grad	13,3 %	5,9 %	7,4 %	6,5 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	0,5 %	0,7 %	0,9 %	1,2 %
N	14.329	14.329	14.329	14.329

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablene 'Fleksibilitet, hjemmearbejde', 'Fleksibilitet, døgnet', 'Fleksibilitet, dage' og 'Fleksibilitet, uger', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 3.2 Fulde svarfordelinger på spørgsmål om organisatorisk støtte fra kollegaer

	Opmærksomme på hinandens trivsel	Hjælp til arbejdsbyrden
Slet ikke	2,2 %	5,3 %
I lav grad	7,7 %	13,7 %
I nogen grad	31,6 %	36,1 %
I høj grad	39,8 %	30,5 %
I meget høj grad	17,3 %	12,6 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,3 %	1,8 %
N	14.329	14.329

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablene 'Kollegaer, opmærksomme' og 'Kollegaer, hjælp', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilagstabel 3.3 Fulde svarfordelinger på spørgsmål om organisatorisk støtte fra nærmest leder

	Gensidig respekt og anerkendelse	Kan tale med leder om problemer i arbejdet	Hjælp til tilrettelæggelse af arbejdet ved private forpligtelser
Slet ikke	2,3 %	2,1 %	4,3 %
I lav grad	6,3 %	7,2 %	9,9 %
I nogen grad	22,1 %	21,6 %	27,6 %
I høj grad	40,0 %	38,8 %	32,9 %
I meget høj grad	27,8 %	28,6 %	22,1 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare	1,5 %	1,7 %	3,2 %
N	14.329	14.329	14.329

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablene 'Leder, gensidig respekt og anerkendelse', 'Leder, tale om problemer' og 'Leder, hjælp ved private forpligtelser', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Kilde: VIVE (survey-data).

Bilag 4 Supplerende analyser relateret til Kapitel 5

Bilagstabel 4.1 **Fulde svarfordelinger på spørgsmål om tillid til kvalitet i velfærdsstatens formelle omsorgstilbud**

	Dagtilbud, 0-3 år	Dagtilbud, 3-5 år	Fritids-tilbud	Praktisk hjælp	Personlig pleje	Plejehjem o.l.
Slet ikke	6,5 %	6,2 %	5,9 %	9,9 %	9,5 %	9,3 %
I lav grad	6,5 %	6,1 %	6,0 %	32,7 %	32,4 %	28,0 %
I nogen grad	26,5 %	25,9 %	27,1 %	39,0 %	38,2 %	38,4 %
I høj grad	27,6 %	27,9 %	26,6 %	11,2 %	11,9 %	14,3 %
I meget høj grad	10,2 %	10,7 %	9,3 %	2,6 %	2,8 %	3,6 %
Ved ikke/ønsker ikke at svare/Ikke relevant	22,7 %	23,2 %	25,1 %	4,5 %	5,2 %	6,3 %
N	25.066	25.066	25.066	25.066	25.066	25.066

Anm.: Tabellens andele er baseret på den analytiske stikprøves spørgeskemabesvarelser (variablene 'Tillid, praktisk hjælp', 'Tillid, personlig pleje' og 'Tillid, plejehjem', 'Tillid, dagtilbud, 0-3 år', 'Tillid, dagtilbud, 3-5 år' og 'Tillid, fritidstilbud', jf. afsnit 6.3.1). Andelene er vægtet af hensyn til repræsentativitet i forhold til baggrundspopulationen (for detaljer vedr. vægtning, se afsnit 6.4.1).

Note: Spørgsmål om dagtilbud og fritidstilbud indeholdt en svarmulighed ('ikke relevant'), som spørgsmålene om ældreplejen ikke indeholdt, hvilket er årsagen til de her højere andele i linjen 'ved ikke/Ønsker ikke at svare/Ikke relevant'.

Kilde: VIVE (survey-data).

Deklaration om brug af AI

Afsnittet redegør for anvendelse af AI-baserede værktøjer i udarbejdelsen af VIVEs undersøgelser med henblik på at sikre transparens om metode og arbejdsproces.

I udarbejdelsen af denne undersøgelse har vi anvendt Claude og ChatGPT til redigering af sproglige formuleringer og som sparringspartner i forhold til strukturering af afsnit og kapitler. Efter anvendelsen af Claude og ChatGPT gennemgik og justerede vi de relevante dele af undersøgelsen. VIVE påtager sig det fulde ansvar for det endelige indhold.

I arbejdet med at gøre rapporten webtilgængelig er der anvendt ChatGPT til udarbejdelse af alternative tekster til figurer og billeder, så indholdet via skærmlæsere er tilgængeligt for mennesker med synshandicap.

VIDENSCENTER FOR FASTHOLDELSE
AF SENIORER PÅ ARBEJDSMARKEDET

VIVE